

**REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
ŽUPAN**

KLASA: 350-01/17-01/01

URBROJ: 2163/1-01/8-17-2

Pula, 13. ožujka 2017.

**ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA
ISTARSKE ŽUPANIJE
n/r predsjednika Drandić Valtera
Dršćevka 3
52 000 PAZIN**

PREDMET: Odluka o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije

Temeljem članka 183. stavka 1. točke 3. Prostornog plana Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 2/02, 1/05, 4/05 i 14/05 - pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11 - pročišćeni tekst, 13/12, 9/16 i 14/16 - pročišćeni tekst), te članka 65. Statuta Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 10/09, 4/13, 16/16 i 1/17) Župan Istarske županije dana 13. ožujka 2017. godine donosi

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se nacrt i utvrđuje prijedlog Odluke o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije.
2. Prijedlog Odluke iz toč.1. čini sastavni dio ovog Zaključka, te se upućuje Skupštini Istarske županije na razmatranje i usvajanje.
3. Za izvjestiteljicu po točki 1., a vezano za točku 2. ovog Zaključka određuje se ravnateljica Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije Ingrid Paljar.
4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**ŽUPAN
mr.sc. Valter Flego**

Temeljem članka 43. i 84. Statuta Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 10/09, 4/13 i 16/16), a u vezi s člankom 183. stavkom 1. točke 3. Prostornog plana Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 2/02, 1/05, 4/05 i 14/05 -pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11 - pročišćeni tekst, 13/12, 9/16 i 14/16 -pročišćeni tekst), Skupština Istarske županije na sjednici održanoj dana _____ 2017. godine donosi

ODLUKU

o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije

1. Usvaja se Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije.
2. Studija se javno objavljuje na internetskim stranicama Istarske županije.
3. Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenim novinama Istarske županije.

KLASA:
URBROJ:
Pazin,

REPUBLIKA HRVATSKA
SKUPŠTINA ISTARSKE ŽUPANIJE

PREDSJEDNIK

Valter Drandić

OBRAZLOŽENJE

1/ PRAVNA OSNOVA

Pravna osnova za razmatranje i upućivanje prijedloga Odluke o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije je članak 183., stavak 1. točka 3. Prostornog plana Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 2/02, 1/05, 4/05 i 14/05 - pročišćeni tekst, 10/08, 07/10, 16/11 - pročišćeni tekst, 13/12, 9/16 i 14/16 - pročišćeni tekst) kojim je propisana obveza izrade Studije razvojnih i prostornih mogućnosti pograničnih područja Istarske županije, te članak 43. i 84. Statuta Istarske županije (Službene novine Istarske županije, br. 10/09, 4/13 i 16/16), kojima je određeno da županijska skupština donosi odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Istarske županije.

2/ OSNOVNA PITANJA KOJA SE DEFINIRAJU OVIM ZAKLJUČKOM

Ovim se Zaključkom prihvaća prijedlog Odluke o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije.

Studija je izrađena u sklopu projekta PUT-UP ISTRE (Prostorno uređenje teritorija-unutrašnjost i priobalje Istre). Projekt je sufinanciran sredstvima europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) u iznosu od 577.343,00 € (85%), u sklopu Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007.-2013. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 679.227,00 €.

Projekt se provodio na području hrvatske i slovenske Istre u vremenskom periodu od 02.02.2015.-01.05.2016. godine., a uz Zavod za prostorno uređenje Istarske županije, kao vodećeg partnera projekta, sudjelovali su kao partneri sa hrvatske strane Grad Pula i Grad Buzet, dok su partneri sa slovenske strane bili Grad Kopar, Regionalni razvojni centar Kopar i Fakultet za arhitekturu iz Ljubljane.

Glavna zadaća projekta PUT-UP ISTRE bila je određivanje smjernica za ravnomjerni i održivi razvoj Istre (razvijeno obalno područje, naspram slabo razvijene unutrašnjosti pograničja). Stoga su se projektom definirale zajedničke razvojne smjernice i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično i priobalno područje hrvatske i slovenske Istre. Uz ove prostorne analize pograničnog i priobalnog područja, izrađena je i Sociodemografska studija koja je detaljno analizirala stanovništvo pograničnog područja kao bazični resurs života i razvoja pograničnog područja.

Također, u sklopu projekta, izrađena je i Studija zajedničkog koncepta prostornog razvoja Istre koji se temeljio na zajedničkim razvojnim resursima (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone i priroda), idejni projekt uređenja gradske rive u Puli te prijedlog posebnih smjernica za prometne i turističke sadržaje grada Buzeta.

Svi navedeni rezultati projekta predstavljeni su javnosti s obje strane granice. Javna rasprava za hrvatski dio Istre održana je 26.2.2016. godine u Puli, dok se javna rasprava za slovenski dio Istre održala u Kopru 15.03.2016. Primjedbi i/ili prijedloga na prezentirana rješenja nije bilo.

Svi rezultati projekta dostupni su na dvojezičnoj (hrvatski, slovenski) web stranici projekta: www.put-up-istre.eu

Sve ostale studije izrađene u sklopu projekta PUT-UP ISTRE usklađene su sa zadnjim izmjenama i dopuna prostornog plana Istarske županije (Sl. novine Istarske županije 14/16-pročišćeni tekst).

3/ NACRT AKTA

Prijedlog Odluke o usvajanju Studije prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za pogranično područje Istarske županije, kao i navedena Studija u svom izvornom obliku dostavlja se na CD-u te čine sastavni dio ovog Zaključka.

Na CD-u se prilažu i ostale studije, rješenja i smjernice izrađene tijekom implementacije projekta PUT-UP ISTRE (Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalno područje Istarske županije, Studija „Koncept prostornog razvoja Istre-istraživanje pet sadržajnih sklopova (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone i priroda)“, Sociološka analiza, idejni projekt uređenja gradske rive u Puli te prijedlog posebnih smjernica za prometne i turističke sadržaje grada Buzeta).

U prilogu ovoga Zaključka dostavljaju se i tiskani promotivni materijali:

- Brošura „IN (SEA) SIDE ISTRIA-Prostorno uređenje teritorija-unutrašnjost i priobalje Istre, Smjernice za uravnotežen i održiv razvoj Istre“
- Tiskani leci:
 - Određivanje prostornih usmjerenja i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja-POGRANIČNO PODRUČJE
 - Određivanje prostornih usmjerenja i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja-PRIOBALNO PODRUČJE
 - Koncept prostornog razvoja Istre

4/ FINANCIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU OVOG ZAKLJUČKA

Za provedbu ovog Zaključka nije potrebno osigurati financijska sredstva.

Ai sensi degli articoli 43 e 84 dello Statuto della Regione Istriana ("Bollettino ufficiale della Regione Istriana" nn. 10/09, 4/13 e 16/16), in riferimento all'art. 183, comma 1 punto 3 del Piano d'assetto territoriale della Regione Istriana ("Bollettino ufficiale della Regione Istriana", n. 2/02, 1/05, 4/05 i 14/05 -testo emendato, 10/08, 07/10, 16/11 -testo emendato, 13/12, 9/16 e 14/16 -testo emendato), l'Assemblea della Regione Istriana, alla seduta tenutasi il giorno _____ 2017 emana la

DELIBERA

sull'approvazione dello Studio sulle direttrici e i presupposti territoriali per la determinazione dei contenuti basilari di sviluppo per l'area di confine della Regione Istriana

4. Si approva lo Studio sulle direttrici e i presupposti territoriali per la determinazione dei contenuti basilari di sviluppo per l'area di confine della Regione Istriana.
5. Lo studio viene pubblicato sul sito internet della Regione Istriana.
6. La presente Delibera entra in vigore l'ottavo giorno della sua pubblicazione sul „Bollettino ufficiale della Regione Istriana“.

CLASSE:
N.PROT.:
Pisino,

REPUBBLICA DI CROAZIA
ASSEMBLEA DELLA REGIONE ISTRIANA

IL PRESIDENTE

Valter Drandić

Naslov projekta

PUT-UP ISTRE, SI-HR-3-2-018

Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre

**STUDIJA PROSTORNIH USMJERENJA I IZHODIŠTA ZA ODREĐIVANJE
KLJUČNIH RAZVOJNIH SADRŽAJA ZA GRANIČNO PODRUČJE
(općine: Piran, Koper, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj,
Buzet, Lanišče)**

Univerza v Ljubljani

Veljača 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za arhitekturo
Zoisova 12
1000 Ljubljana

Tel.: +386 (0)1 200 07 49
Fax: +386 (0)1 425 74 14
Mail: peter.gabrijelcic@fa.uni-lj.si
Web: www.put-up-istre.eu

NAPOMENA:

Državna granica između Republike Hrvatske i Republike Slovenije nije konačno utvrđena niti na kopnu niti na moru. Prikaz granice je načelan i prikazuje se granicama JLS (gradova i općina) / naselja ovisno od pojedinih kartografskih prikaza. Granica na moru kao i na kopnu je predmet spora Republike Hrvatske i Republike Slovenije. U ovoj publikaciji prikaz granica nema pravnog ili bilo kojeg drugog interesa i na nikoji način ne odražava stajališta jedne ili druge strane, kao niti stajalište Europske Unije.

IZJAVA O ODRICANJU OD ODGOVORNOSTI

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključivo je odgovornost javne ustanove - Sveučilište u Ljubljani Fakultet za arhitekturu ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledište Europske unije.

DISCLAIMER

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of Public Institution University of Ljubljana, Faculty of Architecture and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

OSNOVNI PODACI

Naziv programa

Operativni program Slovenija – Hrvatska 2007.-2013. (Evropski fond za regionalni razvoj)

Upravljačko tijelo programa

Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj i europsku kohezijsku politiku

Naziv projekta

Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre

Akronim

PUT – UP ISTRE

Vodeći partner

Zavod za prostorno uređenje istarske županije

Projektne partneri

Gradska općina Kopar

Grad Pula

Regionalni razvojni centar Kopar

Sveučilište u Ljubljani - Fakultet za arhitekturu

Grad Buzet

Prioritet

Održivo upravljanje prirodnim resursima - Zaštita okoliša

Uključene regije

Slovenija: Notranjsko-kraška regija, Obalno-kraška regija, Osrednjeslovenska regija

Hrvatska: Istarska županija

Vrijeme trajanja projekta

02.02.2015-01.05.2016.

Internet stranica programa

www.si-hr.eu

:

Internet stranica projekta

www.put-up-istre.eu

POPIS VANJSKIH IZVRŠITELJA STRUČNE STUDIJE

Koordinator zajedničkog koncepta

"Studija prostornih usmjerenja i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje"

Sveučilišta u Ljubljani Fakultet za arhitekturu
prof. mag. Peter Gabrijelčič

Studija "Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda" za hrvatski dio Istre i objedinjavanje studije

(Zavod za prostorno uređenje Istarske županije)
Podizvođač: URBING d.o.o., Zagreb
Kontakt osobe: Darko Martinec, dipl. ing. arh.
Ratimir Zimmermann, dipl. ing. arh.

Prometna studija za slovenski dio Istre

Koordinator: doc. dr. Ilka Čerpes
Podizvođač: PNZ Svetovanje projektiranje, d.o.o., Ljubljana
Kontakt osoba: Marko Jelenc, u.d.i.g.

Studija turizma i naseljenosti za slovenski dio Istre

Koordinator: asist. Janez Grom
Podizvođač: Razvojni center PLANIRANJE d.o.o., Celje
Kontakt osoba: doc. dr. Boštjan Bugarič

Studija poljoprivrede i naseljenosti za slovenski dio Istre

Koordinator: doc. dr. Špela Hudnik
Podizvođač: URBANISTI, d.o.o., Celje
Kontakt osoba: mag. Gorazd Furman Oman, u.d.i.a.

Studija prirodnih resursa i naseljenosti za slovenski dio Istre

Koordinator: asist. Miha Konjar
Podizvođač: ACER, d.o.o., Novo Mesto
Kontakt osoba: mag. Jelka Hudoklin

Studija gospodarskih djelatnosti i razvojnih trendova za slovenski dio Istre

Koordinator: asist. dr. Gregor Čok
Podizvođač: INŠTITUT ZA EKONOMSKA RAZISKOVANJA, Ljubljana
Kontakt osoba: dr. Damjan Kavaš

Naziv projekta

PUT-UP ISTRE, SI-HR-3-2-018

Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre

**STUDIJA PROSTORNIH USMJERENJA I POLAZIŠTA ZA ODREĐIVANJE KLJUČNIH
RAZVOJNIH SADRŽAJA ZA GRANIČNO PODRUČJE
(občine/općine: Piran, Koper, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet,
Lanišče)**

Naziv Izvršitelja usluge:

UNIVERZA V LJUBLJANI, FAKULTETA ZA ARHITEKTURO

Zoisova 12, 1000 Ljubljana,

ki jo zastopa: prof. mag. Peter Gabrijelčič

Urednici

doc. dr. ŠPELA HUDNIK, dr. GREGOR ČOK

Autori

prof. mag. PETER GABRIJELČIČ

doc. dr. ALENKA FIKFAK

doc. dr. ŠPELA HUDNIK,

dr. GREGOR ČOK

doc. dr. ILKA ČERPES

JANEZ GROM

MIHA KONJAR

DARKO MARTINEC

RATIMIR ZIMMERMANN

dr. BOŠTJAN BUGARIČ

TINA COTIČ

MARKO JELENC

IGOR TRDIN

DAVID TROŠT

MATIJA NOSE

mag. IRENA HOČEVAR

mag. JELKA HUDKLIN

TANJA JERIN JEVNIKAR

dr. MOJCA FURMAN OMAN

mag. GORAZD FURMAN OMAN

mag. KLEMEN KOMAN

dr. DAMJAN KAVAŠ

Prevoditelj

Vesna Hrdlička

Izdavač

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo

Ljubljana: Veljača 2016.

SADRŽAJ

ADRIATIC CITY - JADRANSKI GRADSKI KONGLOMERAT	9
--	----------

UVOD	10
-------------------	-----------

1. INVENTARIZACIJA SADRŽAJA I ANALIZA POSTOJEĆIH RAZVOJNIH DOKUMENATA ZA PODRUČJE "PUT-UP ISTRE"	12
---	-----------

1.1. POSTOJEĆI RAZVOJNI DOKUMENTI - REPUBLIKA SLOVENIJA	12
---	----

1.2. POSTOJEĆI RAZVOJNI DOKUMENTI - REPUBLIKA HRVATSKA	13
--	----

2. PODRUČJE PROMET	16
---------------------------------	-----------

2.1. PODRUČJE PROMETA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE	16
---	----

2.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA	16
--	----

2.1.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	17
--	----

2.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	17
--	----

2.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PROMETA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	19
---	----

2.1.5. SMJERNICE RAZVOJA PROMETA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE	20
--	----

2.2. PODRUČJE PROMETA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE.....	21
---	----

2.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI	21
--	----

2.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDELJENJA	23
---	----

2.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	24
--	----

2.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PROMETA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	25
--	----

2.2.5. SMJERNICE RAZVOJA PROMETA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE	27
--	----

2.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – PROMET U GRANIČNOM PODRUČJU	31
--	----

3. PODRUČJE TURIZMA	33
----------------------------------	-----------

3.1. PODRUČJE TURIZMA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE	33
---	----

3.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/ PROBLEMI I OGRANIČENJA	33
---	----

3.1.2. CILJEVI/ STRATEŠKA OPREDJELJENJA	34
---	----

3.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	36
--	----

3.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA TURIZMA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	36
---	----

3.1.5. SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE	37
--	----

3.2. PODRUČJE TURIZMA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE.....	40
---	----

3.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI	40
--	----

3.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	41
--	----

3.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	41
--	----

3.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA TURIZMA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	42
--	----

3.2.5. SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE	44
--	----

3.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – TURIZAM NA GRANIČNOM PODRUČJU	46
--	----

4.	PODRUČJE POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJE	50
4.1.	PODRUČJE POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE.....	50
4.1.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/ PROBLEMI I OGRANIČANJA	50
4.1.2.	CILJ/ STRATEŠKA OPREDJELJENJA	53
4.1.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	53
4.1.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	54
4.1.5.	SMJERNICE RAZVOJA POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE	55
4.2.	PODRUČJE POLJOPRIVREDE - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE	58
4.2.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI	58
4.2.2.	CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	58
4.2.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	59
4.2.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA POLJOPRIVREDE U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU 60	
4.2.5.	SMJERNICE RAZVOJA POLJOPRIVREDE U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE.....	63
4.3.	SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – POLJOPRIVREDA I NASELJAVANJE U GRANIČNOM PODRUČJU	65
5.	PODRUČJE GOSPODARSTVA	68
5.1.	PODRUČJE GOSPODARSTVA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE.....	68
5.1.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA	68
5.1.2.	CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	68
5.1.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	68
5.1.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA GOSPODARSTVA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	69
5.1.5.	SMJERNICE RAZVOJA GOSPODARSTVA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE	70
5.2.	PODRUČJE GOSPODARSTVA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE	70
5.2.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI	70
5.2.2.	CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	71
5.2.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	71
5.2.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA GOSPODARSTVA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU 72	
5.2.5.	SMJERNICE RAZVOJA GOSPODARSTVA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE	74
5.3.	SMJERNICE ZA KONCEPT ISTRE – GOSPODARSTVO NA GRANIČNOM PODRUČJU	75
6.	PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJENOST	78
6.1.	PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJENOST - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE	78
6.1.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA	78
6.1.2.	CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA	84
6.1.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	86
6.1.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	87

6.1.5.	SMJERNICE RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE.....	88
•	Prostorna jedinica granično područje trebala bi se aktivno povezati s Hrvatskom naročito na području prometa, zaštite okoliša, turizma i samog razvoja Istre.	88
6.2.	PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJE – HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE	90
6.2.1.	STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI	90
6.2.2.	CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELENJA	90
6.2.3.	MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT	93
6.2.4.	SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU	95
6.2.5.	SMJERNICE RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE.....	100
6.3.	SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE - PRIRODNE VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U GRANIČNOM PODRUČJU.....	105
7.	SINTEZA SMJERNIC ZA RAZVOJ ISTRE.....	111
	LITERATURA I IZVORI	115

ADRIATIC CITY - JADRANSKI GRADSKI KONGLOMERAT

S obzirom na sustavne procese koji se odvijaju na europskom kontinentu, postavlja se pitanje da li jadranska mjesta uopće ispunjavaju uvjete da se ujedine u jedinstveni gradski konglomerat. Na prvi pogled ne, jer je jedan od osnovnih uvjeta dobra povezanost susjednih mjesta suvremenom cestovnom i željezničkom mrežom te zato je uobičajeno da urbane regije imaju zvjezdani ili linearni oblik. Mjesta u urbanoj regiji koncentriraju se oko jednog središnjeg mjesta koje ima funkciju "metropole". U slučaju jadranskih mjesta, centar je u stvari programsko ispražnjen jer ga predstavlja Jadransko more. Uz današnje transportne tehnologije koje favoriziraju cestovni i željeznički transport, more gradove više razdvaja nego što spaja. Za očekivati je da se gradovi kao što su Pescara ili Zadar učinkovitije povezuju s mjestima u zaleđu nego preko mora. Iako je situacija kako na talijanskoj, tako i na hrvatskoj strani slična. U oba slučaja radi se o relativno uskom obalnom pojasu koji je od zaleđa razgraničen visokim planinama i zato se obalna mjesta često povezuju samo sa susjednim obalnim mjestima u nekakav linearni gradski konglomerat. Često su gospodarski, kulturno i politički gurnuta na rub matičnih događanja u državi te zato traže novu priliku u ideji o zajedničkoj funkcionalnoj jadranskoj europskoj regiji. Njen gospodarski razvoj vide prvenstveno u razvoju industrije koja je povezana s brodskim transkontinentalnim transportom, u turizmu te zbog kvalitete ambijenta na područjima znanosti, kulture i obrazovanja. Zbog povojne klime ne smije se zanemariti ni specijalizirana poljoprivreda. Perspektivu vide u oblikovanju jedinstvenog trgovačkog branda što bi rezultiralo višim stupnjem kooperacije kod oblikovanja zajedničkih produkata.

Zbog specifične geografske dispozicije jadranskih obalnih mjesta, neka su mjesta već danas povezana u kraće ili duže linearne urbane regije. Na primjer Pescara, Ancona, Rimini ili Split, Zadar, Rijeka. Postoji potencijalna mogućnost oblikovanja takvog gradskog konglomerata na osi Monfalcone, Trst, Kopar, Pula, Rijeka iako u našim glavama još uvijek postoje mentalne prepreke koje sprečavaju učinkovitiju prekograničnu suradnju. U spomenutim linearnim urbanim tvorbama prisutni su naponi za uspostavljanje učinkovitih i brzih priobalnih komunikacija autocestom i željeznicom kojima bi se postepeno zatvorio krug oko Jadranskog mora. U tom smislu možda i nije utopija razmišljati o tunelskoj ili mostovnoj vezi između Italije i Grčke (odnosno između Europe i Azije) što bi osjetno skratilo vremensku i troškovnu udaljenost između Ostende i Istambula, a takva veza bi istovremeno imala i neslućene učinke na daljnji razvoj jadranske regije. U svakom slučaju u regiji ostaje neriješen problem brzih prekomorskih veza između pojedinih mjesta s obje strane Jadranskog mora. Osim uvjerljive strategije zajedničkog gospodarskog razvoja, prvi korak morao bi biti usmjeren prema investiranju u učinkovite i česte brodske međugradske linije, kao i u razvoj lokalnih prekomorskih zračnih linija. Na ovaj način uspostavio bi se poticajni okoliš za gospodarsku i kulturnu kooperaciju, a cjelokupan jadranski bazen djelovao bi kao kompleksan Adriatic City. A za nešto takvo, potrebno je imati zajedničku viziju i političku volju te poduzetničku hrabrost. I zato je baš oblikovanje vizije jedan od prvih potrebnih koraka koji vode na put prema zajedničkom cilju. A taj put često počinje upravo u akademskom i kulturnom okolišu čije su svježije ideje prethodnica kasnijim gospodarskim i političkim odlukama.

prof. mag. Peter Gabrijelečić

UVOD

Cilj prekogranične suradnje u Europskoj uniji usmjeren je na rješavanje zajedničkih izazova koji su zajednički identificirani u pograničnim regijama, poput loše dostupnosti, posebno u odnosu na povezivost informacijskih i komunikacijskih tehnologija i prometnu infrastrukturu, lokalnih industrija u opadanju, neodgovarajućeg poslovnog okruženja, nedostatka umreženosti između lokalnih i regionalnih uprava, niskih razina istraživanja i inovacija te preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, onečišćenja okoliša, sprečavanja rizika, negativnih stavova prema građanima susjednih zemalja te bi cilj trebao biti iskorištavanje neiskorištenih potencijala rasta u pograničnom području (razvoj prekograničnih objekata i klastera za istraživanja i inovacije, integracija prekograničnog tržišta rada, suradnja između obrazovnih institucija, uključujući sveučilišta, ili između zdravstvenih ustanova), uz istovremeno jačanje suradnje u svrhu općeg usklađenog razvoja Unije. Kroz jačanje prekogranične suradnje u pograničnim područjima pridonosi se sveukupnom razvoju teritorijalne suradnje, povećanju međunarodne konkurentnosti hrvatskih pograničnih regija, smanjenju društvene i gospodarske nejednakosti među hrvatskim regijama i ujednačavanju njihova razvoja.

Program Prekogranične suradnje Hrvatska-Slovenija 2014.-2020. nastavak je dobre suradnje dviju zemalja iz prošlog financijskog razdoblja 2007.-2013. Programsko područje tako sada obuhvaća 8 županija s hrvatske strane te 9 regija sa slovenske strane. Definirana su prioritetna područja suradnje:

- (1) **Očuvanje i održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa** (zaštita, promicanje i razvoj kulturnog i prirodnog naslijeđa, aktiviranje prirodnog i kulturnog naslijeđa za održivi razvoj turizma, očuvanje i obnova bioraznolikosti, zaštita tla te promicanje usluga ekosustava, uključujući područja NATURA 2000 te zelenih infrastruktura).
- (2) **Unapređenje upravljanja poplavnim rizicima na međudržavnim slivovima** (evidentan nedostatak konkretnih zajedničkih napora u sprječavanju rizika od poplava u prošlosti i predviđanju dugoročnih socioekonomskih koristi uloženi u mjere prevencije).
- (3) **Zdrava, sigurna i pristupačna pogranična područja** (izgradnja partnerstva između javnih tijela i dionika za zdrava, sigurna i pristupačna pogranična područja, ulaganja u institucionalne kapacitete i efikasnost javne uprave i javnih usluga kroz reforme, poboljšanje propisa i dobro upravljanje).

Studija je usmjerena prema zamisli prostornog razvoja **graničnog područja** na sjecištu slovenskog i hrvatskog nacionalnog teritorija na sjeverozapadnom dijelu Istarskog poluotoka. U konceptnom smislu temelji se na osnovnim načelima održivog planiranja, na ideji zajedničke Istre kao područja suživota različitih nacionalnih entiteta, tradicionalno oblikovanih međususjedskih odnosa i drugih povijesno utemeljenih prostornih, ekonomskih i kulturoloških veza.

U strukturnom smislu studija je podijeljena na pet prostorno-planskih sadržaja (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo, prirodne vrijednosti), koji su u prvoj fazi bili odvojeno obuhvaćeni za slovenski i hrvatski dio, a u drugoj fazi se povezuju u doktrinu zajedničkih razvojnih interesa s ciljem oblikovanja konkurentnijeg, kvalitetnijeg i za život ugodnijeg antropogenog okoliša.

U studiji su analitički predstavljene sljedeći metodološki sklopovi za pojedino područje: A. Stanje/razvojne mogućnosti/ograničenja i problem; B. Ciljevi /strateška opredjeljenja; C. Moguća planska rješenja / predkoncept. Slijedi sinteza u obliku prostorno-razvojnog koncepta za pojedino područje i zaključci.

Karta 1: Pogranično područje (Slovenija: Piran, Koper, Hrpelje-Kozina; Hrvatska: Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Lanišće)

1. INVENTARIZACIJA SADRŽAJA I ANALIZA POSTOJEĆIH RAZVOJNIH DOKUMENATA ZA PODRUČJE "PUT-UP ISTRE"

1.1. POSTOJEĆI RAZVOJNI DOKUMENTI - REPUBLIKA SLOVENIJA

U okviru studije bili su analizirani brojni postojeći prostorno planski dokumenti i drugo gradivo koje je od ključne važnosti za koncept pojedinih sadržajnih sklopova. U Republici Sloveniji prostorno planiranje uređuje zakonodavstvo na različitim područjima. Ključni pravni okvir koji definira razvojne dokumente sačinjavaju Zakon o prostornom planiranju (ZPNačrt) i Zakon o izgradnji objekata (ZGO-1) te prateći podzakonski akti. Prostorni dokumenti su strukturno podijeljeni na državni i lokalni nivo, te regionalni nivo koji trenutno nije oblatoran.

Istra - državni nivo

Na državnom nivou imamo dva temeljna prostorna dokumenta, i to: Strategija prostornog razvoja Slovenije SPRS (2004., od 2014. u fazi obnove) i Prostorni poredak Slovenije PRS (2004.). Za područje slovenske Istre prvenstveno su važna usmjerenja za razvoj pojedinih područja kao što ih navodi SPRS. U fazi analize utvrdili smo da su sva strateška usmjerenja koja vrijede za obuhvaćeno područje (PUT-UP Istre), praktično većinom već implementirana u podređenim prostornim aktima općina.

Istra - regionalni nivo

Prije deset godina je prema tada važećim odredbama ZPNačrt-a bilo potrebno izraditi regionalne prostorne akte. U tom razdoblju nastala je i Regionalna zamisao prostornog razvoja Južne primorske (RZPR 2006), koja programski sažima dokument "Regionalni razvojni program Južne Primorske 2007.-2013.", odnosno u pojedinim sadržajima predstavlja njegovu prostornu aplikaciju. Iako RZPR nije postao formalno oblatoran, radi se o važnom prostorno razvojnom dokumentu regionalne važnosti koji još uvijek predstavlja potencijalno "stručno gradivo" za pripremu prostorne dokumentacije na istom ili nižem nivou. Na tom je nivou trenutno na snazi "Regionalni razvojni program za Južnu primorsku regiju 2014. - 2020.", kao programsko polazište za pripremu prostorno planskih dokumenata.

Istra - lokalni nivo

Za prostorno planiranje su na lokalnom nivou važni prvenstveno općinski strateški i izvedbeni prostorni akti. A među njima naročito "prostorni planovi općina" koji, po sadašnjem zakonodavstvu predstavljaju takozvane Općinske prostorne planove (OPN-i). Općine iz ovih obuhvaćenih područja pretežno su u fazi usvajanja novih planova (OPN-a), zato su na općinskom nivou još uvijek na snazi planovi prošle generacije, takozvani "Dugoročni i društveni planovi općine za razdoblje 1986.-1990.-2000.". Za njih su karakteristične povremene "promjene i dopune" kojima se planovi prilagođavaju aktualnim prostorno-razvojnim potrebama. Svi važeći dokumenti (planovi) imaju definirane područne razvojne ciljeve.

V okviru pripreme studije PUT-UP Istre detaljno su bili analizirani sljedeći dokumenti (važeći, nevažeći i oni u fazi pripreme):

- Strategija prostornog razvoja Slovenije SPRS (2004., od 2014. u fazi obnove)
- Prostorni poredak Slovenije PRS (2004.).
- Regionalna zamisao prostornog razvoja Južne primorske (RZPR 2006.)

- Regionalni razvojni program za Južnu primorsku regiju 2007. – 2013.
 - Regionalni razvojni program za Južnu primorsku regiju 2014. – 2020."
 - Dugoročni i društveni planovi općine (svih općina u obuhvaćenom području)
 - Osnutak OPN Piran - strateški dio (faza dobivanja smjernica)
- Drugi dokumenti: sektorske razvojne strategije: npr. Strategija razvoja prometa u Republici Sloveniji (2015.); specifični programi i projekti na području uređivanja npr. projekt CAMP, projekt SHAPE, dokumenti zaštite i smjernice itd.

1.2. POSTOJEĆI RAZVOJNI DOKUMENTI - REPUBLIKA HRVATSKA

Na početku izrade Studije prikupljen je i sistematiziran veliki broj prostorno planskih dokumenata koji predstavljaju kvalitetnu informacijsku osnovu za izradu Studije. Provedena je detaljna analiza prikupljenih dokumenata s utvrđivanjem relevantnih dijelova sadržaja tih dokumenata za izradu Studije. Provedene su i dodatne analize koje su po mišljenju autorskog tima važne za izradu koncepta razvoja te za ostvarenje ostalih ciljeva istraživanja. To su analize i sinteze podataka o stanovništvu i naseljima, o turističkim kapacitetima, gospodarstvu kao i određene analize i prezentacije diferencijacije prostora Istre na obalno područje, unutrašnjost te pogranično područje.

Sve navedene analize prezentirane su u elaboratu: "ISTRA U PROSTORNO PLANSKIM DOKUMENTIMA U HRVATSKOJ" koji je sastavni dio dokumentacije izrade Studije. U elaboratu je analizirano:

POVIJEST PROSTORNOG PLANIRANJA ISTRE

Detaljno je analizirano 5 regionalnih prostornih planova koji su izrađivani u razdoblju od 1965. do 1990. godine, a obrađuju prostor hrvatskog dijela Istre. Analize tih prostornih planova poslužile su nam kako bismo jasnije mogli sagledati razvojna i planska rješenja današnjih – aktualnih planova. Ono što bismo kao zaključak mogli naglasiti jest da su osnovna razvojna opredjeljenja ostala ista od samih početaka do danas, odnosno da su se samo modificirale određene brojke i pojedina planska rješenja.

ISTRA U DRŽAVNIM DOKUMENTIMA PROSTORNOG PLANIRANJA

Analiza osnovnih državnih dokumenata prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj izrađena je kako bismo sagledali kontinuitet planiranja u prostoru Istre, ali i utvrdili koja su to osnovna strateška opredjeljenja RH danas – kroz analizu Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja RH, s naglaskom na zadane sadržajne sklopove te pogranično područje.

OSNOVNI REGIONALNI PROSTORNI PLAN ZA PODRUČJE ISTRE

Sagledavanje osnovnih razvojnih opredjeljenja u prostoru Istre izrađeno je temeljem detaljnih analiza Prostornog plana Istarske županije. Vidljivo je da je osnovni plan doživio nekoliko manjih i većih izmjena i dopuna, a da je upravo sad u tijeku postupak javne rasprave za sveobuhvatnu Izmjenu i dopunu PPIŽ-a. Još jednom se treba naglasiti da je ovaj dokument prostornog planiranja najviše ilustrativan za sagledavanje prostornog razvoja u Istri, jer u sebi sadrži razvojna opredjeljenja na državnoj razini, ali i usmjeruje razvoj na lokalnoj razini.

LOKALNI PROSTORNI PLANOVI

Prikupljeni su i sagledani i lokalni prostorni planovi izrađeni u razdoblju od 2003. do danas, odnosno 41 (četrdeset jedan) Prostorni plan uređenja općine - 31/ odnosno grada - 10. Svi planovi su izrađeni u skladu s planskim usmjerenjima PPIŽ-a te u skladu s zakonskim i pod zakonskim odredbama tako da predstavljaju bogat izvor podataka o prostoru, i služe za dodatnu argumentaciju pojedinih razvojnih opredjeljenja u zajedničkom konceptu razvoja Istre.

Prostorni planovi uređenja općina/ gradova:

	Aktualni status plana	Godina donošenja
Buje – Buie	3. Izmjena i dopuna	2015. (2005.,2011.,2012.)
Novigrad – Cittanova	2. Izmjene i dopune (ciljane)	2014. (2008.,2011.)
Umag – Umago	5. Izmjene i dopune	2015. (2004.,2006.,2010.,2011.,2012.)
Brtonigla – Verteneglio	3. Izmjene i dopune	2013. (2008.,2011.,2012.)
Buzet	Ciljane izmjene i dopune	2013. (2005.)
Grožnjan - Grisignan,	PPUO	2008.
Lanišće	PPUO	2005.
Oprtalj – Portole	2. Izmjene i dopune	2014. (2003.,2010.)

U Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske sa stajališta ograničenja u razvoju, **utvrđena su problemska područja u Istri** a to su: područja uz državnu granicu, ruralni prostor unutrašnje Istre i brdsko-ruralno područje. Osnovna značajka ovih područja jest njihova relativna nerazvijenosti i posjedovanje visokovrijednih, ali podiskorištenih, potencijala i resursa. Glavni razlozi razvojnih poteškoća prepoznati su u interakciji negativnih demografskih procesa, nedovoljne razvijenosti središnjih naselja i društvene infrastrukture te nedovoljno malog gospodarstva, kao i periferni položaj u odnosu na glavne razvojne pravce Istre.

Strateški dokumenti Republike Hrvatske **odredili su za ova područja prostorno-razvojne prioritete:**

poboljšanje korištenja izgrađenog prostora, stvaranje uvjeta za pokretanje gospodarskih djelatnosti i očuvanje naseljenosti. Predložene mjere za postizanje tih ciljeva odnose se na izgradnju i/ili rekonstrukciju infrastrukturnih sustava, aktiviranje lokalnih resursa, odgovarajuću distribuciju funkcija naselja, sanaciju razvojem opterećenih i ugroženih prostora (turistička područja, nezakonita gradnja, zaštićena baština, poljoprivredne površine, šume, područja eksploatacija mineralnih sirovina i dr.).

Ova su područja prepoznata kao područja od posebnog interesa za državu. Strateški ciljevi razvoja tih područja usmjereni su na smanjenje regionalnih nejednakosti posebnim intervencijama iz državnog proračuna i povlačenjem namjenskih sredstava iz fondova EU-a, uz istodobno jačanje konkurentnosti svake JLS.

Pogranično područje Hrvatske i Slovenije - Istarska županija							
<i>Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije iz 2013. god.</i>							
1. Tablica	JLS - jedinice lokalne samouprave (gradovi ili općine)	Stanovnika 2011.god.	Površina u km ²	Gustoća naseljenosti st/km ²	Kućanstva 2011.god.	Svih vrsta stanova 2011.god.	Broj stanova na jedno kućanstvo
1	Buje	5.182	99,2	52	2.022	2.804	1,4
2	Umag	13.467	81,7	166	5.415	10.342	1,9
3	Brtonigla	1.626	33,1	49	636	1.038	1,6
4	Novigrad	4.345	26,8	162	1.654	5.389	3,3
A	Obalno	24.620	240,8	102	9.727	19.573	2,0
5	Grožnjan	733	67,3	11	283	555	2,0
6	Oprtalj	850	60,2	14	318	742	2,3
7	Buzet	6.133	167,2	37	2.158	3.147	1,5
8	Lanišće	329	144,0	2	130	544	4,2
B	Unutrašnjost	8.045	438,7	18	2.889	4.988	1,7
A+B	POGRANIČNO PODRUČJE	32.665	679,5	48	12.616	24.561	1,9

Tablica 1: Opći statistički podaci za pogranično područje Istarske županije

2. PODRUČJE PROMET

2.1. PODRUČJE PROMETA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Unutrašnjost slovenske Istre je dobro opremljena mrežama lokalnih cesta i cestovnih prometnica, a one su lošije povezane sa susjednim državama Italijom i Hrvatskom. Posebnu prepreku predstavlja Schengenski granični režim koji se odvija na granici između dviju država i otežava slobodan protok ljudi i robe. Loša je povezanost područja s inače dobro razgranatom postojećom željezničkom mrežom i cestovnim prometnicama i zato je loš pristup javnim prijevozom i drugim oblicima održive mobilnosti. Prevladava prijevoz osobnim automobilima što je važan razvojni nedostatak u smislu svakidašnjih potreba stanovništva, gospodarstva i poljoprivrede, potreba turista i potreba zaštite okoliša, te kulturne i prirodne baštine. Zračni promet je nerazvijen, nerazvijena je i mreža logističkih i multimodalnih čvorišta koja bi područje povezivala s međudržavnim i europskim prometnim mrežama.

2.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA

Glavni zaključci i problemi vezani za promet dijela zaleđa slovenske Istre su:

- Područje je podijeljeno između dvije države (Slovenije i Hrvatske) zato su neki prometni sustavi različito razvijeni i nepovezani. Posebnu prepreku u povezanosti prometnih sustava predstavlja Schengenski granični režim koji se odvija na granici obiju država.
- Područje je geografski vrlo razvedeno, zato je umještanje infrastrukture u prostor financijski i tehnički zahtjevno.
- Zbog položaja između turistički iznimno privlačne morske obale i Srednje Europe, područje je iznimno opterećeno tranzitnim motornim prometom, naročito u vrijeme ljetne sezone.
- Radi se o turističkom području izrazitog potencijala za održivi turizam koji isključuje velike infrastrukturne zahvate.
- Svi tipovi prometne infrastrukture međusobno su nepovezani ili loše povezani, te loše prilagođeni standardima održivih oblika prometa (sigurnost, udobnost, preglednost...).
- Sustavi javnog putničkog prometa nisu dovoljno učinkoviti (loš pristup, niska frekventnost i nepovezanost).
- Sustav planiranja prometne infrastrukture je razdrobljen po državama, regijama i općinama.

Cestovna infrastruktura:

- Općenito je u dobrom stanju.
- Slovenske i hrvatske cestovne prometnice su nepovezane.
- Izvođenje/upravljanje teretnog prometa nije sustavno uređeno.
- Autobusni, biciklistički i pješački promet.

- Gradske i prigradske linije su nepovezane, a isto tako su nepovezane linije susjednih gradova, odnosno općina.
- Biciklistička mreža nije cjelovita i nije besprijekorno označena (turistički korisnici), sustav iznajmljivanja bicikla je loše razvijen i nepovezan.

Željeznička infrastruktura

- Projekti su veliki, problematično ih je financirati.
- Vrijeme putovanja nije konkurentno, redovi vožnje su neusklađeni.
- Postojeća infrastruktura je visoko iskorištena, što umanjuje njezinu pouzdanost.
- Unutrašnji dio slovenske Istre je povezan s dva različita željeznička sustava (Divača-Pula i Divača-Rijeka) različitog standarda i sposobnosti za putnički i teretni promet.

Zračni promet:

- Razvijen je samo sustav panoramskih letova koji u usporedbi s čarterskim i redovitim zračnim linijama ima više negativnog utjecaja (buka).

2.1.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA

- Kod svih mjera potrebno je držati se načela održivog prometnog sustava koji bi trebao zadovoljavati gospodarske, socijalne i ekološke potrebe društva dok bi istovremeno trebao smanjivati neželjene učinke prometa na gospodarstvo, društvo i okoliš.
- Tehnički i organizacijski je potrebno povezati slovenske i hrvatske cestovne prometnice i ceste nižih kategorija.
- Osigurati integraciju cjelokupnog područja i poboljšati dostupnost područja za stanovništvo i turiste što znači da je potrebno ojačati multimodalne veze te uspostaviti jedinstven sustav planiranja i upravljanja prometnim sustavom, te sustavom jedinstvene vozne karte.

2.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

Na temelju svih podataka koji su navedeni u prometnoj studiji i s obzirom na utvrđene glavne probleme, predlažemo sljedeće konkretne mjere:

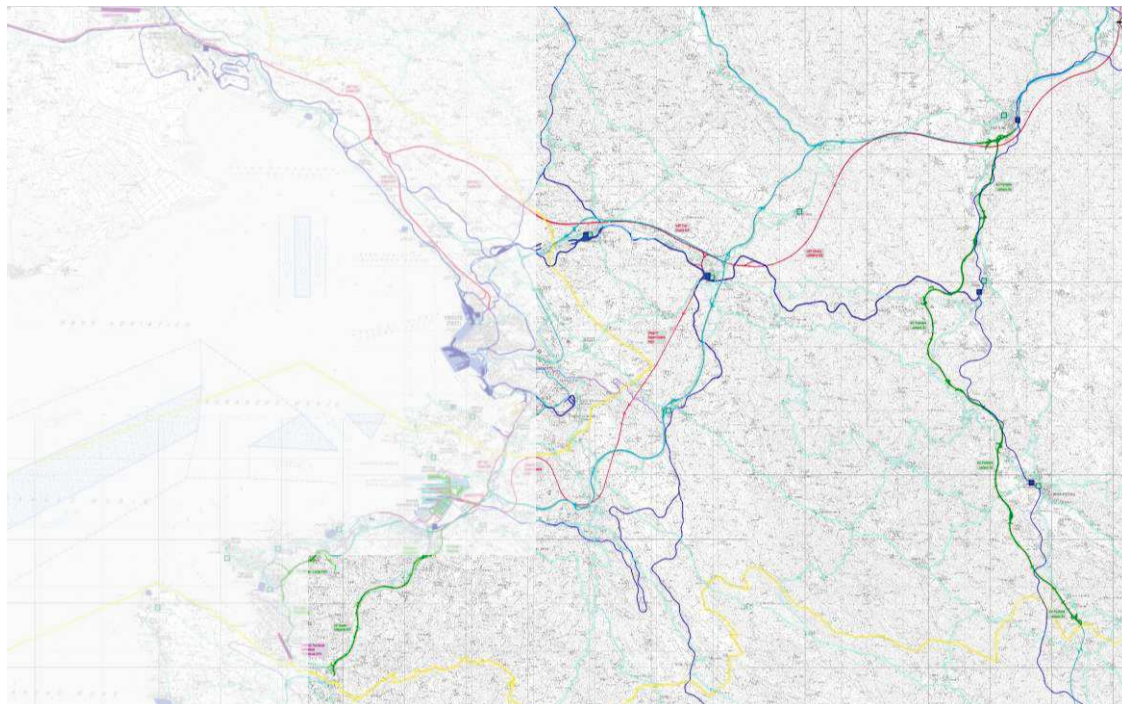
Usmjeravanje teretnog i tranzitnog prometa na cestovne prometnice i željeznicu (izgradnja logističkih terminala).

- Studija i projekt rekonstrukcije postojeće daljinske cestovne prometnice Postojna-Jelšane u trotračnu cestu s obilaznicama oko naselja te usporedba s novom gradnjom autoceste.
- Izrada studije mogućih tehničkih rješenja za povezivanje cestovne prometnice Kopar-Dragonja na hrvatsku cestovnu mrežu.
- Jačanje željezničkog i biciklističkog prometa uz izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture (izgradnja multimodalnih prometnih čvorišta).
- Jačanje i unapređivanje postojeće mreže lokalne cestovne infrastrukture.

- Pripajanje autobusnih linija, biciklističkih sustava i pješačkih površina preko lokalnih petlji na predviđenu laganu željeznicu Trst-Kopar-(Pula) i željeznicu Divača-Reka te cestovne prometnice za motorni promet.
- Osiguravanje odgovarajućih željezničkih kapaciteta za prijevoz tereta prema unutrašnjosti što bi spriječilo preraspoređivanje tereta na cestovnu mrežu.
- Izrada studije za izgradnju mreže zračnog prometa u rekreativne i turističke namjene (zmajevi, baloni, padobranstvo...)

2.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PROMETA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

Karta 2: Postojeća i planirana infrastruktura slovenske Istre - zaleđe

LEGENDA:

1. Ceste
 - obstojeća daljinska cesta
 - obstojeća regionalna in občinska cesta
 - načrtovana daljinska cesta
 - načrtovana regionalna in občinska cesta
 2. Površine za pešce in kolesarje
 - obstojeća površina za pešce in kolesarje
 - načrtovana površina za pešce in kolesarje
 3. Železniške proge
 - opuščena železniška proga
 - obstojeća železniška proga
 - načrtovana železniška proga
 4. Letališča
 - obstoječe mednarodno letališče
 - načrtovano mednarodno letališče
 5. Pristanišča in pomorske poti
 - obstoječa pristanišča in marine
 - načrtovana pristanišča in marine
 - kondor mednarodnih pomorskih poti
 6. Postajališča ceste in železnice
 - večja avtobusna postajališča - obstoječe
 - večja avtobusna postajališča - načrtovano
 - železniška postajališča - obstoječe
 - železniška postajališča - načrtovano
- državna meja

2.1.5. SMJERNICE RAZVOJA PROMETA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

Zaleđe Istre se odlikuje iznimnom kvalitetom kulturnog i prirodnog krajobraza koji u sebi krije obrazac raspršenih, ali unutar sebe zbijenih naselja. Predloženi razvoj prometne infrastrukture podupire prisutne kvalitetne vrijednosti prostornog vida i nadgrađuje ga u model vrtlog grada. S tim ciljem predlažemo očuvanje i obnovu gustoće mreže postojećih cestovnih veza te biciklističkih i pješačkih puteva te jačanje cestovnog javnog prijevoza. Nadalje predlažemo mogućnosti za uspostavu lokalnog zračnog prometa na temelju postojeće mreže sportskih ili napuštenih aerodroma te drugih uzletišta (baloni, zmajevi...) u vrijeme turističke sezone i izvan nje naročito u funkciji dopunjavanja javnog putničkog prometa i dostave. Dok je unutrašnjost područja prometno zadovoljavajuće povezana, veze s udaljenim prometnim mrežama su loše. Za unapređenje dostupnosti područja regionalnim i europskim prometnim mrežama, predviđena je obnova postojeće željezničke pruge Divača-Pula koja prolazi preko obuhvaćenog područja, i proučavanje mogućih pravaca priključnog željezničkog kolosijeka na postojeću željezničku prugu Divača-Reka koja prolazi istočnim rubom područja. Za unapređenje priključivanja lokalne cestovne mreže na cestovne prometnice, predviđena je rekonstrukcija priključka ceste Buje- Dragonja na brzu cestu Kopar-Dragonja, odnosno na autocestu Dragonja-Pula.

RAZVOJNE STRATEGIJE ZA POJEDINE PROSTORNE JEDINICE

1. URBANO – TURISTIČKI KORIDOR
turizam, logistika, novogradnja isključivo na sjecištima multimodalnog prometnog koridora, odmicanje gradnje i motornog prometa od obalne crte, izgradnja gradske željeznice, nadgradnja biciklističke staze Parenzana.
2. PREKOGRANIČAN VRTNI GRAD
poljoprivreda, zdravstvo, sport, rekreacija, planinarenje, biciklizam, samoopskrba pojedinih naselja, bez novogradnje izvan postojećih građevinskih područja naselja, nove građevinske površine razvijaju se isključivo u okviru obnavljanja postojećeg stambenog fonda i sanacije degradiranih područja sa sportsko – rekreativnom infrastrukturom.
3. LOGISTIČKO – TEHNOLOŠKI KORIDOR
šumarstvo, drvna industrija, logistika, tehnološki parkovi s kružnim gospodarstvom i istraživačkim ustanovama.
4. KRAJOBRAZNI KORIDOR ALPE JADRAN
zaštita i njega prirodnog krajobraza, zaštita izvorišta vode za piće, sanacija tla i napuštenih industrijskih područja u umjetni krajobraz s funkcijom proizvodnje energije iz alternativnih izvora (uljna repica za gorivo, solarne elektrane i vjetroelektrane).

2.2. PODRUČJE PROMETA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE

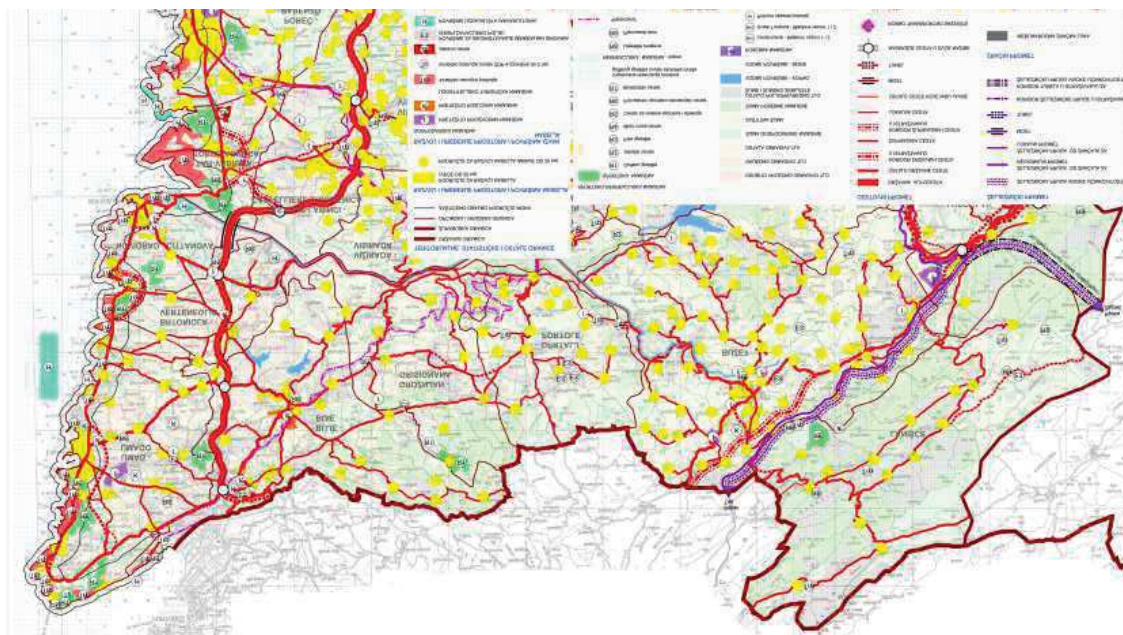
UVOD

Razvijena prometna infrastruktura među temeljnim je pretpostavkama održivog i uravnoteženog razvoja države i regije jer jača njezinu konkurentnost, smanjuje prometnu izoliranost istvara uvjete za uravnotežen regionalni razvitak. Od osobite je važnosti za gospodarski rast, ali i za socijalnu integraciju kao važan element socijalne jednakosti i pravde. Dobro povezivanje svih dijelova teritorija nužno je kako bi transportni sustav bio dostatan za sve gospodarske i socijalne potrebe, a da istodobno njegov neželjeni utjecaj na okoliš bude minimalan. Potrebno je preusmjeravati promet s cestovnog na energetski učinkovitije i za okoliš povoljnije oblike prijevoza kao što su željeznički i pomorski. Planiranje i gradnja prometnih infrastrukturnih koridora mora se izvesti pažljivo uz visok stupanj zaštite okoliša, obazrivo korištenje prostora i prirodnih resursa te vodeći računa o krajobraznoj vrijednosti prostora.

2.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRAIČENJA I PROBLEMI

Cestovni promet

- **Mreža izgrađenih i rekonstruiranih** cesta u Istarskoj županiji **dovedena je do razine kojazadovoljava sadašnje potrebe** gospodarskog razvoja i kvalitetna je osnova je za njen daljnji razvoj i uključivanje u europski cestovni sustav.
- **Cestovni promet većim se dijelom sastoji od individualnog prometa**, što znači da postavlja veće prostorne zahtjeve u odnosu na neke druge prometne oblike.
- **Razvoj cestovne mreže pokazuje i određene slabosti** kao što su nedovoljan opseg i brzina izgradnje kritičnih dionica i objekata, ponajprije na mreži državnih cesta te na prilaznicama i obilaznicama gradova i većih naselja u obalnom području.
- Zbog Schengenskog **graničnog režima** sada je **na snazi i znatno ograničenje prometa na lokalnim i nerazvrstanim cestama** u pograničnom području.
- **Naglašen je nedostatak ili nedovoljno linija javnog prijevoza između pograničnih područja dvaju država.**

Karta 3: Nacrt prijedloga Izmjena i dopuna Prostornog plana Istarske županije iz 2015. godine

Željeznički promet

- Željeznički promet u odnosu na cestovni promet okolišno je prihvatljiviji. Današnje izuzetno zahtjevne tehnološke karakteristike pruga uvjetuju da se razvoj zasniva na masovnom prijevozu roba i nešto manjeputnika. Dužinom željezničkih pruga po broju stanovnika Hrvatska premašuje europski prosjek, ali mreža je tehnološki neprilagođena današnjim potrebama s izuzetkom magistralnih pruga na međunarodnim koridorima. Stanje željezničke infrastrukture u Istarskoj županiji obilježava: zastarjela željeznička mreža, nedovoljnog kapaciteta i opremljenosti; kritični dijelovi dionica pruga (nagib, nosivost, radijusi, brzina) i željeznički prometni objekti (kolodvori, postaje)
- **Željeznički promet u Istarskoj županiji je u velikoj krizi.** Desetljećima nema tereta za željeznicu a putnički promet je sveden na minimum. Već pola stoljeća je izvan prometa pruga Kanfanar-Rovinj. Koridor te pruge trebalo bi koristiti za druge vrste prometa.
- **Jedina veza sa željezničkom mrežom EU je preko Slovenije** prugom loših prometnih i transportnih obilježja (nosivost, moguće brzine, geometrija trase).
- **Na Istarskim prugama je ukinut teretni promet** a pruga Raša-Lupoglav je izrav prometa. Moguće je da je tome glavni uzrok nepovezanost željezničke mreže s ostalom mrežom u Hrvatskoj.
- **Bez izgradnje nove spojne pruge i tunela** za Rijeku postojeće željezničke pruge na području Istarske županije nemaju perspektivu.

Zračni promet

- **Ne planira se gradnja novih zračnih luka** (referentne duljine staze veće od 1800m).

2.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDELJENJA

Cestovni promet

- **Dovršenje započelih i izgradnja novih dionica** cesta visoke razine uslužnost kod kojih postoji odgovarajuća prognoza rasta prometa i potražnje,
- **Dovršenje spoja Istarske autoceste** Pula-Plovanija s graničnim prijelazima u Sloveniji.
- **v Bolja prometna povezanost pograničnih područja** Hrvatske i Slovenije, osobito obalnih pograničnih JLS.

Željeznički promet

- **Gospodarska uvjetovanost Republike Hrvatske** upućuje na to da se, kad je željeznički promet posrijedi, mora razmišljati vrlo selektivno, i to na dvije razine – jedna je povezivanje s europskim mrežama, a druga je konsolidacija preostale mreže u upotrebi.
- **Osnovni cilj i prioritet Hrvatskih željeznica** te odlučujuća pretpostavka za svaki daljnji planirani razvoj željezničkog prometa u Istarskoj županiji **je izgradnja željezničkog tunela kroz Ćićariju** i povezivanje pruga Istarske županije s Rijekom.

Zračni promet

- **Ne planira se gradnja novih zračnih luka** (referentne duljine staze veće od 1800m).

2.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

Cestovni promet

- **Rekonstrukciju i modernizaciju državnih i županijskih cesta** (obnova kolnika i opreme, modernizacija i rekonstrukcija najkritičnijih dionica i objekata) treba planirati u skladu s intenzitetom prometa i razvojem pojedinih područja.
- **Kritične dionice i objekte** potrebno je rješavati ponajprije na mreži državnih/magistralnih cesta te na prilaznicama i obilaznicama gradova i većih naselja.
- **Za postojeće javne ceste mora se osigurati zaštitni pojas**, a za planirane javne ceste (uključujući i koridore u istraživanju) infrastrukturni koridor, do njihove izvedbe. Postupci modernizacije i odgovarajućeg opremanja cesta ne zahtijevaju značajnije proširenje cestovnog koridora, te se na taj način čuva i štiti prostor i okoliš.
- **Državna cesta Tunel Učka-Buzet-Požane-Sočerga-Gračišće-Sv.Antun-Bertoki-Koper**: Danas je to kvalitetna cestovna prometnica s moderniziranim i rekonstruiranim dionicama. Trenutno je najlošija situacija na dionici Gračišće-Sv.Antun u Sloveniji. Ova prometnica zadovoljava sadašnje prometne potrebe koje su u ljetnim mjesecima oko 4.300 vozila na dan – što je znatno manje od njene optimalne propusne moći. Od cijele planirane sjeverne obilaznice Buzeta nužno je izgraditi samo zapadni dio kroz naselje Štrped.

Željeznički promet

- **Planira se očuvanje koridora za realizaciju željezničkog spoja Istre s Rijekom kroz tunnel Čićarija** (Lupoglav-tunel-Jurdani).
- Na potezu **Lupoglav - Buzet - Republika Slovenija planira se koridor pruge visoke učinkovitosti** kao sastavni dio koridora (Trst - Kopar) - Lupoglav - Rijeka - Zagreb. Preporučuje se korištenje trase postojeće željezničke pruge u smjeru Lupoglav - Buzet - Slovenija. Navedeni prijedlog odnosi se na prugu velike propusne moći / velike brzine kao krajnje rješenje u budućnosti.
- **Izgradnjom planirane pruge visoke učinkovitosti** Rijeka - Kopar - Trst (preko Lupoglava) **povezale bi se tri najznačajnije sjeverno-jadranske luke**.
- **Povezivanje istarskih pruga s Rijekom je izuzetno skupi projekt** (tunel ispod Čićarije dužine je 14.400 m). Ukoliko se i ostvari uvrštenje Jadransko-jonskog prometnog koridora u EU mrežu središnjih prometnih koridora upitno je gdje će istraživanjem biti utvrđena optimalna trasa nove Jadransko-jonske željeznice, na dionici Trst-Rijeka. Za očekivati je da će trasa preko Matulja - sjevernom stranom Čićarije do Kozine i Sežane biti gospodarski i ekonomski najpovoljnija. Veće probleme eventualno mogu izazvati uvjeti zaštite prirode i ekološke mreže u Republici Sloveniji.

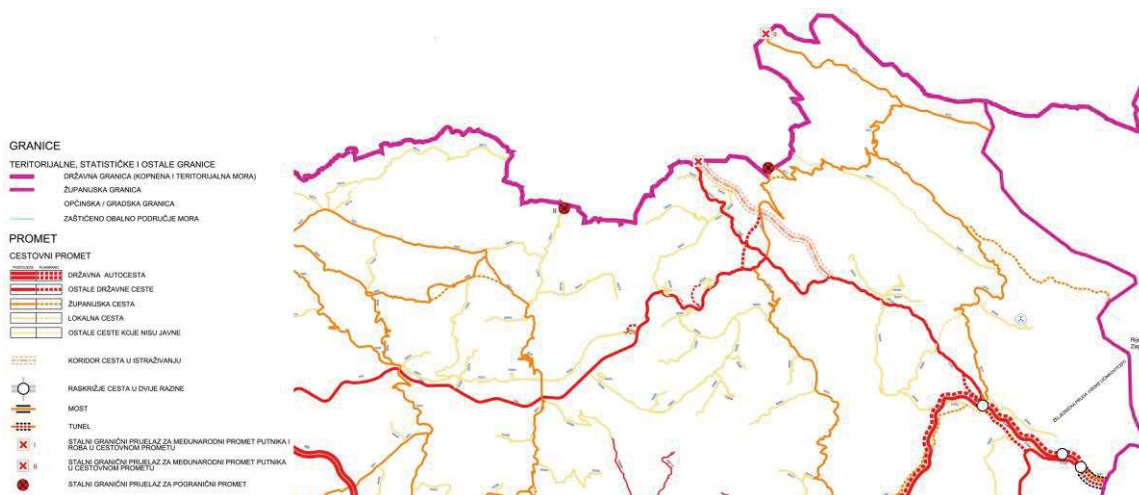
Zračni promet

- **Ne planira se gradnja novih zračnih luka** (referentne duljine staze veće od 1800m).
- v Izvršena je valorizacija i **analiza lokacija potencijalnih helidroma** na području Istarske županije te su utvrđene 4 moguće lokacije (npr. Brgudac).
- **Sustavom prostornih planova potrebno je predvidjeti detaljne prostorne kriterije za smještaj cijelog niza potrebnih malih letilišta**. Moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove.

2.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PROMETA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

Cestovni promet

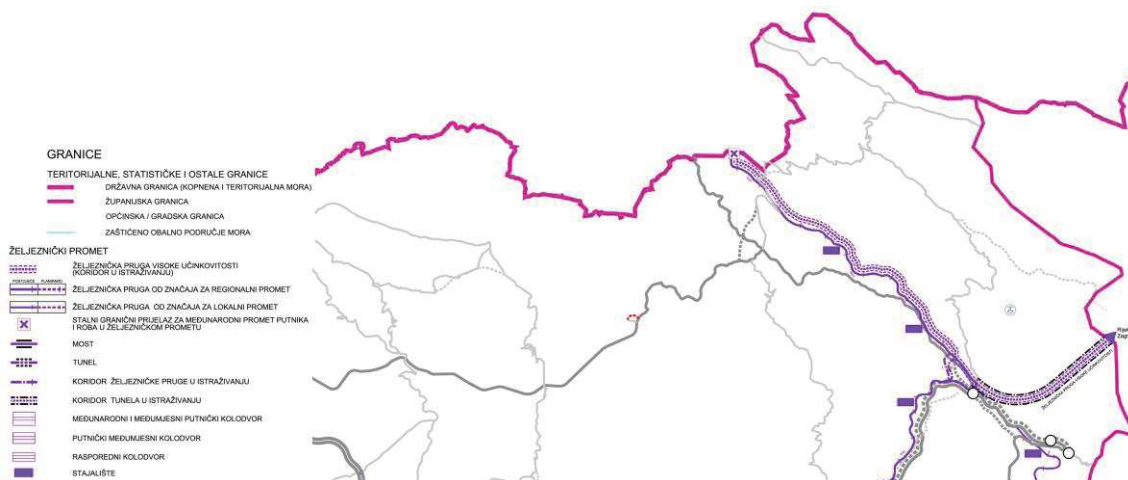
- **Županijske i lokalne ceste** - Mreža županijskih i lokalnih cesta na području županije kvantitativno je razvijena te su projekcije budućeg planskog razvoja većim dijelom usmjerene na održavanje postojeće cestovne infrastrukture, izgradnju obilaznica određenih naselja, rekonstrukciju pojedinih dionica i raskrižja u cilju povećanja sigurnosti cestovnog prometa i optimizacije prometnih tokova.
- **Rekonstrukciju i modernizaciju državnih i županijskih cesta** (obnova kolnika i opreme, modernizacija i rekonstrukcija najkritičnijih dionica i objekata) **treba planirati sukladno s intenzitetom prometa** (sadašnjim i skoro očekivanim) i ekonomskim mogućnostima te konceptom razvoja pojedinih područja Istre.
- U srednjoročnom planskom razdoblju nije nužna izgradnja sjeverne **obilaznice grada Buzeta na državnoj cesti** Tunel Učka-Buzet–Požane-Sočerga-Gračišće-Sv.Antun-Bertoki-Koper.
- **Bolja autobusna prometna povezanost pograničnih područja** Hrvatske i Slovenije, osobito obalnih i unutrašnjih pograničnih JLS (Umag, Buje, Novigrad, Buzet).
- Za postojeće javne ceste (DC, ZC i LC) mora se osigurati i trajno čuvati **zaštitni pojas**, a zaplanirane javne ceste (uključujući i koridore u istraživanju) infrastrukturni koridor, do njihove izvedbe. Postupci modernizacije i odgovarajućeg opremanja cesta ne zahtijevaju značajnije proširenje cestovnog koridora, te se na taj način čuva i štiti prostor i okoliš.

Karta 4: Državne ceste u području Bužeštine

Željeznički promet

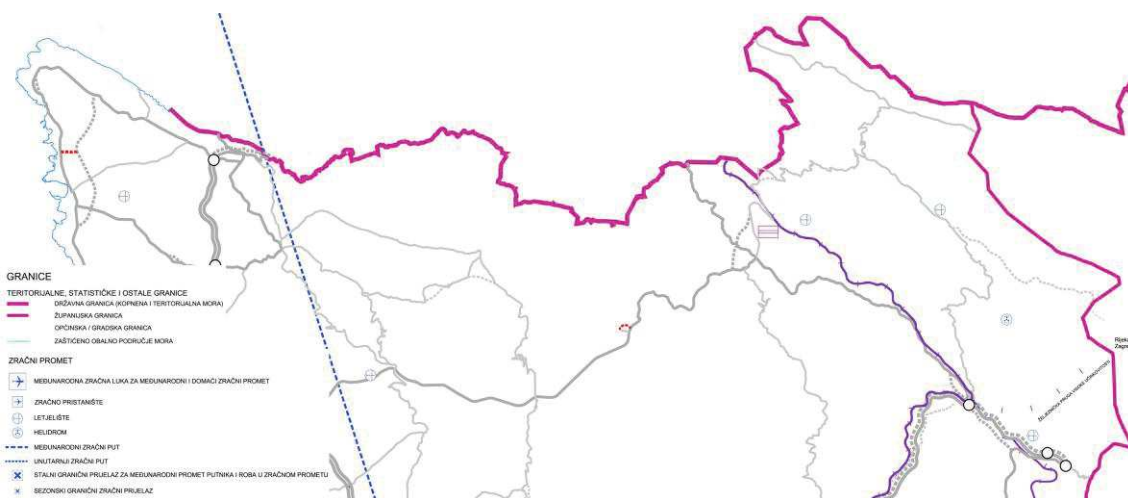
- Čuvati koridora za realizaciju željezničkog spoja Istre s Rijekom, dugim tunelom kroz Čićariju.
- Čuvati koridor pruge visoke učinkovitosti kao sastavni dio koridora (Trst - Koper) – Divača -Lupoglav - Rijeka - Zagreb.
- Planirani su zahvati i prioritetni radovi na **poboljšanju tehničkih osobina postojeće željezničke mreže** (pruge R101 i L213):

Karta 5: Postojeća željeznička pruga i planirana pruga visoke učinkovitosti (s tunelom za Rijeku)

Zračni promet

- U prostornim planovima **utvrđene su potencijalne lokacije letjelišta** za male rekreacijske zrakoplove i **helidroma** u unutrašnjim pograničnim JLS Buzet i Lanišće

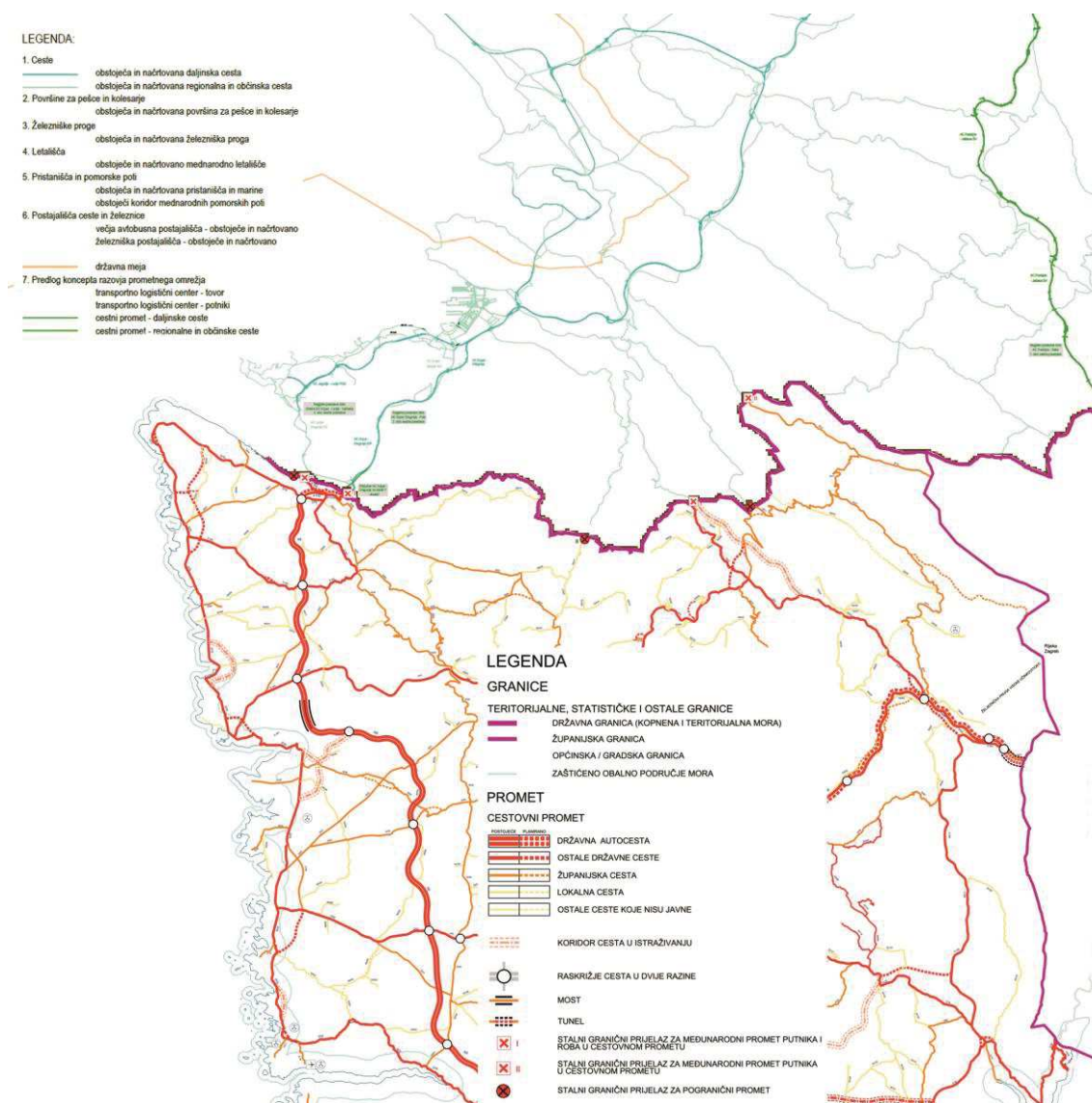

Karta 6: Zračni promet u unutrašnjem dijelu pograničnog područja

2.2.5. SMJERNICE RAZVOJA PROMETA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE

Cestovni promet

- Mreža cesta nižeg stupnja (županijske i lokalne) kvantitativno je razvijena tako da je potrebno usmjeriti razvoj na održavanje postojeće cestovne infrastrukture, izgradnju obilaznica određenih naselja, rekonstrukciju pojedinih dionica i raskrižja u cilju povećanja sigurnosti cestovnog prometa i optimizacije prometnih tokova.
- Bolja autobusna prometna povezanost pograničnih područja Hrvatske i Slovenije, osobito pograničnih općina.
- Za postojeće javne ceste mora se osigurati i trajno čuvati zaštitni pojas. Postupci modernizacije i odgovarajućeg opremanja cesta ne zahtijevaju značajnije proširenje cestovnog koridora, te se na taj način čuva i štiti prostor i okoliš.

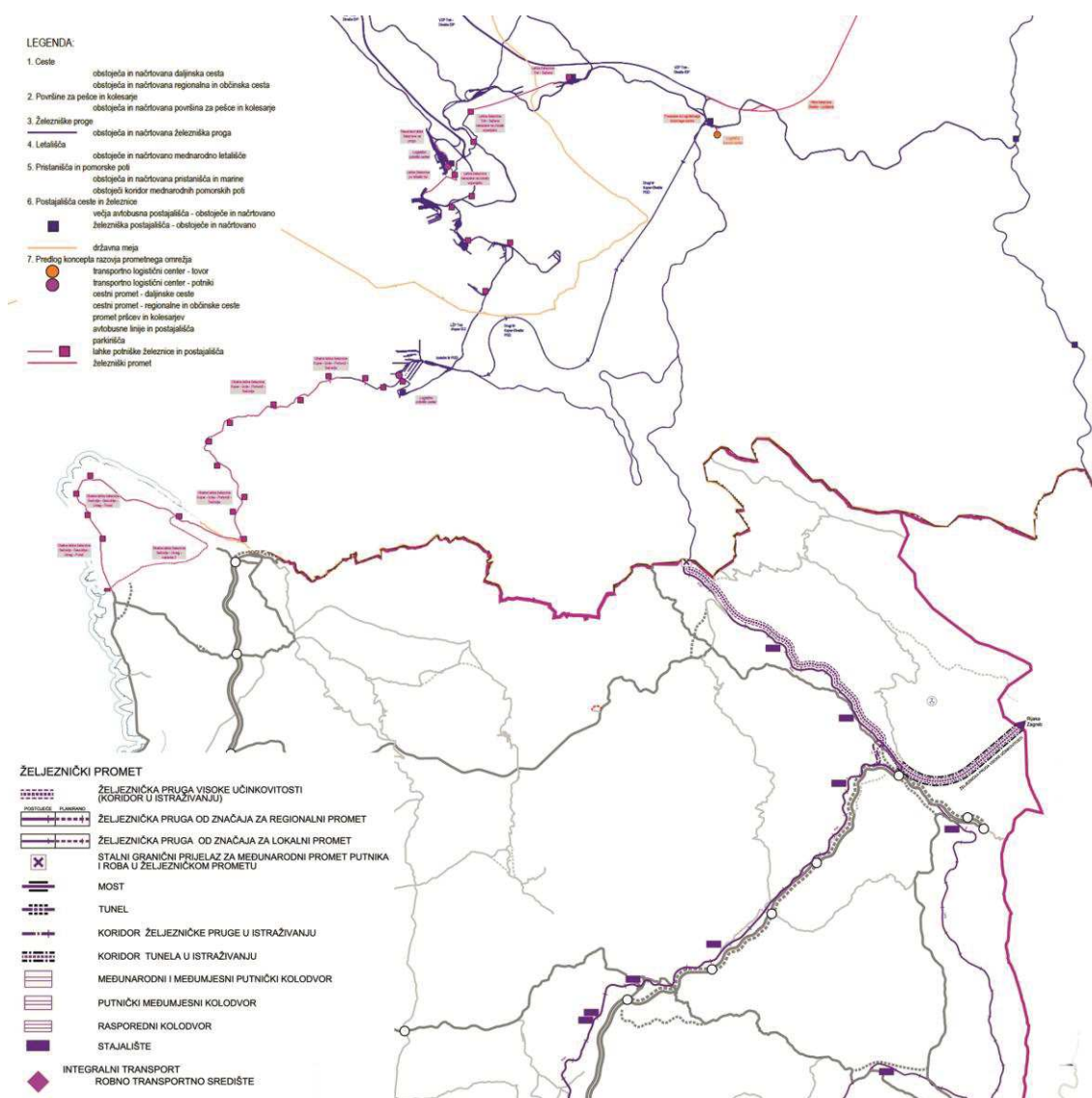
Karta 7: Smjernice za koncept razvoja prometa v širem regionalnem kontekstu Istre – cestovni

promet

Željeznički promet

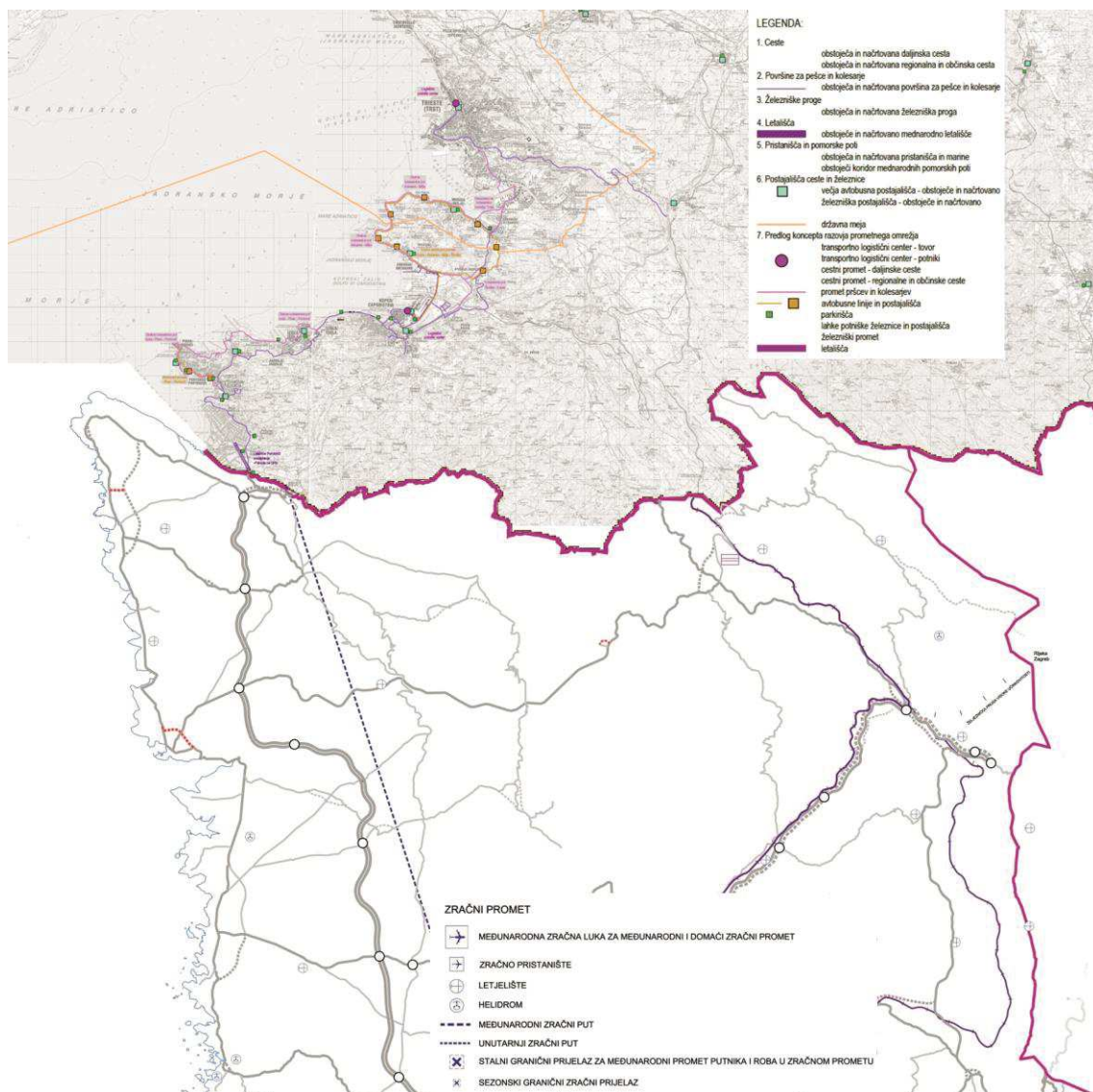
- U strateškim dokumentima prostornog razvoja Istarske županije i Republike Hrvatske planira se čuvanje koridora za realizaciju željezničkog spoja Istre s Rijekom, dugim tunelom kroz Ćićariju.
- Na potezu Lupoglav - Buzet – Republika Slovenija planira se koridor pruge visoke učinkovitosti kao sastavni dio koridora (Trst - Kopar) – Divača - Lupoglav - Rijeka - Zagreb. Preporučuje se korištenje trase postojeće željezničke pruge u smjeru Lupoglav – Buzet – Slovenija. Novom prugom velike propusne moći i brzine, omogućilo bi se kvalitetno i direktno željezničko povezivanje Istarske županije s Hrvatskom, Slovenijom i Europom. Nadalje, planiranom prugom povezale bi se tri značajne sjeverno-jadranske luke (Rijeka, Koper i Trst).

Karta 8: Smjernice za koncept razvoja prometa v širem regionalnem kontekstu Istre – željeznički promet

Zračni promet

- Podržavati i poticati razvitak tvrtki koji svojom ponudom sportskih, taxi, panoramskih, komercijalnih i poslovnih letova u domaćem i međunarodnom prostoru te školovanjem zrakoplovnog-letačkog i tehničkog osoblja, pridonose razvitku zračnog prometa i ujedno pospješuju turističku ponudu Istre.

Karta 9: Smjernice za koncept razvoja prometa v širem regionalnem kontekstu Istre – zračni promet

2.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – PROMET U GRANIČNOM PODRUČJU

Postojeće željezničke veze

Na području postoji mreža željezničkih veza Ljubljana-Trst, Ljubljana-Rijeka i Ljubljana-Pula koje su u Divači i Trstu spajaju na europski TEN-T koridor.

Planirane željezničke veze

Planirana je izgradnja novog željezničkog kolosijeka za pristup ljudi i tereta do Luke Kopar (u postupku), povezna željeznička pruga između Rijeka i Lupoglave (u proučavanju) i rekonstrukcija pruge između Rovinja i Kanfanara. Za jačanje javnog prijevoza uzduž obalne crte je predviđena izgradnja pruge za gradsku željeznicu između Trsta i Pule (u proučavanju).

Postojeće cestovne veze

Postojeća cestovna mreža je gusto i dobro razvijena.

Planirane cestovne veze

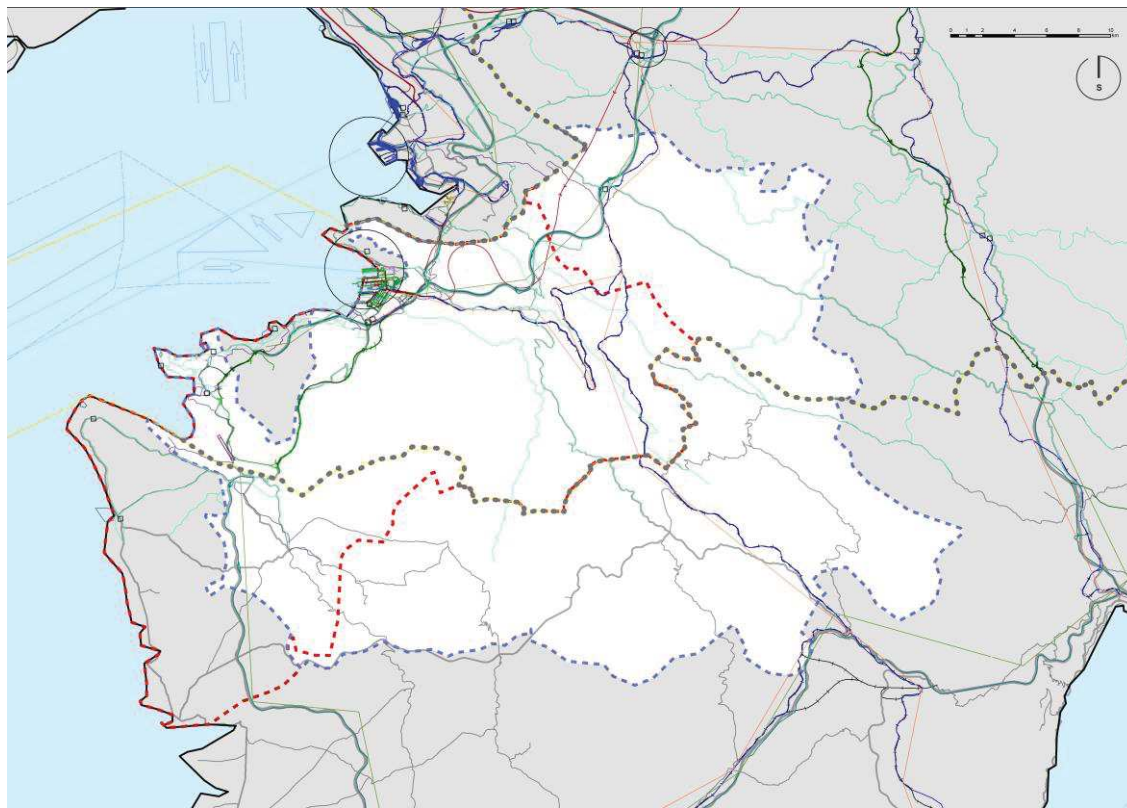
Predviđena je rekonstrukcija daljinske ceste Pivka-Rijeka u brzu cestu s obilaznicama oko naselja, rekonstrukcija daljinske ceste Kopar-Dragonja u brzu cestu s obilascima oko naselja i izgradnja poveznice na autocestu Umag-Pula. Državna obalna cesta Kopar-Sečovlje će se rekonstruirati u podijeljeni prometni prostor i kod Sečovlja će se vezati na obalnu cestu Umag-Pula s istim prometnim režimom.

Biciklističke veze

Predviđena je izgradnja regionalne biciklističke staze između Trsta i Pule koja je dio europske biciklističke staze Baltik-Jadran, te je djelomično već izgrađena po trasi nekadašnje željeznice zvane Porečanka (dionica Poreč-Pula u proučavanju). Predviđena je i rekonstrukcija profila postojećih lokalnih cesta za poboljšanje uvjeta za biciklizam.

Zračne luke

Novogradnje i širenja postojećih zračnih luka nisu predviđena.

Karta 10: Sinteza smjernic razvoja koncepta Istre – promet u graničnom području

LEGENDA - PROMET I INFRASTRUKTURA

 postojeće željezničke veze

 planirane željezničke veze

 planirane željezničke veze
Luka Kopar - Divača

 planirane željezničke veze
obalna veza / Trst-Pula

 željezničke stanice

 AC veza

 daljinska cesta

 lokalne ceste

 biciklistička veza
Trst-Pula

 zračne luke

 plovni koridori

 granica obalnog područja

 granica pograničnog područja

 područje državne granice

3. PODRUČJE TURIZMA

3.1. PODRUČJE TURIZMA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Na razvoj turizma u slovenskoj Istri bitno su utjecala dva vremenska razdoblja, prostorni razvoj koncepta jedinstvene obale u vrijeme bivše Jugoslavije u šezdesetim godinama prošlog stoljeća i razvoj u razdoblju tranzicije nakon osamostaljenja Slovenije. Promjene se odražavaju na sektorsku i većinsku strukturu turizma, a posljedično su se promijenile i lokacijske potrebe turističkog sektora.

U priobalnom pojasu i zaleđu se pružaju ponajprije sportsko rekreacijski, gastronomski i ekoturizam. Turistički sektor se koncentrirano razvija u obalnom i priobalnom pojasu, a manje u zaleđu.

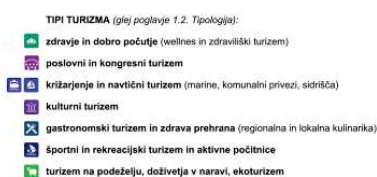
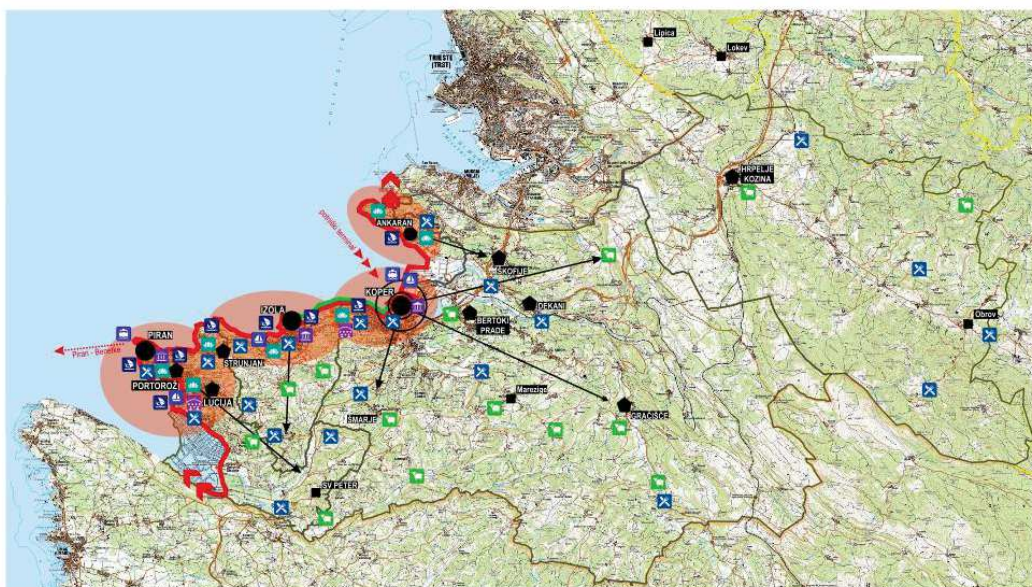
S prostornog vidika važno je pridržavati se načela očuvanja vizualnih karakteristika prostora te definirati nivo urbanističkog oblikovanja s prepoznatljivom strukturom.

S vidika prostornog planiranja turizma potrebno je uzeti u obzir različite razvojne interese i da je zbog toga pametno turizam umjereno locirati na područjima obalnog i priobalnog pojasa kao i u zaleđu vodeći računa o režimima zaštite prirodne i kulturne baštine područja. Poseban segment su postojeća degradirana područja koja se mogu oblikovati u nove prostorne potencijale za razvoj turističkih djelatnosti.

3.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/ PROBLEMI I OGRANIČENJA

- Analiza stanja turizma je pokazala da su ključni problemi na području turizma povezani s organizacijom, infrastrukturom, marketingom, investicijama i (ne)održivim karakterom postojeće ponude te s neodrživim i netrendovskim produktima i uslugama te strukturnom neuravnoteženošću koja proizlazi iz različitih stupnjeva razvijenosti turističke ponude.
- Postojeća turistička ponuda nije prilagođena trendovima konkurentne ponude i potražnje, a još manje stremi tome da bi trendove u turizmu možda i kreirala. Nezadovoljavajuće i nedovoljno je i iskorištavanje prepoznatih prednosti i mogućnosti te baštine raspoloživih resursa (prirodnih, kulturnih, ljudi i znanja, tehnologije, dostupnosti).
- Važan čimbenik za razvoj i povezanost obalnog pojasa i zaleđa je pokušaj uspostavljanja i povezivanja programa na postojeće tematske i ostale puteve te postojećeg programa na selu (većinom se radi o seoskom turizmu s različitom ponudom). Za daljnji razvoj područja izrazito je važno da se turistički programi razvijaju na način da vode računa o održivim razvojnim modelima.
- Veze između općina trenutno su loše. Prvenstveno je problematična povezanost priobalnog pojasa sa zaleđem koje nema odgovarajuće sadržajne, prostorne i prometne veze s priobalnim pojasom. Za prostorni razvoj područja besmisleno je razmišljati u smjeru masovnog turizma, jer utjecaj razvoja ove vrste na okoliš nosi preveliko opterećenje. Važno je voditi računa o usklađenosti zahtjeva u skladu s prirodom i novih vrsta turizma koji ne opterećuju okoliš.
- Očuvana priroda i ograničene mogućnosti naseljavanja i urbanizacije, predstavljaju motiv na kojem turizam može temeljiti svoj razvoj.

- Napuštena ili djelomično napuštena naselja moguće je preoblikovati u oblike dislociranih smještajnih kapaciteta.
- Razvoj turizma uvjetovan je kvalitetnom tradicionalnom lokalnom specifičnom ponudom, isto tako je turizam poticatelj razvoja i očuvanja tradicije te time i važan čimbenik očuvanja identiteta.
- Gospodarski razvoj koji izrazito gravitira prema obalnom području, ima kao posljedicu negativne razvojne trendove naseljavanja u zaleđu.
- Udaljenost od obale i zbog trendova nedovoljno razvijena infrastruktura kumovali su manjem razvojnom pritisku na zaleđe. Zato je zaleđe u većoj mjeri sačuvalo tradicionalne vidove naseljavanja, ostala je u većoj mjeri nedodirnuta i arhitektura koja istovremeno propada, a u većoj mjeri je sačuvana i priroda. Razvoj turizma mora na tim segmentima pronaći razvojni pogon i novi oblik izražavanja. Odgovarajući razvoj grane pratit će i pozitivna demografija s primjerenom regulativom, a i odgovarajuća i moderirana gradnja.

ANALIZA TRENUTNEGA STANJA
M 1:150.000

Karta 11: Analiza trenutnega stanja na področju turizma u slovenskom graničnom području

3.1.2. CILJEVI/ STRATEŠKA OPREDJELJENJA

Zaleđe ima velik potencial za razvoj turističkog sektora. Uređenje područja mora postati prioritetni zadatak prostornih planova. Potential postoji u sportsko rekreacijskom turizmu, gastronomskom i ekoturizmu povezanom s postojećim prirodnim vrijednostima područja.

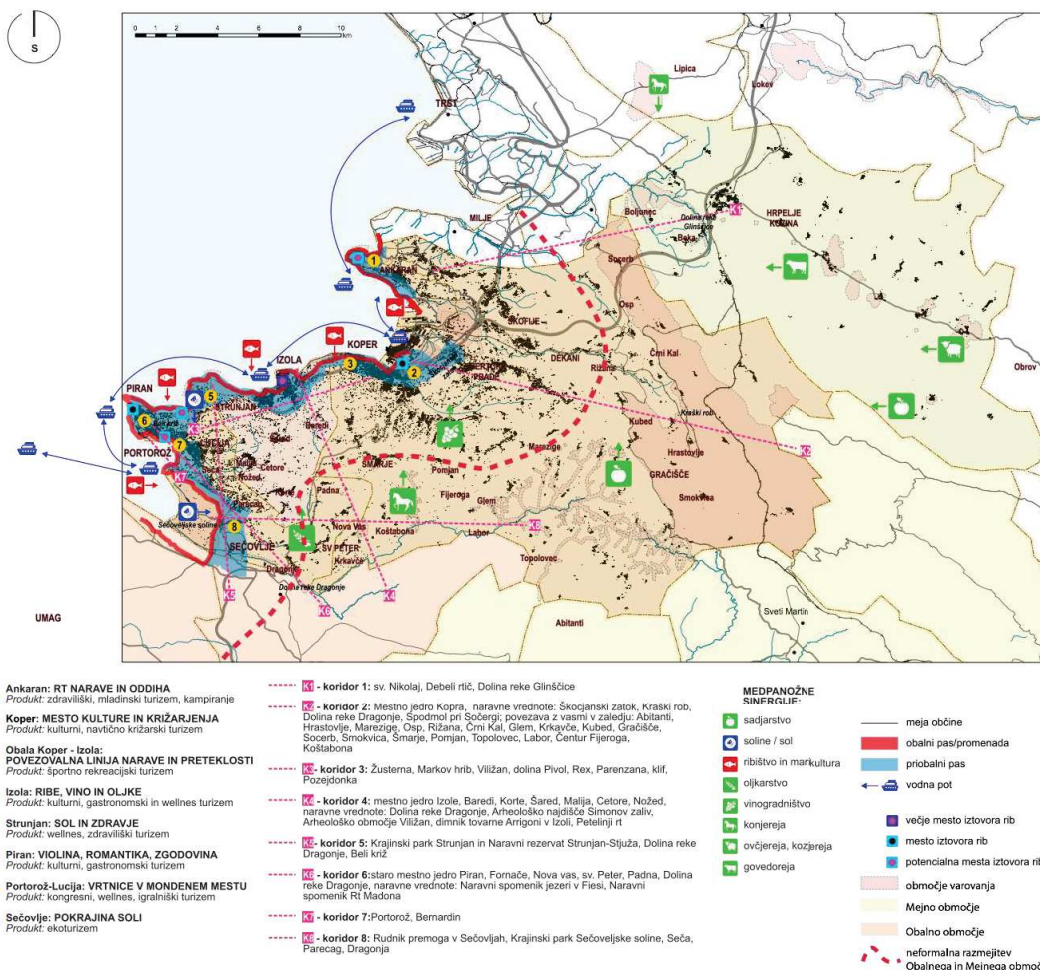
Obalne općine će u budućnosti razvijati strateška usmjerenja: turizam, razvoj sela. Selo će ovdje biti obuhvaćeno kao integralni dio sustava turizma.

3.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

- S prostornog vidika važno je voditi računa da se sačuvaju vizualne karakteristike prostora te definirati nivo urbanističkog oblikovanja s prepoznatljivom strukturom na primjeru prijedloga slovenske obalne promenade.
- Važno je rasterećenje prostora reklamne polucije (prvenstveno prostor uz cestu te prostor brze ceste), što znači jedinstvena odluka o plakatiranju za sve općine.
- Prijedlog povezivanja pješačkih staza, biciklističkih staza, planinarskih puteva, tematskih puteva priobalnog pojasa sa zaleđem i oblikovanje novih razvojnih koridora i turističkih destinacija.
- Povijesne gradske jezgre se moraju uređivati na jedinstvenoj razini, a to bi moralo uređivati jedinstveno zakonodavstvo. Arhitekturna baština se mora odgovarajuće definirati i prezentirati.
- Zbog arhitekturne degradacije sela, predlaže se uređivanje zaleđa gdje bi se uspostavila služba za pružanje potpore i savjeta u kojoj bi arhitekti sa svojim savjetima bili prisutni na terenu.
- Prijedlog prometnog povezivanja laganom željeznicom i prijedlog usklađivanja pristupa.
- Poseban segment su postojeća degradirana područja koja se mogu oblikovati u nove prostorne potencijale za razvoj turističkih djelatnosti.

3.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA TURIZMA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

- S ciljem razvoja turizma potrebno je aktivirati zaleđe,
- Potrebno je da zaleđe preuzme one dijelove grana turizma koji obalni pojas opterećuju, a nisu nužno vezane za specifičnosti obalnog područja, nego su tamo locirane kao posljedica inercije u razvoju,
- Potrebno je definirati područja i ponudu te s njima povezane kapacitete s ciljem zaštite tih vrijednosti koje turizmu u osnovi omogućavaju razvoj,
- Potrebno je poboljšati infrastrukturu te prometni pristup obali,
- Potrebno je iskoristiti međugranično područje kao razvojni potencijal,
- Potrebno je uvesti rigorozne zaštitne mjere i definirati režime korištenja na područjima koja su prepoznata kao prirodna ili kulturna vrednota,
- Financijskim mjerama potrebno je poticati razvoj grane u zaleđu,
- Oblikovati strategiju razvoja grane u sinergiji sa srodnim područjima.

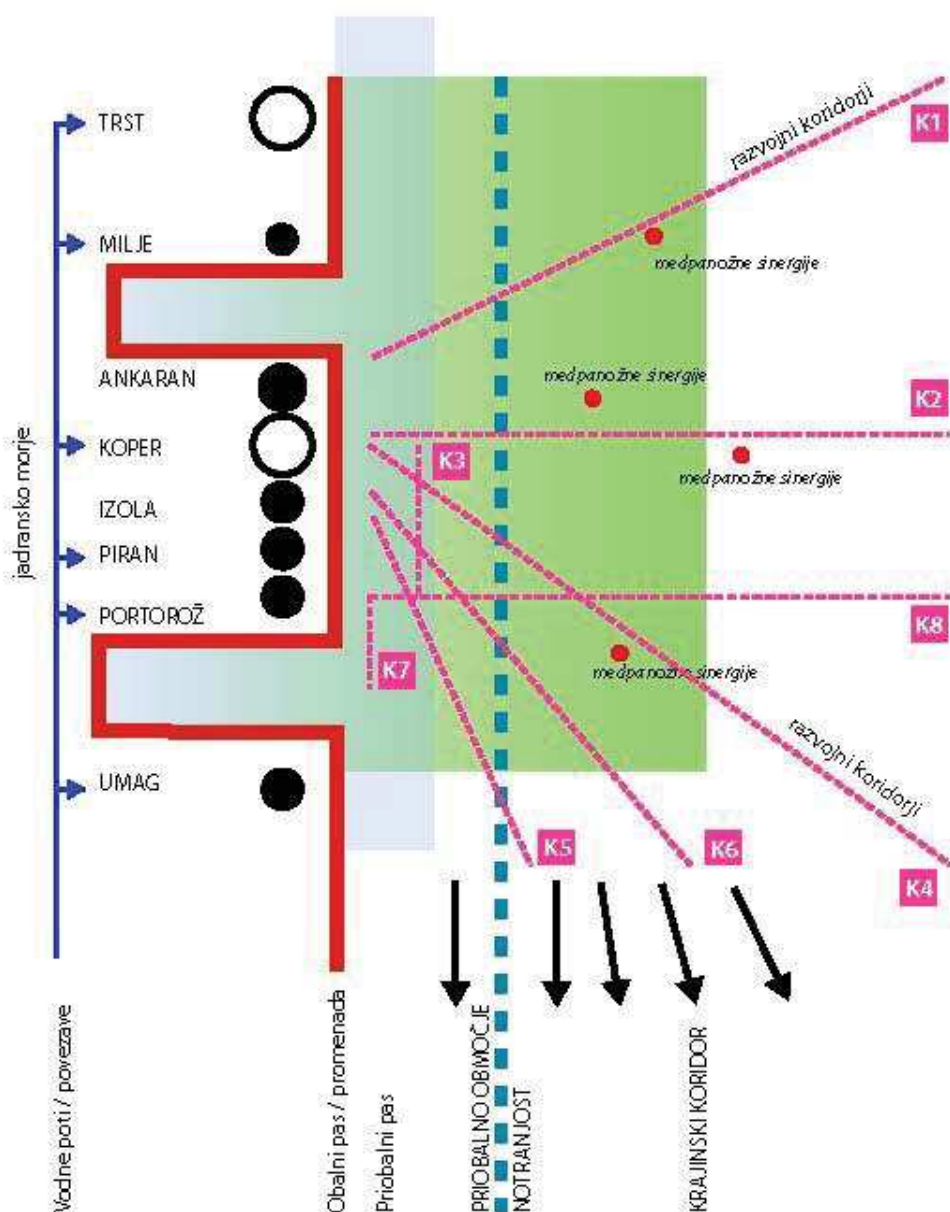

Karta 12: Smjernice za koncept razvoja turizma u slovenskom graničnom području

3.1.5. SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

- Potrebno je prerasti koncepciju i formalne prepreke međudržavne granice, te uspostaviti prekograničnu suradnju.
- Potrebno je oblikovati konsenzus o viziji dugoročnog razvoja turizma.
- Razvojno je potrebno obuhvatiti obalno područje i područje unutrašnje Istre kao jedinstveno.
- Uređenjem adekvatnih pristupa može se urediti i promijeniti i način mobilnosti. Kod veza i pristupa smisleno je kombinirati više načina mobilnosti, a moguća je i veza gradske željeznice – mini buseva – broda – bicikla. Potrebna je izrada konkretne i promišljene studije vezana za održivu mobilnost.
- Potrebno je ograničavati smještajne kapacitete koji se moraju prilagoditi standardima i ponudi turističkog sektora.
- S prostornog vidika važno je voditi računa o načelima da se sačuvaju vizualne karakteristike prostora te definirati nivo urbanističkog oblikovanja s prepoznatljivom strukturom na primjeru prijedloga slovenske obalne promenade turističkih destinacija s poveznicom do destinacija u zaleđu.

- Potrebno je uvesti jedinstvenu kategorizaciju područja namijenjenih turističkom razvoju.
- Potrebno je sanirati degradirana područja koja su potencijalna područja za sanaciju/razvoj turizma.
- Potrebno je uspostaviti jedinstvena pravila zaštite prirodnih vrijednosti i baštine.
- Potrebno je uspostaviti zajedničku mrežu turističko informacijskih centara koji će jednakovrijedno obuhvaćati čitavo područje povezano u neraskidiv sustav turističke ponude.

Shema 1: Smjernice razvoja za područje turizma u širem regionalnom kontekstu

3.2. PODRUČJE TURIZMA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Turizam je jedna od najznačajnijih gospodarskih djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Prihodi od turizma iznosit će u 2015. godini više od 8 mlrd. € (oko 18% BDP-a RH) a u tome Istarska županija sudjeluje s 25-30 %.

Suvremeni turizam se temelji na atraktivnosti prostora i očuvanom okolišu kao najvrednijem turističkom potencijalu. Poželjan razvoj hrvatskog turizma podrazumijeva upravljanje resursima koje udovoljava osnovnim ekonomskim, socijalnim i estetskim kriterijima dugoročno održivog poslovanja uz rast blagostanja, očuvanje kulturnog, krajobraznog i graditeljskog integriteta te vitalnih ekoloških sustava i biološke raznolikosti.

3.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRAIČENJA I PROBLEMI

- **Značajna je pojava** u posljednjem desetljeću intenzivnije **povezivanje ponude u obalnom području s ponudom u unutrašnjosti Istre**, otvaranjem brojnih tematskih cesta i poslovnom suradnjom turističkih kompleksa s obiteljskim tematskim gospodarstvima.
- **Najveći dozvoljeni turistički smještajni kapaciteti po jedinicama lokalne samouprave** određeni su, Prostornim planom Istarske županije.
- **U ruralnim naseljima izvan ZOP-a sa značajnim agrarnim i graditeljskim resursima** bez izraženih središnjih funkcija naselja, površina ugostiteljsko-turističke namjene **može iznositi najviše 30%** površine građevinskog područja tog naselja.
- **U ruralnim naseljima izvan ZOP-a s malim izgledima opstanka, površina ugostiteljskoturističke namjene može iznositi najviše 40%** površine građevinskog područja tog naselja.
- Izuzetno se izvan ZOP-a, **ruralno naselje bez izgleda opstanka** (u smislu tradicionalne funkcije naselja) takvo naselje **može funkcionalno odrediti kao difuzni (dislocirani) hotel**.
- **Turizam na seljačkim domaćinstvima** može se planirati i izvan građevinskih područja naselja, na zemljišnim kompleksima **minimalne površine 20.000 m² ili 2 ha**, sukladno uvjetima određenim u Prostornom planu Istarske županije.
- **Veliki i poseban problem** svestranijem razvoju turističkih aktivnosti (intenzivnijem i jednostavnijem dnevnom kretanju turista preko granice: šetnje, biciklizam, jahanje, obilazak vinskih cestama, razni oblici lokalnog javnog prometa) u pograničnom području Istarske županije **predstavlja Schengenski režim** na granici između Hrvatske i Slovenije. Ulaskom Hrvatske u isti granični režim otvorila bi se cijela lepeza prihvatljivijih turističkih aktivnosti. Dobra praksa u prostorima Alpa može biti uzor.

3.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA

- **Unutrašnjost Istre i pograničnog područja ima veliki potencijal za razvoj turističkog sektora.** Potencijal je moguće realizirati kroz sportsko rekreacijski turizam, gastronomski i ekoturizam te promidžbom prirodnih vrijednosti krajolika i okoliša.
- **Oblikovanje kvalitetnije i bogatije turističke ponude.** Nužno je stvoriti prostorne preduvjete za razvijanje novih sustava (osim sunca, mora, prirodnih i kulturnih bogatstava) turističkih doživljaja: nautički turizam, zdravstveni turizam, turizam za treću životnu dob, kulturni turizam, poslovni turizam, nove atrakcije (tematski, zabavni parkovi, interaktivni muzeji, akvariji i sl.), eno i gastro turizam, cikloturizam, pustolovno-sportski, golf i sl.
- **Prilagođavati turizam uvjetima i osobitostima prostora,** što podrazumijeva uvažavanje nosivog kapaciteta prostora, fleksibilnost, integriranost u strukture naselja i krajobraza te energetske ograničenja, zaštite okoliša i stvaranja prihoda iz lokalnih resursa, kao i poticanje tradicijskih djelatnosti,
- **Pri uređivanju turističkih zona i turističkih mjesta poštivati elemente tradicijske gradnje** i lokalnog ambijenta, uz uvažavanje krajobraznih karakteristika te afirmacije fizionomije i privlačnosti graditeljske tradicije primorskih mjesta.

3.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

- **Ruralno naselje bez izgleda opstanka** (u smislu tradicionalne funkcije naselja) **može se funkcionalno odrediti kao difuzni (dislocirani) hotel.**
- **U ruralnim naseljima s malim izgledima opstanka, površina ugostiteljsko-turističke namjene može iznositi najviše 40%** površine građevinskog područja tog naselja, a u **ruralnim naseljima sa značajnim agrarnim i graditeljskim resursima** bez izraženih središnjih funkcija naselja, površina ugostiteljsko-turističke namjene **može iznositi najviše 30%** površine građevinskog područja tog naselja.
- **Turizam na seljačkim domaćinstvima** može se planirati i izvan građevinskih područja naselja, na zemljišnim kompleksima **minimalne površine 20.000 m² ili 2 ha,** sukladno posebnim uvjetima.

Pogranično područje Hrvatske i Slovenije -Istarska županija						
Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Istarske županije iz 2013. god.						
5. Tablica	JLS - jedinice lokalne samouprave (gradovi ili općine)	Ukupno planirano svih vrsta turističkih kreveta u JLS (maksimalni dozvoljeni kapacitet)	Planirano turističkih kreveta u turističkim zonama TRP-TP (izvan GP naselja)	Ukupna planirana površina turističkih zona u ha (izvan GP naselja)	Ukupna planirana površina gospodarskih zona u ha (proizvodna, poslovna, komunalna, infrastrukturna, kamenolomi) izvan GP naselja	Ukupna planirana površina sportsko rekreacijskih zona u ha (izvan GP naselja)
1	Buje	5.000	3.600	59,3	23,8	120,3
2	Umag	38.000	25.600	371,6	127,5	335,9
3	Brtonigla	9.500	3.700	6,0	17,2	90,5
4	Novigrad	11.500	7.400	104,2	29,6	170,5
A	Obalno	64.000	40.300	541,1	198,1	717,2
5	Grožnjan	2.000	1.000	20,2	170,9	213,0
6	Oprtalj	1.500	600	8,7	5,1	7,3
7	Buzet	2.000	1.000	15,2	139,7	85,3
8	Lanišće	2.000	2.000	40,0	99,6	582,2
B	Unutrašnjost	7.500	4.600	84,1	415,3	887,8

Tablica 2: Osnovni podaci o turističkim kapacitetima i sportsko rekreacijskim sadržajima

Pogranično područje Hrvatske i Slovenije -Istarska županija					
<i>Izvor: ID Prostornog plana Istarske županije 2015.god.</i>					
6. Tablica	JLS - jedinice lokalne samouprave (gradovi ili općine)	Broj postojećih TRP ili TP (turističkih zona ili turističkih punktova)	Broj planiranih TRP ili TP (turističkih zona ili turističkih punktova)	Površina turističkih kompleksa u ha	Broj kreveta u turističkim kompleksima
1	Buje	1	1	56,0	3.600
2	Umag	12	1	394,9	33.930
3	Brtonigla	1	1	60,3	6.920
4	Novigrad	5	2	96,9	9.420
A	Obalno	18	4	552,1	50.270
5	Grožnjan			15,0	780
6	Oprtalj	1	2	8,1	405
7	Buzet			12,0	850
8	Lanišće		4	38,0	1.900
B	Unutrašnjost	1	6	73,1	3935
A+B	POGRANIČNO PODRUČJE	19	10	625,2	54205

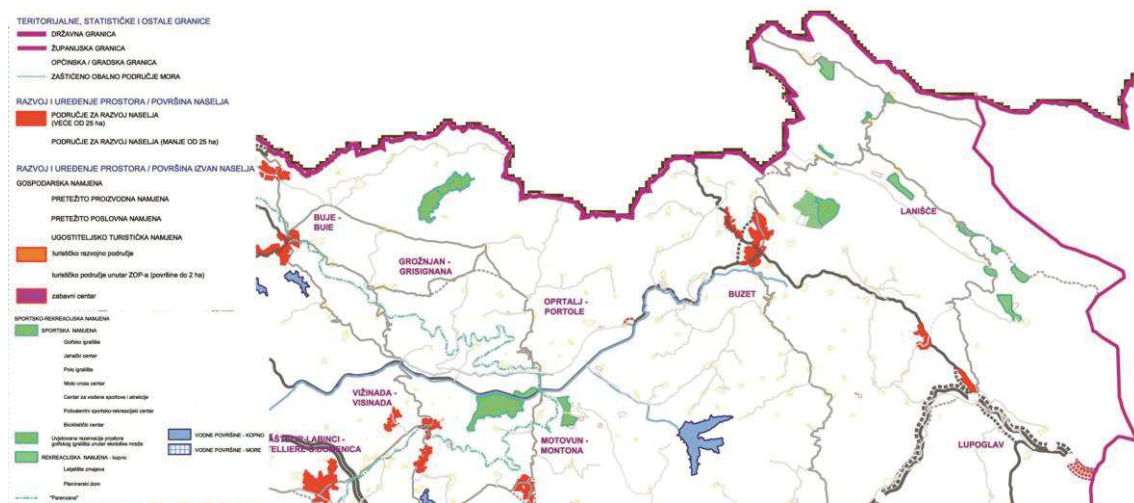
Tablica 3: Broj postojećih i planiranih turističkih zona i broj turističkih kreveta

3.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA TURIZMA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

- **Poticati povezivanje** pješačkih-izletničkih staza, biciklističkih i drugih tematskih puteva iz priobalnog područja s unutrašnjosti Istre i stvaranje novih razvojnih koridora i novih turističkih odredišta.
- U unutrašnjosti Istre ruralno naselje bez izgleda opstanka (u smislu tradicionalne funkcije naselja) može se funkcionalno odrediti kao difuzni (dislocirani) hotel. U ruralnim naseljima s malim izgledima opstanka, površina ugostiteljsko-turističke namjene može iznositi najviše 40% površine građevinskog

područja tog naselja, a u ruralnim naseljima sa značajnim agrarnim igraditeljskim resursima bez izraženih središnjih funkcija naselja, površina ugostiteljsko-turističke namjene može iznositi najviše 30% površine građevinskog područja tog naselja.

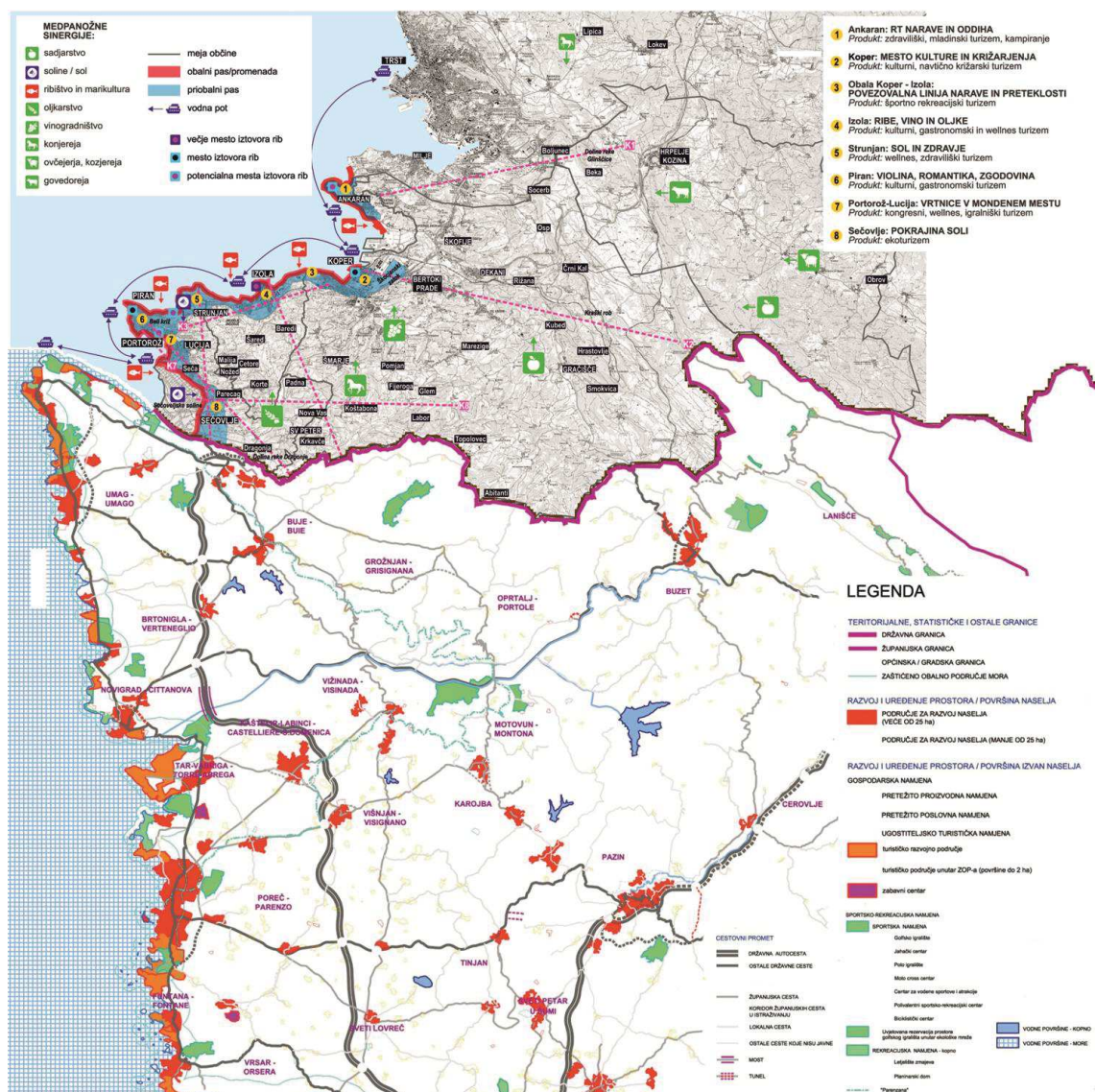
- **Turizam na seljačkim domaćinstvima** (u Istarskoj županiji) može se planirati i izvan građevinskih područja naselja, na zemljišnim kompleksima **minimalne površine 2 ha**, sukladno posebnim uvjetima.
- **S obzirom na arhitektonske degradacije u ruralnim područjima**, predlože se u cilju kvalitetnijeg uređenja tih područja, osnivanje savjetodavne i potporne službe, u kojoj će na terenu sudjelovati arhitekti sa savjetodavnim vremenom.

Karta 13: Smjernice za koncept razvoja turizma u hrvatskom graničnom području

3.2.5. SMJERNICE RAZVOJA TURIZMA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE

- Poticanje povezivanja održivog turističkog razvoja s ruralnim razvojem, održivim korištenjem prirodne i kulturne baštine te zaštitom i korištenjem krajolika, rezultirati će jačanjem izvansezonskog turizma na cijelom teritoriju Istre.
- Poticati povezivanje pješačkih-izletničkih staza, biciklističkih i drugih tematskih puteva iz priobalnog područja s unutrašnjosti Istre i stvaranje novih razvojnih koridora i novih turističkih odredišta.
- U unutrašnjosti Istre ruralno naselje bez izgleda opstanka (u smislu tradicionalne funkcije naselja) može se funkcionalno odrediti kao difuzni (dislocirani) hotel.
- Turizam na seljačkim domaćinstvima može se planirati i izvan građevinskih područja naselja, na zemljišnim kompleksima minimalne površine 2 ha, sukladno posebnim uvjetima.

Karta 14: Smjernice za razvoj turizma u širem regionalnem kontekstu Istre

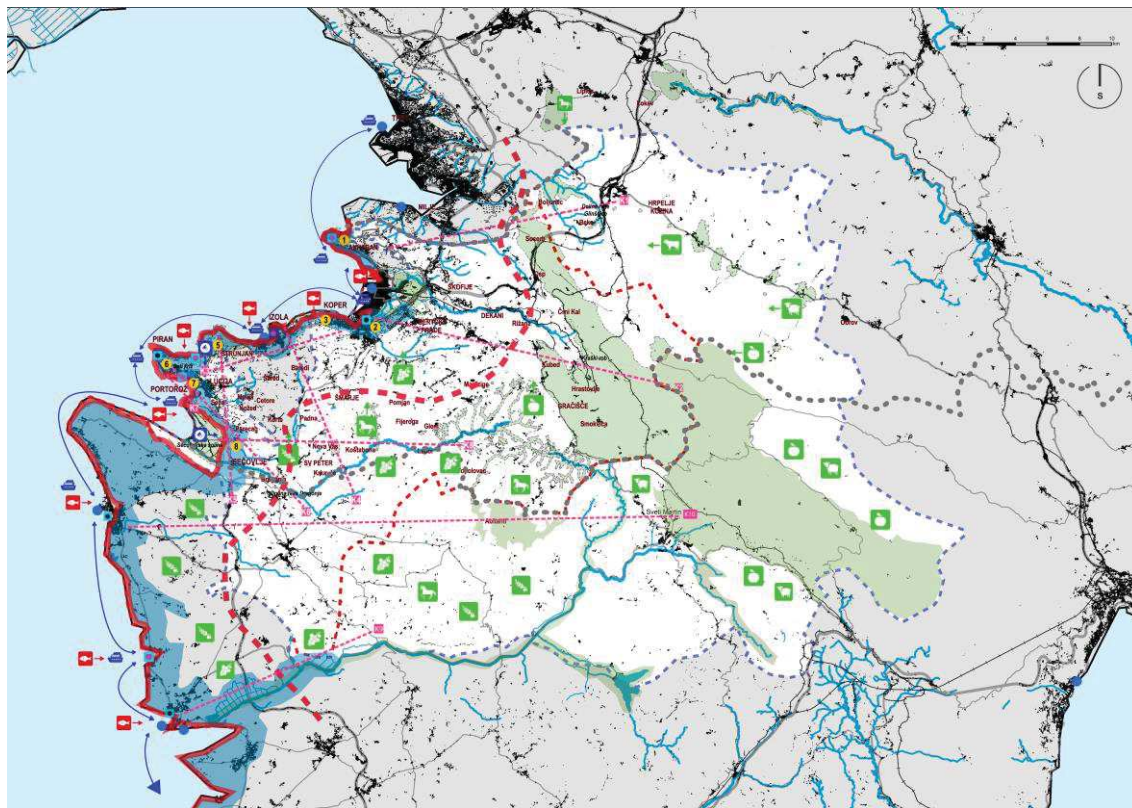
3.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – TURIZAM NA GRANIČNOM PODRUČJU

Koncept zajedničkog prostornog razvoja

Krajnji cilj prostorno-razvojnog koncepta je sustavno preuređenje turizma u cjelini. Iz kvantitativno usmjerene ekonomije nova bi se struktura temeljila na kvalitativni. Butična ponuda unutar obalnog pojasa na taj način predstavlja rasterećenje infrastrukture i generalno poboljšanje stanja u prostoru. Povezivanje među disciplinama i među državama predstavlja onaj ključni trenutak s kojim turizam može dostići postavljene ciljeve unutar drugačijeg, modernijeg i učinkovitijeg sustava.

Smjernice za koncept zajedničkog prostornog razvoja:

- aktivirati zaleđe s ciljem razvoja turizam.
- smisleno da zaleđe preuzme one grane turizma koji opterećuju obalni pojas, a nisu nužno vezane za specifičnost obalnog područja, nego su tamo locirane kao posljedica inercije u razvoju.
- definirati područja i ponudu te s tim vezane kapacitete s ciljem zaštite tih vrijednosti koje turizmu u osnovi omogućavaju razvoja.
- poboljšati infrastrukturu te prometni prilaz zobali.
- iskoristiti međugranično područje kao razvojni potencijala.
- uvesti rigorozne mjere zaštite i definirati režime korištenja na područjima koja su prepoznata kao prirodna ili kulturna vrijednosti.
- financijskim mjerama poticati razvoj turizma u zaleđu.
- oblikovati strategiju razvoja turizma u sinergiji sa srodnim područjima.

Karta 15: Sinteza smjernic za koncept Istre – turizam na graničnom području

LEGENDA- TURIZAM

- 1 Ankaran: RT PRIRODE I ODMORA**
 Produkt: zdravstveni turizam, turizam za mlade, kampiranje
- 2 Koper: GRAD KULTURE I KRSTARENJA**
 Produkt: kulturni, turizam nautičkog krstarenja
- 3 Obala Kopar: - Izola: POVEZUJUĆA LINIJA PRIRODE I PROŠLOSTI**
 Produkt: sportsko rekreacijski turizam
- 4 Izola: RIBE , VINO I MASLINE**
 Produkt: kulturni, gastronomski i wellness turizam
- 5 Strunjan: SOL I ZDRAVLJE**
 Produkt: wellness, zdravstveni turizam
- 6 Piran: VIOLINA, ROMANTIKA, POVJEST**
 Produkt: kulturni, gastonomski turizam
- 7 Portorož-Lucija: RUŽE U MONDENEM MJESTU**
 Produkt: kongresni, wellness, turizam casinoa
- 8 Sečovlje: POKRAJINA SOLI**
 Produkt: ekoturizam

- K1 - koridor 1:** sv. Nikolaj, Debeli rtič, dolina rijeke Glinščice
- K2 - koridor 2:** gradska jezgra Kopra, prirodne vrijednosti: Škocjanski zatok, Kraški rob, dolina rijeke Dragonje, Spodmol kod Sočerge; poveznica sa selima u zaleđu: Abitanti, Hrastovlje, Marezige, Osp, Rižana, Črni Kal, Glem, Krkavče, Kubeđ, Gračišče, Socerb, Smokvica, Šmarje, Pomjan, Topolovec, labor, Čentur Fijeroga, Koštabona
- K3 - koridor 3:** Žusterna, markov hrib, Viližan, Dolina Pivol, Rex, Parezana, klif, Pozejdonka
- K4 - koridor 4:** gradska jezgra Izole, Baredi, Korte, Šared, Malija, Cetore, Nožed, prirodne vrijednosti: dolina rijeke Dragonje, arheološko nalazište Simonov zaljev, arheološko područje Viližan, dimnjak tvornice Arrigoni u Izoli, Petelinji rt
- K5 - koridor 5:** Park prirode Strunjan i Prirodni rezervat Strunjan-Stjuža, dolina rijeke Dragonje, Beli Križ
- K6 - koridor 6:** stara gradska jezgra Piran, Fornače, Nova vas, sv. Peter, Padna, dolina rijeke Dragonje, prirodne vrijednosti: prirodni spomenik Dva jezera v Fiesi, prirodni spomenik Rt Madona
- K7 - koridor 7:** Portorož, Bernardin
- K8 - koridor 8:** Rudnik ugljena u Sečovljama, Park prirode Sečoveljske solane, Seča, Parecag, Dragonja

SINERGIJE IZMEĐU GRANA:

- Voćarstvo
 - Solane/sol
 - Ribarstvo i marikultura
 - Maslinarstvo
 - Vinogradarstvo
 - Konjogojstvo
 - Uzgoj ovaca i koza
 - Govedarstvo
-
- Granica općine
 - Obalni pojas/promenade
 - Priobalni pojas
 - Morski put
 - Veće mjesto istovara riba
 - Mjesto istovora riba
 - Potencijalna mjesta istovora riba
 - Područje zaštite
 - Granično područje
 - Obalno područje
 - Neformalno razgraničenje obalnog i graničnog područja
 - područje državne granice

4. PODRUČJE POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJE

4.1. PODRUČJE POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Zaleđe slovenske Istre ima ulogu nosioca identiteta kulturnog krajobraza s naglaskom na tradicionalnoj ekološkoj poljoprivredi i potencijalnom razvoju postojeće strukture naseljavanja povezano s turizmom kao važnom gospodarskom djelatnošću. Zbog koncentriranog gospodarskog i turističkog razvoja obale, zaleđe se nije razvijalo, što ima za posljedicu negativno demografsko stanje i propadanje stambenog fonda te napuštanje poljoprivrede kao nosive discipline. Istovremeno ovi negativni trendovi predstavljaju temelj za viziju pažljivog stručno usklađenog razvoja ovog iznimnog krajobraza i neokrnjenih prirodnih i kulturnih fenomena. Poljoprivreda se usmjerava na ekološki razvoj s najvišom kvalitetom poljoprivrednih proizvoda koji, povezani s ponudom turističkih kapaciteta visokih kategorija in gastronomijom, omogućavaju viziju razvoja koja bi pružila nov socijalni, ekološki i ekonomski model samoopskrbe, opskrbe lokalnog stanovništva i obale.

4.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/ PROBLEMI I OGRANIČANJA

- zaleđe je u usporedbi s obalom očigledno **manje urbanizirano**, površine građevnih i srodnih zemljišta su raspoređene prvenstveno po sljemenskim položajima ili na većim ravninama. Poljoprivreda je **intenzivnija** na jugu uz **tok Dragonje**, gdje se nalaze **melioracijski sustavi** i veći **kompleksi poljoprivrednih zemljišta**. Na ostalom, brežuljkastom reljefu najobrađenije su **južne, nagnute padine**, ne nužno povezane sa samim naseljavanjem koje je mozaičko (isprepletano različitom uporabom na različitim, manjim površinama) i preoblikovano u terase. **Vinogradi i maslinici** nalaze se u slovenskoj Istri, a tu su prisutne također i **njive**. **Šuma** se pojavljuje najčešće na strmim, **sjevernim padinama ili na tlu neprimjerenom** za poljoprivrednu uporabu, a šumovitost se povećava prema istoku. Slično su i trajni travnjaci i pašnjaci očigledno rašireniji na istočnom dijelu.
- Ključne karakteristike jedinice su **krški rub, riječne doline, izravnani grebeni i ravnice na visoravnima**.
- Poljoprivreda se tako razvila **na ravninama visoravni** na višim nadmorskim visinama (Gračiška, Movraška i Lukanska vala), gdje se uzgaja **pšenica, kukuruz, krumpir**. Inače je **obrađenih površina najviše u nizinama i na umjerenom nagnutim padinama**. Što se pomičemo više u visinu i u unutrašnjost, manji je udio obrađene zemlje koji se pojavljuje na visoravnima i u krškim poljima. Terasasto oblikovanih površina je malo, nalaze se prvenstveno ispod krškog ruba. Krajobraz je sastavljen od terasasto oblikovanih voćarsko – vinogradarskih površina i naselja.
- Različiti prirodni elementi su zbog posebnog značaja zaštićeni različitim **režimima zaštite**, a predstavljaju i ograničenja za poljoprivredni uzgoj:

- utjecaj **kulturne baštine**
- utjecaj **zaštite izvorišta vode:**

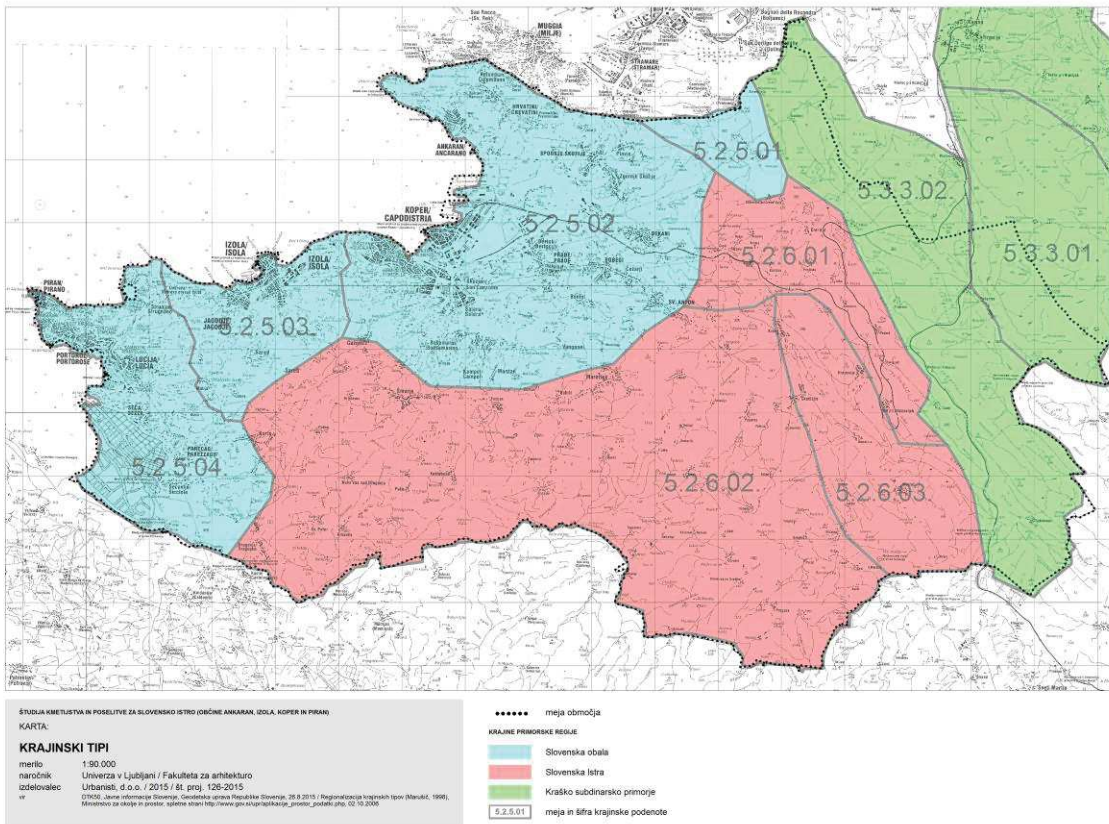
u zaleđu se nalaze obimna područja zaštite izvorišta vode (cca 8.100ha) i područje najstrože zaštite izvorišta vode (1. kategorija); na tim područjima je **ograničena primarna uporaba** i gradnja građevina povezano sa stupnjem zaštite

- utjecaj **zaštite šuma:**

skoro sve zaštićene šume nalaze se u zaleđu (na području obale su samo dva veća područja zaštićenih šuma, cca 80 ha); zaštićene šume zaleđa obuhvaćaju više od 600 ha površine; za zaštićene šume zaleđa je karakteristična fragmentacija, najmanje zaštićene šume obuhvaćaju približno samo 0,01 ha površine, a najveće među njima 124 ha; na ovim područjima su prisutna ograničenja u vezi s gospodarenjem šumama, a smanjivanja zaštićenih šuma u poljoprivredne namjene nisu moguća;

- utjecaj **erozije** u čitavom zaleđu utječe i na poljoprivredu (nije dopušteno krčenje šumskih vrsta koje sprečavaju odronu zemljišta, ogoljavanje površina); zahtijevane su uglavnom zahtjevnije mjere zaštite.

- U zaleđu se nalaze područja **iznimnih krajobraza**, i to: **Črni Kal-Hrastovlje, Marija Snežna-Podgorski kras, Rožar pri Tinijanu, Padna, Koštabona i Krkavče**, a skoro polovicu zaleđa pokriva **područje prepoznatljivosti krajobraza (Šavrini i Bržanija i Movravska dolina)**. Sve specifičnosti moraju uzeti u obzir i razvoj poljoprivrede i način poljoprivredne produkcije.
- Područja **hidromelioracije** je malo.
- U zaleđu je (s obzirom na analizu čitavog područja četiri obalne općine) prepoznata **prilično niska sposobnost tla za poljoprivredno korištenje**. U istočnom i srednjem dijelu zaleđa su zemljišta s višim i visokim bonitetom skoro u pravilu prisutna uz (autohtona) naselja ili u dolinama rijeka.

Karta 16: Tipovi krajobraza Slovenije

4.1.2. CILJ/ STRATEŠKA OPREDJELJENJA

Među zajedničkim ciljevima koja vrijede za čitavo obrađeno područje (sve četiri obalne općine), za obalu možemo istaknuti sljedeće ciljeve:

- Razvoj poljoprivrede mora poticati ujednačen **razvoj obale i zaleđa**, tako da se uspostavi veza poljoprivrede i turizma i s obalom.
- Uspostaviti aktivnu poljoprivrednu i zemljišnu politiku – **aktivaciju napuštenih i zaraslih poljoprivrednih zemljišta**, povezano s politikom nasljeđivanja i mogućnošću spajanja zemljišta.
- Potaknuti veze između **poljoprivrede i turizma i ujednačen razvoj kao potporu poljoprivredi u zaleđu**.
- Potiče se **promocija i obrazovanje** u smislu pružanja potpore poljoprivrednim djelatnostima (promocija rada u poljoprivredi, promocija značaja poljoprivrede za lokalni okoliš i samoopskrbu, povećanje ugleda zanimanja poljoprivrednik, promocija lokalne hrane itd.).
- Povećati potencijal mogućnosti **zapošljavanja u zaleđu i utjecati na politiku zapošljavanja i preseljenja prvenstveno mladih u ruralna područja** i uspostaviti uvjete za razvoj poljoprivrede kao važne gospodarske, turističke, ekološke, socijalne i kulturne djelatnosti.
- Poljoprivreda mora osigurati **prehrambenu samoopskrbu**, opskrbu lokalnog stanovništva (škole, vrtići, zdravstvo) i priobalnog dijela (turizam) s naglaskom na ekološkoj poljoprivredi, lokalnoj hrani i najvećoj kvaliteti hrane.
- **Obnova** sela i stambenog fonda kao i unapređenje infrastrukturne mreže - voda, kanalizacija, prometne veze.
- Strategija **navodnjavanja** poljoprivrednih površina i potrebnih infrastrukturnih mreža.
- Određuju se jedinstveni uvjeti za **jednostavne i nezahtijevne objekte za potrebe poljoprivrede** na takav način da se spriječe eventualne špekulacije gradnje vikendica (odnosno da se osiguraju odgovarajući postupci inspektorskih službi).
- Potiče se **osnivanje zadruga** i uloga zadruga za marketing proizvoda, prvenstveno autohtonih sorti.
- Potiče se očuvanje prepoznatljivosti krajobraza i uspostavljanje **tradicije** u poljoprivredi i naseljavanju.
- Potiče se **ekološki uzgoj i zaštita autohtonih sorti** u – maslinarstvu, vinogradarstvu, voćarstvu, povrćarstvu i stočarstvu i suradnja (udruživanje, povezivanje i promocija poljoprivrede, npr. KZ Agraria Koper).
- Potiče se poljoprivreda kao **potencijal zapošljavanja** u različitim sferama (gospodarstvo, turizam, ekonomija, obrazovanje, informatika, ekologija, kultura,...).

4.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

Iz predloženog čitavog koncepta razvoja poljoprivrede iz studije za čitavo obuhvaćeno područje (sve četiri obalne općine) za zaleđe možemo predložiti sljedeća planska rješenja:

Poljoprivreda u zaleđu, (istočni i južni dio) = poljoprivreda u ulozi nosioca identiteta kulturnog krajobraza:

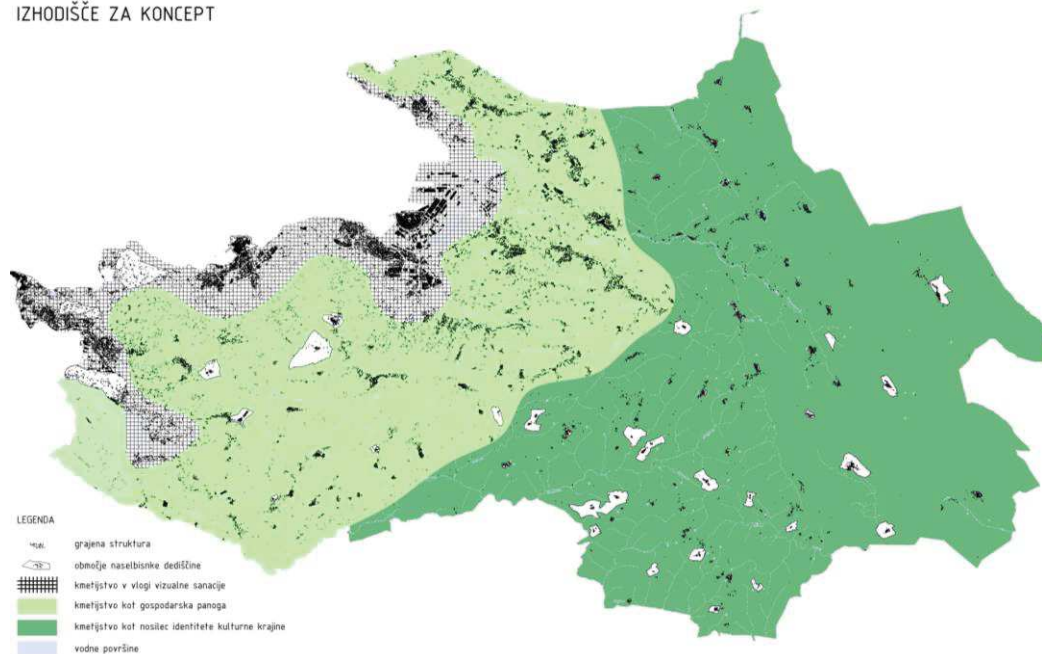
- U istočnom i južnom dijelu obuhvaćenog područja poljoprivreda preuzima ulogu nosioca identiteta kulturnog krajobraza, tj. kamena temeljca vizualne slike prostora na temeljima tradicionalne poljoprivredne proizvodnje.
- Očuvanje i širenje poljoprivrednih djelatnosti postaje od ključne važnosti za ponovnu izgradnju identiteta prostora slovenske Istre.
- Na temelju takvog identiteta uspostavlja se nit, simbioza s turizmom, gdje s jedne strane poljoprivreda pruža turističkom kulinarstvu na obali svoje lokalne i ekološki uzgojene proizvode, a s druge strane time brine za očuvanje krajobraza koji mora postati dio robne marke u turizmu.
- Unutar poljoprivrednih djelatnosti potrebno je poticati već postojeće vinarstvo i maslinarstvo koji mogu ključno doprinijeti oživljavanju nekadašnjih kultiviranih, danas zaraslih terasa te zajedno s kulturnom baštinom naselja ponovno uspostaviti održivu sliku slovenske Istre. Potiču se zajedničke robne marke koje propagiraju različite poljoprivredne proizvode (maslinovo ulje, vino), uvrštavaju se tematske ceste (npr. vinske ceste).
- Potrebno je zaustaviti trendove zarastanja poljoprivrednih površina, pri čemu ima smisla koristiti uzgoj stoke sitnog zuba te ponovo uspostaviti ostale poljoprivredne djelatnosti.
- Potrebno je uspostaviti aktivnu zemljišnu politiku s odgovarajućim poreznim instrumentima koji će poticati poljoprivredu, s time i očuvanje kulturnog krajobraza.
- Poljoprivreda preuzima sekundarne funkcije (očuvanje naseljavanja, očuvanje kulturnog krajobraza), pokrivanje troškova izvođenja ovih funkcija doduše nije moguće samo s prihodom od prodaje proizvoda, ekonomski minus se sufinancira iz javnih izvora u obliku subvencije.
- Od poljoprivrednih proizvoda najviše se potiče maslinarstvo i vinogradarstvo na način tradicionalne obrade; maslinarstvo postaje snažna gospodarska grana i proizvodna marka slovenske Istre.
- Cjelokupnu poljoprivredu je potrebno postupno preusmjeriti na održiv oblik i uz pomoć porijekla slovenske Istre omogućiti joj višu dodanu vrijednost.
- U okviru očuvanja identiteta kulturnog krajobraza vezano za poljoprivredu i naseljavanja, posebno se brižno čuva, obnavlja i/ili razvija najzaštićenija struktura naseljavanja – naseljavanje koje je zaštićeno kao kulturna baština naselja.

4.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

Kod smjernica za koncept potrebno je uzeti u obzir analizu stanja s navedenim problemima i ograničenjima te dobrim prilikama za razvoj poljoprivrede koja se u obuhvaćenom području planira s obzirom na ulogu poljoprivredne industrije u samom krajobrazu:

- **poljoprivreda u zaleđu (u istočnom i južnom dijelu) = poljoprivreda u ulozi nosioca identiteta kulturnog krajobraza:**

IZHODIŠČE ZA KONCEPT

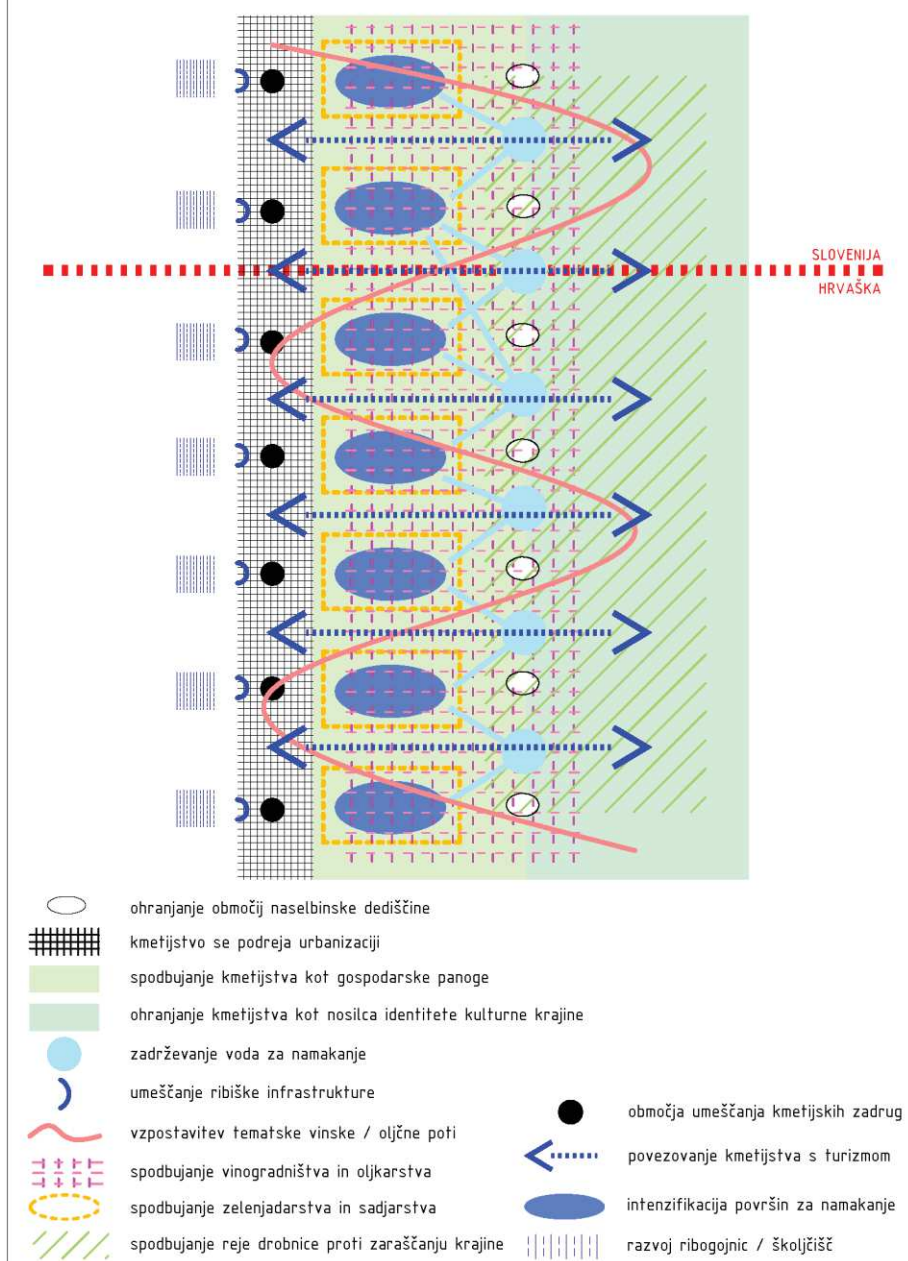
Karta 17: Smjernice za koncept razvoja poljoprivrede i naseljavanja u slovenskom graničnom području

4.1.5. SMJERNICE RAZVOJA POLJOPRIVREDE I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

- Odredit će se područje na kojem je prepoznata takva kvaliteta kulturnog krajobraza da će poljoprivreda u njemu preuzeti ulogu nosioca identiteta kulturnog krajobraza.
- Oblikovat će se zajednička regionalna strategija proizvodnje - prerade - skladištenja i prodaje poljoprivrednih proizvoda (moguć oblik povezivanja mogu biti npr. zadruge).
- Oblikovat će se zajednička strategija opskrbe obale lokalno uzgojenom hranom iz zaleđa.
- Poticati će se ekološka poljoprivreda povezana s turizmom.
- Oblikovat će se zajednička regionalna marka koja će propagirati različite poljoprivredne proizvode (maslinovo ulje, vino).
- Oblikovati će se zajednička regionalna marka koja će propagirati zajedničku turističku ponudu (vinske ceste, turizam na farmama, točionice vina, istarska ugostiteljska ponuda, solane, robna marka kao promocija turizma u zaleđu koja će postati prepoznatljiva alternativa masovnom obalnom turizmu).
- Oblikovat će se zajednička strategija razvoja prirodnih, kulturnih, rekreacijskih i regionalnih potencijala.

- Traže se zajednička rješenja za osiguravanje vode za navodnjavanje
- Traže se novi regionalni produkti koji mogu postati zajednička prepoznatljiva marka (uzgoj stoke sitnog zuba, uzgoj autohtonih goveda, mliječni proizvodi, travarstvo).
- Zaštitit će se zajednička područja kvalitetnog kulturnog krajobraza i očuvane prirode (prekogranični regionalni parkovi sa zajedničkim/cjelovitim upravljanjem, npr. Dragonja, Kraški rob).
- Izmjenjuju se iskustva dobre prakse s obje strane granice (npr. kvalitetne revitalizacije seoskih središta i vidova arhitekture povezane s poljoprivredom i turizmom).

SHEMA IZHODIŠČ ZA KONCEPT ZA SLOVENSKO IN HRVAŠKO ISTRO

Shema 2: Shema izhodišč za koncept za slovensku in hrvatsku Istru

4.2. PODRUČJE POLJOPRIVREDE - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Poljoprivreda je jedna od gospodarskih djelatnosti od nacionalnog značaja s velikim potencijalom

razvoja. Prema prostornim obilježjima, područje Istarske županije pripada primorsko-mediteranskoj regiji. U usporedbi s ostalim europskim državama, RH ima malo onečišćenog tla, što je nužni preduvjet za razvoj ekopoljoprivrede, i velike površine travnjaka i pašnjaka kao preduvjet za razvoj stočarstva.

4.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRAIČENJA I PROBLEMI

- **Poljoprivredne površine** predstavljaju osnovni gospodarski resurs ruralnog prostora te se sukladno Prostornom planu Istarske županije razvrstavaju u slijedeće kategorije: (1) **Osobito vrijedno obradivo tlo** obuhvaća prvenstveno površine za uzgoj višegodišnjih kultura (vinogradi, voćnjaci, maslinici), kao i meliorirane, odnosno navodnjavane poljoprivredne površine; (2) **Vrijedno obradivo tlo** obuhvaća prvenstveno poljoprivredne površine namijenjene uzgoju žitarica, industrijskih kultura, povrtlarskih kultura, te krmnog bilja, a u načelu je grupirano oko ruralnih naselja u relativno homogenom obliku (ruralno područje naselja); (3) **Ostalo obradivo tlo** obuhvaća izdvojene obradive površine manjeg gospodarskog značaja.
- **Neriješeni imovinsko-pravni odnosi nad poljoprivrednim zemljištem i usitnjenost** poljoprivrednih posjeda ugrožavaju gospodarsku održivost poljoprivrednih gospodarstava.
- **Nepostojanje evidencije o oblicima i korištenju poljoprivrednog zemljišta** i informatička nepovezanost svih dionika u sustavu onemogućuje rješavanje navedenog problema, pogotovo zato što na iste površine imaju pretenzije i poljoprivredni i šumarski sektor - jer se u naravi nekorištene površine prirodno zašumljuju.

4.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA

- **Revitalizacija ruralnog prostora**, odnosno područja izvan gradova i naselja gradskog karaktera, zaustavljanjem procesa napuštanja sela i poticanjem stvaranja uvjeta za gospodarski razvoj, jačanjem i uspostavom infrastrukturnih sustava (uključujući IT tehnologije).
- **Razvoj ekološke poljoprivrede**, kao i razvoj turizma osnovan na prirodnim osobitostima i tradicijskim vrijednostima (gospodarski potencijal tradicijskih kulturnih i drugih vrijednosti).
- **U poljoprivredi i seoskom turizmu prednost treba dati kvaliteti** pred kvantitetom, orijentirati se na lokalnu prepoznatljivost (brendiranje), ekoproizvodnju hrane, domaće sezonske jelovnike, kratke putove opskrbe te dobar odnos, razvijenu komunikaciju i uzajamno povjerenje proizvođača i

potrošača.

- **Obnova sela i temeljnih usluga u ruralnim područjima**, ulaganje u poboljšanje svih vrsta infrastrukture kao i u razvoj usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te planiranje prostora za rekreacijsko korištenje i turističku infrastrukturu.

4.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

- **Jedna od ključnih mjera u stvaranju konkurentnog** poljoprivrednog sektora odnosi se na zemljišnu politiku čiji je temeljni cilj **okrupnjavanje posjeda** i uređenje poljoprivrednog zemljišta.
- **Održiva poljoprivreda** - to je gospodarski, ekološki, socijalno i etički održiva ili opstojna poljoprivreda. Ovaj sustav gospodarenja osigurava samodostatnost konkurentnih proizvoda – stanovništvo i turiste može opskrbiti dostatnom količinom hrane visoke kakvoće, privlačne za turističku klijentelu i izvoz kao prepoznatljiv autohtoni proizvod. **Održivoj poljoprivredi pripada najveći dio tradicijske poljoprivrede u nas**, što znači da najveći dio poljoprivrednih gospodarstava može isporučivati hranu visoke kakvoće.
- **Kako bi se osigurala privlačnost i vitalnost ruralnog prostora**, potrebno je planski provoditi aktivnosti kojima će se dugoročno očuvati obilježja, vrijednosti i raznolikost ruralnog krajobraz, a u slučaju oštećenih i degradiranih područja, posebice nezakonitom gradnjom, cilj je poboljšati i unaprijediti stanje
- Zbog izrazitih komparativnih prednosti za uzgoj dugogodišnjih nasada u **vinogradarstvu, voćarstvu i maslinarstvu** (zemljište, klima, tradicija, tržište, autohtoni sortiment), potrebno je: (1) poticati razvoj malih poljoprivrednih poduzetnika, (2) potaknuti korištenje neiskorištenih gospodarskih resursa, (3) poticati okrupnjavanje zemljišnih čestica, (4) intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju.
- **Ekološka poljoprivreda** - Ekološku proizvodnju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda potrebno je intenzivnije razvijati.
 - nastaviti provedbu razvojnih programa proizvodnje ekološke hrane, poticanja dorade, standardizacije i marketinške valorizacije ekoloških tipičnih, tradicijskih i autohtonih proizvoda sciljem stvaranja prepoznatljive marke ekološkog proizvoda Istarske županije
 - stimulativnim mjerama agrarne politike i usklađivanjem mjera na lokalnom, regionalnom i državnom nivou stvarati pretpostavke za ugradnju novih tehnologija i nadzor ekološke proizvodnje
 - inicirati stvaranje javno-privatnih partnerskih odnosa u cilju prostorne i ekonomske valorizacije ekološke proizvodnje
 - razvijati potpore za preusmjeravanje na ekološku poljoprivrednu proizvodnju (sufinanciranje troškova registracije i nadzora ekološke proizvodnje; sufinanciranje nabave opreme za ekološku proizvodnju i poticanje ekološke proizvodnje)
 - izraditi Studiju izvodljivosti razvoja ekološke poljoprivrede u Istarskoj županiji sukladno pravnoj stečevini Europske unije.
- **Stočarstvo - Poticanje i povećanje konkurentnosti** posebice na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Kako su dosadašnjim aktivnostima Istarske

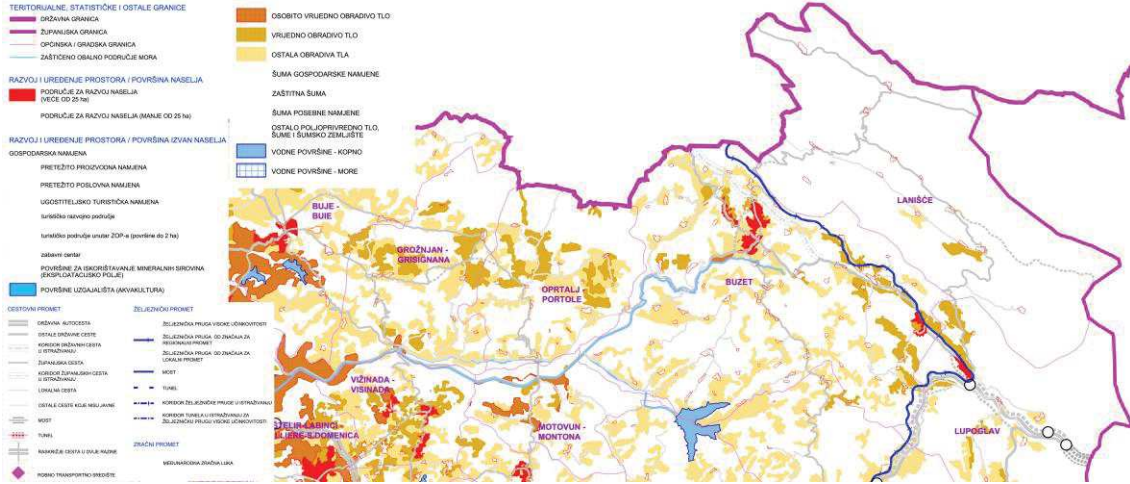
županije sačuvane autohtone pasmine goveda, ovce, koze i magarci, nužno je stvoriti pretpostavke za daljnji razvoj stočarstva i stvaranje marke proizvoda u tom sektoru proizvodnje, ali temeljeno na tradicionalnim osnovama.

- **Nužni preduvjet** unaprjeđenja proizvodnje mlijeka u Istarskoj županiji je **okrupnjavanje posjeda**, jer se ne može očekivati razvoj mliječnog govedarstva s malim prosječnim brojem grla u stadu. Dio sredstava koje Istarska županija i JLS dobivaju od zakupa i prodaje državnog poljoprivrednog zemljišta te druge izvore sredstava lokalne i područne (regionalne) samouprave, treba usmjeriti na aktiviranje zapuštenog poljoprivrednog zemljišta.
- Preduvjet razvoja stočarstva, uključujući pčelarstvo na području Istarske županije je **uređenje poljoprivrednih i šumskih površina i pristupnih putova**.

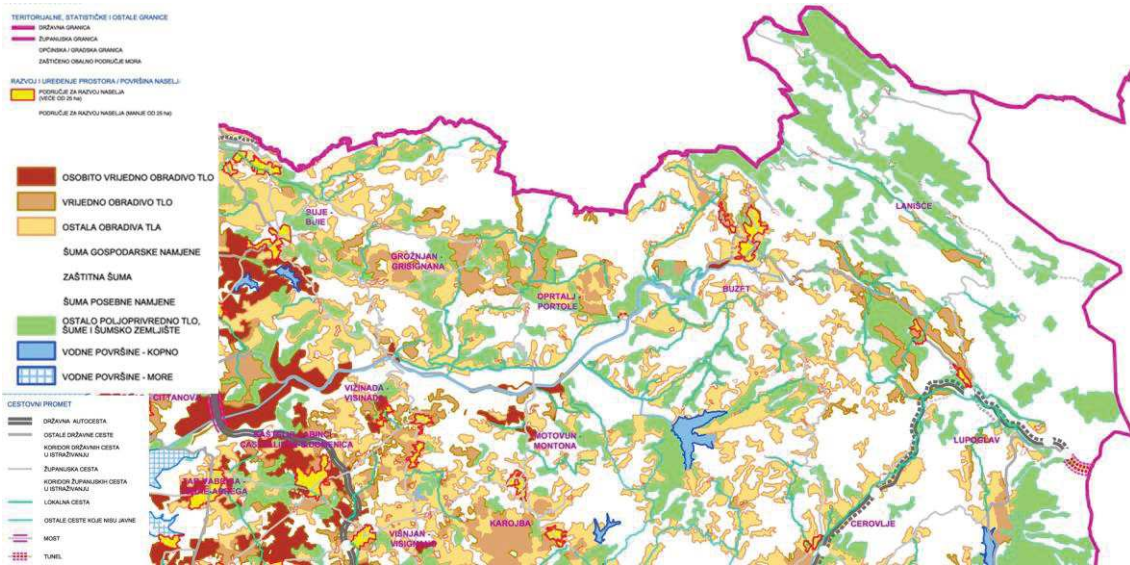
4.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA POLJOPRIVREDE U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

- **Ekološka poljoprivreda** - Ekološku proizvodnju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda potrebno je intenzivnije razvijati.
 - nastaviti provedbu razvojnih programa proizvodnje ekološke hrane, poticanja dorade, standardizacije i marketinške valorizacije ekoloških tipičnih, tradicijskih i autohtonih proizvoda sciljem stvaranja prepoznatljive marke ekološkog proizvoda Istarske županije
 - stimulativnim mjerama agrarne politike i usklađivanjem mjera na lokalnom, regionalnom i državnom nivou stvarati pretpostavke za ugradnju novih tehnologija i nadzor ekološke proizvodnje
 - inicirati stvaranje javno-privatnih partnerskih odnosa u cilju prostorne i ekonomske valorizacije ekološke proizvodnje
 - razvijati potpore za preusmjeravanje na ekološku poljoprivrednu proizvodnju (sufinanciranje troškova registracije i nadzora ekološke proizvodnje; sufinanciranje nabave opreme za ekološku proizvodnju i poticanje ekološke proizvodnje)
 - izraditi Studiju izvodljivosti razvoja ekološke poljoprivrede u Istarskoj županiji sukladno pravnoj stečevini Europske unije.
- **Stočarstvo - Poticanje i povećanje konkurentnosti** posebice na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Kako su dosadašnjim aktivnostima Istarske županije sačuvane autohtone pasmine goveda, ovce, koze i magarci, nužno je stvoriti pretpostavke za daljnji razvoj stočarstva i stvaranje marke proizvoda u tom sektoru proizvodnje, ali temeljeno na tradicionalnim osnovama.
- **Nužni preduvjet** unaprjeđenja proizvodnje mlijeka u Istarskoj županiji je **okrupnjavanje posjeda**, jer se ne može očekivati razvoj mliječnog govedarstva s malim prosječnim brojem grla u stadu. Dio sredstava koje Istarska županija i JLS dobivaju od zakupa i prodaje državnog poljoprivrednog zemljišta te druge izvore sredstava lokalne i područne (regionalne) samouprave, treba usmjeriti na aktiviranje zapuštenog poljoprivrednog zemljišta.
- Preduvjet razvoja stočarstva, uključujući pčelarstvo na području Istarske županije je **uređenje poljoprivrednih i šumskih površina i pristupnih**

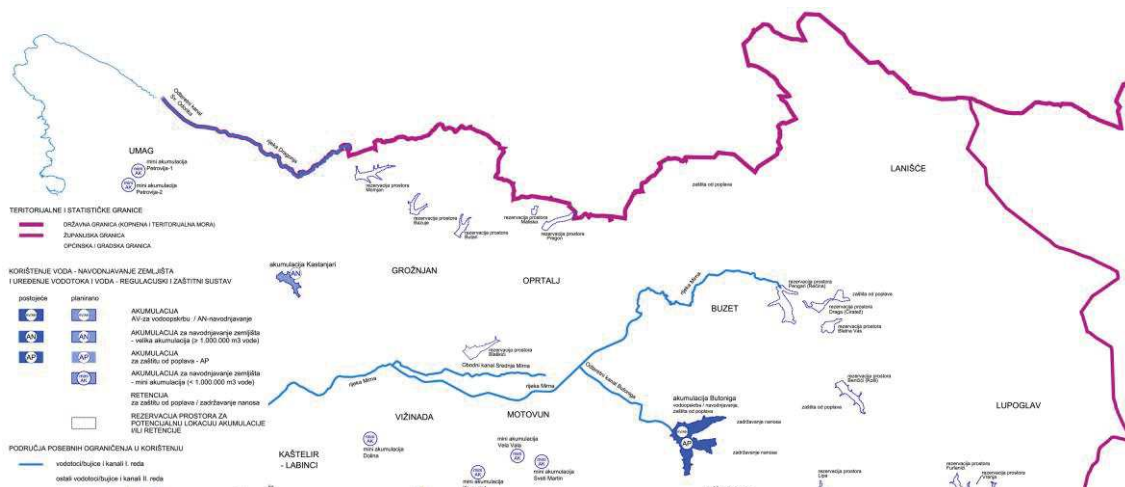
putova.

Karta 18: Smjernice za koncept razvoja poljoprivrede u hrvatskom graničnom području

Karta 19: Smjernice za koncept razvoja poljoprivrede u hrvatskom graničnom području

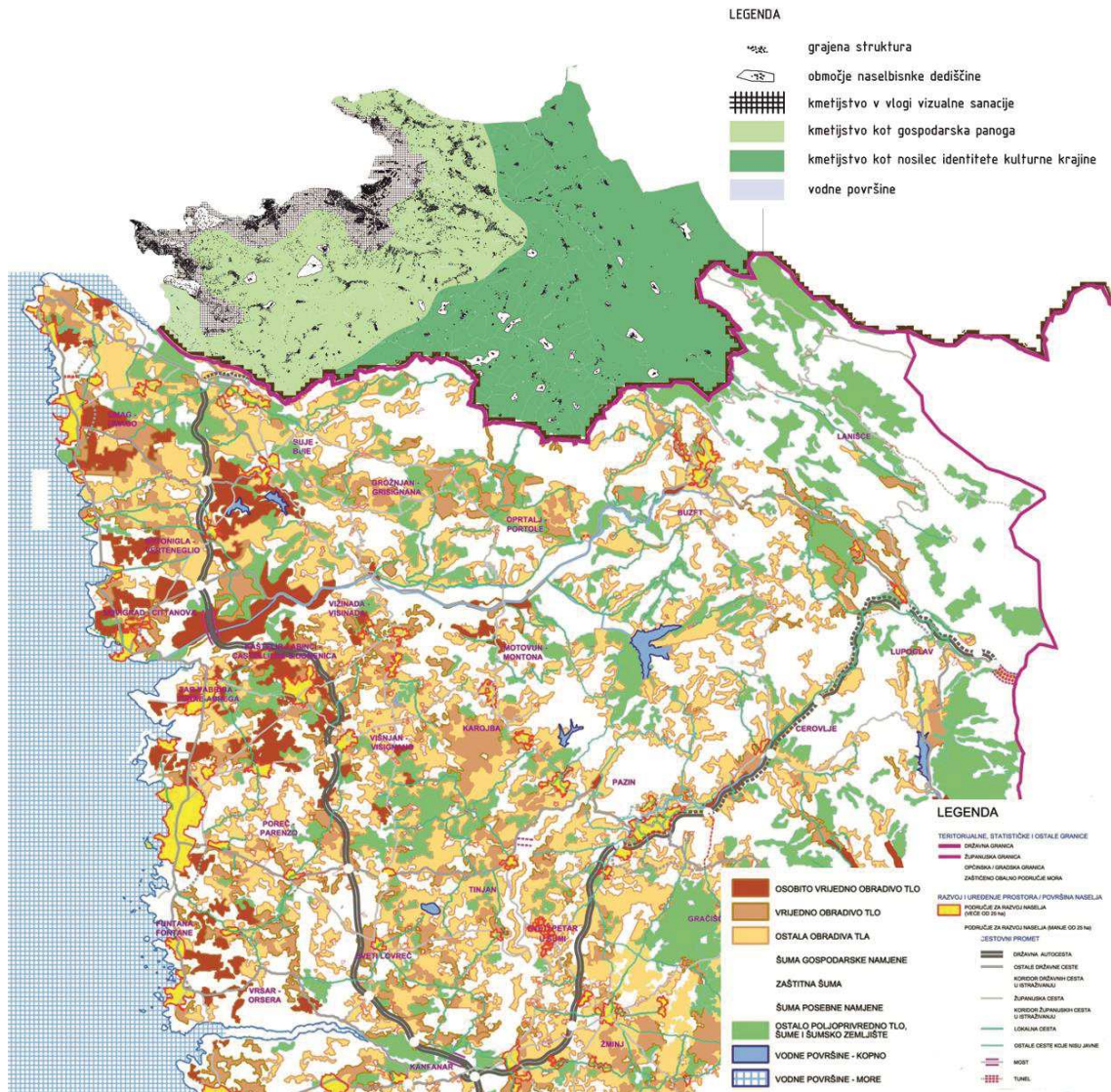

Karta 20: Smjernice za koncept razvoja poljoprivrede u hrvatskom graničnom području

4.2.5. SMJERNICE RAZVOJA POLJOPRIVREDE U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE

- Jedna od ključnih mjera u stvaranju konkurentnog poljoprivrednog sektora odnosi se na zemljišnu politiku čiji je temeljni cilj okrupnjavanje posjeda i uređenje poljoprivrednog zemljišta.
- Kako bi se osigurala privlačnost i vitalnost ruralnog prostora, potrebno je planski provoditi aktivnosti kojima će se dugoročno očuvati obilježja, vrijednosti i raznolikost ruralnog krajobraza, a u slučaju oštećenih i degradiranih područja, posebice nezakonitom gradnjom, cilj je poboljšati i unaprijediti stanje.
- Povećanje udjela površina pod ekološkom poljoprivredom u ukupnim poljoprivrednim površinama.
- Zbog izrazitih komparativnih prednosti za uzgoj dugogodišnjih nasada u vinogradarstvu, voćarstvu i maslinarstvu (zemljište, klima, tradicija, tržište, autohtoni sortiment), potrebno je:
 - poticati razvoj malih poljoprivrednih poduzetnika,
 - potaknuti korištenje neiskorištenih gospodarskih resursa,
 - poticati okrupnjavanje zemljišnih čestica,
 - intenzivirati poljoprivrednu

Karta 21: Smjernice za razvoj poljoprivrede u širem regionalnem kontekstu Istre

4.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE – POLJOPRIVREDA I NASELJAVANJE U GRANIČNOM PODRUČJU

Obuhvaćeno područje cjelokupnog prostora podijeljeno je na 3 zone – prostorne pojase sa obzirom na ulogu poljoprivredne grane sa odvojenim usmjerenjima i ključnim polazištima za razvoj.

- Zona 1: POLJOPRIVREDA U OBALNOM POJASU
u ulozi skrbnika kulturnog krajolika, vizualne sanacije, ribarstva i marikulture
- Zona 2: INTENZIVNA EKOLOŠKA POLJOPRIVREDA U POJASU SUBURBANIZACIJE
u ulozi snažne gospodarske grane
- Zona 3: EKOLOŠKA I TRADICIONALNA POLJOPRIVREDA U ZALEDNEM POJASU
u ulozi nosioca identiteta kulturnog krajobraza

U graničnom područja su naglašene zona 3. Ekološka i tradicionalna poljoprivreda u zalednem pojasu, koja se odnosi na zonu 2. Intenzivna ekološka poljoprivreda u pojasu suburbanizacije.

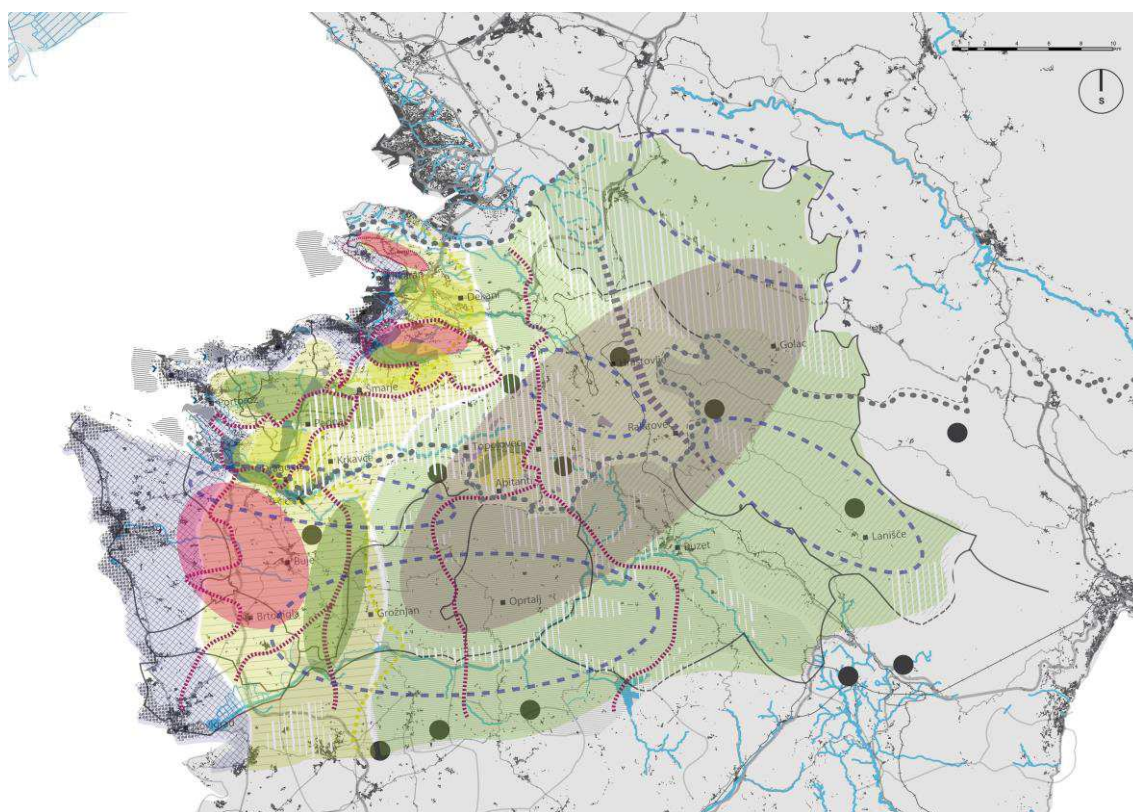
CONA 2 – INTENZIVNA EKOLOŠKA POLJOPRIVREDA U POJASU SUBURBANIZACIJE (srednji i delno zapadni dio) u ulozi snažne gospodarske grane.

- Intenzivira i nadgradi se razvojni potencijal ekološke poljoprivrede u području gdje su najbolji uvjeti za razvoj tradicionalne poljoprivredne panoge s održivim nasadima vinograda i maslina.
- Izmijenjenom agrarnom i vlasničkom strukturom farmi i poboljšanjem proizvodnog potencijala pomoću melioracija, navodnjavanja i osiguravanja većih prostornih mogućnosti poljoprivrednih zemljišta, potiče se povrćarstvo i voćarstvo.
- Proizvodnjom visoko kvalitetne hrane osigurava se turistička i lokalna opskrba te gastronomska ponuda zaleđa i obale.
- Regionalni model zadruga sa svom potrebnom infrastrukturom (skladišta, prerađivački pogoni hrane/distribucija prodaja) pruža nov izdržljiv, ekonomski, obrazovni, ekološki, kulturni i socijalni potencijal.
- Agrarna infrastruktura se razvija u skladu sa vizualnom slikom kulturnog krajobraza.

ZONA 3 – EKOLOŠKA I TRADICIONALNA POLJOPRIVREDA U ZALEDNEM POJASU u ulozi nosioca identiteta kulturnog krajobraza.

- Koncept razvoja poljoprivrede u zaleđu ima prioritet prvenstveno u očuvanju identiteta kulturnog krajobraza i očuvanju i zaštiti prirode i izvorišta voda, te kulturne baštine.
- Poticanje tradicionalne ekološke poljoprivrede, zaštita autohtonih sorti u maslinarstvu, vinogradarstvu, voćarstvu, povrćarstvu i stočarstvu, te uzgoj stoke sitnog zuba, pčelarstvo i travarstvo su grane koje, povezane s turizmom, omogućavaju nove razvojne potencijale.

- Zadruga sa zajedničkom prerađivačkom i otkupnom politikom mlijeka, sira, rakije, šumskih plodova, mesa i zadaćom reklamiranja zajedničke regionalne robne marke (npr. Istra, Čičerija) s naglaskom na proizvodima autohtonih sorti, uspostavljaju ekonomski model samoopskrbe i opskrbe lokalnog stanovništva.
- Novim infrastrukturnim sustavima, IT tehnologijom i redefiniranim prometnim vezama preko postojećih kapilarnih cestovnih sustava u zaleđu se stvara "konkurentni poslovni okoliš" odnosno mini zone koje sprečavaju daljnje "iseljavanje" i pražnjenje sela (liberalni uvjeti za rad od kuće), te imaju pozitivne učinke na sitno poduzetništvo (ugostiteljstvo, trgovina, agroturizam, itd.)
- Kvalitetnom revitalizacijom seoskih jezgri i arhitekturne tipologije te uređenim poljoprivrednim i šumskim površinama, te prilaznim putevima uspostavlja se sustav iznimnog prirodnog i kulturnog krajobraza namijenjenog individualnom turizmu kao alternativa masovnom turizmu na obali.
- Turistička ponuda visoke kategorije (butični turizam) i organizacija sportsko-rekreativnih i kulturnih događaja, tematskih puteva, te zaštita zajedničkih područja kvalitetnog kulturnog krajobraza i očuvanja prirode (zajednički lovački rajoni, prekogranični regionalni park sa zajedničkom cjelokupnom upravom (npr. Kraški rob) potencijali su razvoja prirodnog i kulturnog identiteta krajobraza.

Karta 22: Smjernice za koncept Istre – poljoprivreda na graničnom području

LEGENDA - POLJOPRIVREDA

- izgrađena struktura
- područja baštine naselja
- ZONA 1 - poljoprivreda u obalnom pojasu - vizualna sanacija
- ZONA 2 - poljoprivreda u suburbanom pojasu - intenzivna gospodarska grana
- ZONA 3 – poljoprivreda u pojasu zaleđa - nositelj identiteta kulturnog krajobraza
- NATURA 2000
- zaštićena područja – park prirode, prirodni rezervat...
- izvori vode i vodozaštitna područja
- područja koja su primjerena za uzgoj riba i školjaka
- umještanje ribarske infrastrukture
- umještanje infrastrukture poljoprivrednih zadruga
- poljoprivreda povezana s turizmom
- sustavi navodnjavanja
- poticanje vinogradarstva
- poticanje maslinarstva
- poticanje povrćarstva i voćarstva
- poticanje poljoprivrede povezane s turizmom
- poticanje vinogradarstva i maslinarstva
- područje pašnog stočarstva, koza i ovaca i pčelarstva
- uspostava tematskih vinskih/maslinarskih cesta
- uspostava rekreacijskih puteva
- razrničenje Istre - zaleđe/ obala
- područje državne granice

5. PODRUČJE GOSPODARSTVA

5.1. PODRUČJE GOSPODARSTVA - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

U slovenskoj Istri se praktično svi veliki poslovni subjekti (i poslovne zone) nalaze u obalnom pojasu i zato je zaleđe na udaru evidentnog deficita razvojnih površina i objekata. Zbog njegove dugogodišnje razvojne zapostavljenosti koja je posljedica nekadašnje planske urbanizacije obale, trenutačna je demografska i gospodarska situacija zabrinjavajuća. U tom okviru zaleđe predstavlja još neiskorišten potencijal za različite poslovne mogućnosti, zato je potrebno poticati sve oblike razvojnih pobuda s ciljem samoopskrbe mreže tradicionalnog naseljavanja i pratećih "gospodarskih grana" (pretežno agrarne djelatnosti povezane s turističkim, rekreativno-turističkim, ugostiteljskim itd. djelatnostima u domeni sitnog poduzetništva).

5.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA

- Zaleđe je relativno zapostavljeno u smislu prometne infrastrukture, raspoložive radne snage i drugih lokacijskih parametara koja inače zajednički ostvaruju privlačan poslovni okoliš.
- Nasuprot tome, ima brojne druge potencijale koji odgovaraju razvoju aktualne ekoumjerene turističke industrije u domeni sitnog poduzetništva i lokalne samoopskrbe.

5.1.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA

- Regija će i u budućnosti raditi na ključnim prednostima kao što su povoljan geostrateški položaj regije, kvalitetan životni prostor, razvijena prometna, logistička i skladištarska djelatnost, turizam, postojanje pomoćne infrastrukture itd. koje su pretežno karakteristične za urbaniziran obalni pojas. U tom okviru zaleđe predstavlja baš onu prostornu i programsku alternativu koja je potrebna za skladni regionalni razvoj i ponudu različitih oblika životnog i poslovnog prostora.
- Zaleđe ima velik deficit poslovnih površina i objekata i zato to pitanje mora postati prioritetna zadaća novih prostornih planova (opredijeliti lokacije i uvjete poslovanja).

5.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

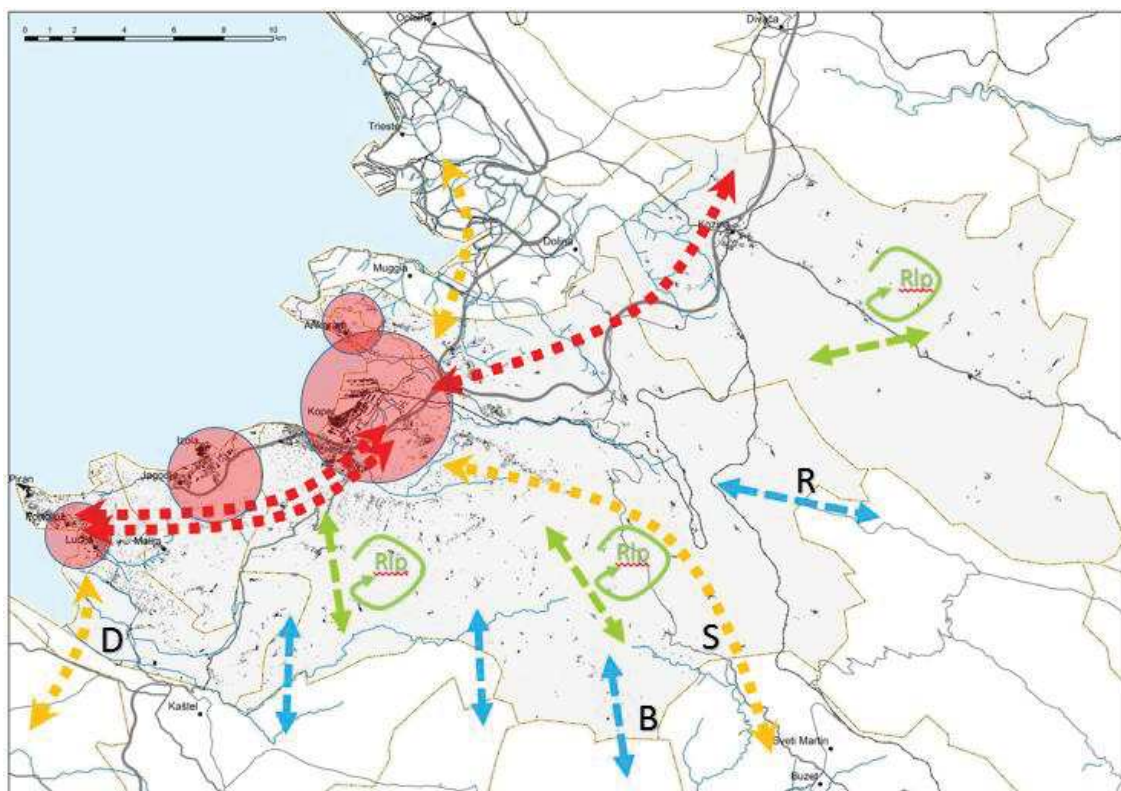
- Oblikovati drugačiji pristup planiranja koji se neće temeljiti samo na zonama, nego i na mekšim mjerama prostorne regulacije „rad od kuće“ i/ili „mini zone“ – izvodivo u okviru suvremenih „čistih tehnologija“ (tekstualne odredbe na nivou OPN – PIP).

- Na razini sustava (strateški dio prostornih planova i nacionalnih prostornih politika) promovirati postojeće lokacijske potencijale: miran i relativno prirodan okoliš koji je: privlačan za aktualnu turističku industriju, ekološki usmjerenu agrarnu proizvodnju, život, sportski turizam itd.

5.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA GOSPODARSTVA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

S obzirom na postojeća ograničenja i potencijale zaleđa, predlažemo sljedeće razvojne smjernice:

- osiguravati poslovne uvjete za različite razvojne pobude na nivou naselja (oblikovati drugačiji planerski pristup koji se ne temelji samo na zonama, nego i na mekšim mjerama prostorne regulacije „rad od kuće“ i/ili „mini zone“)
- redefinicija postojećih veza sa susjednom Hrvatskom koja se sada temelji prvenstveno na osi LJ-KP-Sečovlje-Pula: u smjeru disperzije prometnog toka i na ostale granične prelaze (Brezovica kod Gradine, Sočerga, Rakitovec itd.).
- Jačati veze između zaleđa i obale kao središnju gospodarsku i društveno-kulturnu generičku os.

Karta 23: Smjernice razvoja na području gospodarstva

5.1.5. SMJERNICE RAZVOJA GOSPODARSTVA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

- Teritorij zaleđa obiju država obuhvatiti kao "prostor alternative" urbanizaciji u obalnom pojasu,
- Jačati postojeće međudržavne veze (protok robe i usluga),
- stvarati "konkurentan poslovni okoliš" koji će sprečavati daljnje "odseljavanje" i praznjenje sela (liberalni uvjeti za rad od kuće),
- reanimirati postojeće potencijale za razvoj suvremene eko-usmjerene turističke industrije,
- redefinirati postojeće prometne tokove: disperzija u unutrašnjost (različiti sinergijski učinci).

5.2. PODRUČJE GOSPODARSTVA - HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

U Hrvatskoj se već dvadesetak godina na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave **razvijaju projekti izgradnje poduzetničkih zona**, potpomognuti programima Vlade RH, kako bi se ujednačio regionalni razvoj. Krajnji je cilj programa poboljšanje životnog standarda stanovništva obnovom razine kvalitete društvene i komunalne infrastrukture u područjima slabije razvijenosti i područjima o kojima država dodatno skrbi (npr. pogranična i brdsko-planinska područja Istre). Poduzetničke zone zakonom su određene kao infrastrukturno opremljena područja gospodarske namjene utvrđena prostornim planovima, u kojima se mogu obavljati određene vrste poduzetničkih aktivnosti. **Prednost je takvih zona** zajedničko korištenje energetske, komunalne, prometne i komunikacijske infrastrukture te drugih resursa. Mogućnost njihove realizacije, a time i provedbe prostornih planova, uvjetovana je rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa – od postupka ustupanja nekretnina jedinicama lokalne samouprave, utvrđivanja realne tržišne vrijednosti zemljišta do objedinjavanja velikog broja parcela u privatnom vlasništvu. **Realizaciju otežava** i to što u velikom broju JLS-a nisu doneseni odgovarajući provedbeni prostorni planovi. S druge strane, formirane i infrastrukturno opremljene zone ne nalaze korisnike zato što prilikom planiranja zona i odabira njihovih lokacija nije ispitan stvarni ili potencijalni ulagački interes.

5.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRANIČENJA I PROBLEMI

- **Programima je planiran ravnomjeran razvoj poduzetničkih zona** po županijama u blizini većih naselja, pri čemu županija, sukladno svojim strateškim razvojnim dokumentima, utvrđuje potreban broj i lokacije. Brzini realizacije zona trebalo bi doprinijeti i ujednačavanje standarda sadržaja te razvoj potpornih institucija (poduzetnički centri, razvojne agencije, poduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi).
- **Površine zona**, određene su također prostornim planovima uređenja JLS, a **prema veličini dijele se na** mikro zone (do 10 ha), male zone (od 10 do 50 ha), srednje zone (od 50 do 100 ha) i velike zone (veće od 100 ha).

- **Analiza**, postojećih dokumenta prostornog uređenja JLS, **otkriva da su planirane površine za industriju i servise najčešće predimenzionirane**, odnosno da su bile planirane prije posljednje velike ekonomske, demografske i socijalne krize koja je uvjetovala stagnaciju i propadanje postojećih i pad investiranja u nove kapacitete.
- **Predimenzioniranost se može uočiti i iz** analitički procijenjene dosadašnje realizacije tj. **izgrađenosti gospodarskih zona svih veličina** koja sada iznosi od **tek 20%-50%**.
- **v Formirane i** infrastrukturno **opremljene poduzetničke zone ne nalaze korisnike** zato što prilikom planiranja i odabira njihovih lokacija nije ispitan stvarni ili potencijalni ulagački interes.
- **Realizaciju otežava i to što** u velikom broju JLS-a **nisu doneseni** odgovarajući **provedbeni prostorni planovi**.
- Analiza je utvrdila da niti u jednoj općini/gradu **nema potrebe za otvaranjem novih lokacija industrije i servisa**, osim ako se ukaže potreba za dislokacijom postojećih iz većih gradova Istre.
- **Osim odlučivanja o gospodarski opravdanom otvaranju novih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina**, na mjestima koja su prostorno i ekološki prihvatljiva, od velike je važnosti uspostavljanje sustava odgovornosti prilikom eksploatacije te rekultiviranja prostora tijekom i nakon eksploatacije.

5.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELENJA

- **Kao jedan od osnovnih ciljeva mogućeg gospodarskog razvitka** jedinice lokalne samouprave **gradovi i općine su** u svojim Prostornim planovima uređenja **zacrtili razvoj poslovnogospodarskih zona**.

5.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

- Formirane i infrastrukturno opremljene poduzetničke zone ne nalaze korisnike zato što prilikom planiranja i odabira njihovih lokacija nije ispitan stvarni ili potencijalni ulagački interes. Realizaciju otežava i to što u velikom broju JLS-a nisu doneseni odgovarajući provedbeni prostorni planovi.
- Zbog višegodišnjeg zastoja u realizaciji proizvodno-poslovnih zona u pojedinim općinama/gradovima predlaže se prostorna redukcija ili ukidanje pojedinih zona kako bi se planirano svelo u realne okvire sukladne potrebama. Nužno je kroz izradu novih prostornih planova JLS broj i veličinu tih zona reducirati na realniju dimenziju.
- U skladu s tim ovim konceptom se predlažu parametri proračuna za planiranje površina za proizvodnu (industrijsku) namjenu. Potrebno je također unaprijediti postupke rješavanja imovinsko-pravnih odnosa – od postupka ustupanja nekretnina jedinicama lokalne samouprave, utvrđivanja realne tržišne vrijednosti zemljišta do objedinjavanja velikog broja parcela u privatnom vlasništvu.
- Prilikom planiranja novih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina potrebno je uz utvrđivanje gospodarske opravdanosti utvrditi i mjesta koja su prostorno i

ekološki prihvatljiva, a od velike je važnosti uspostavljanje sustava odgovornosti prilikom eksploatacije te rekultiviranja prostora tijekom i nakon eksploatacije.

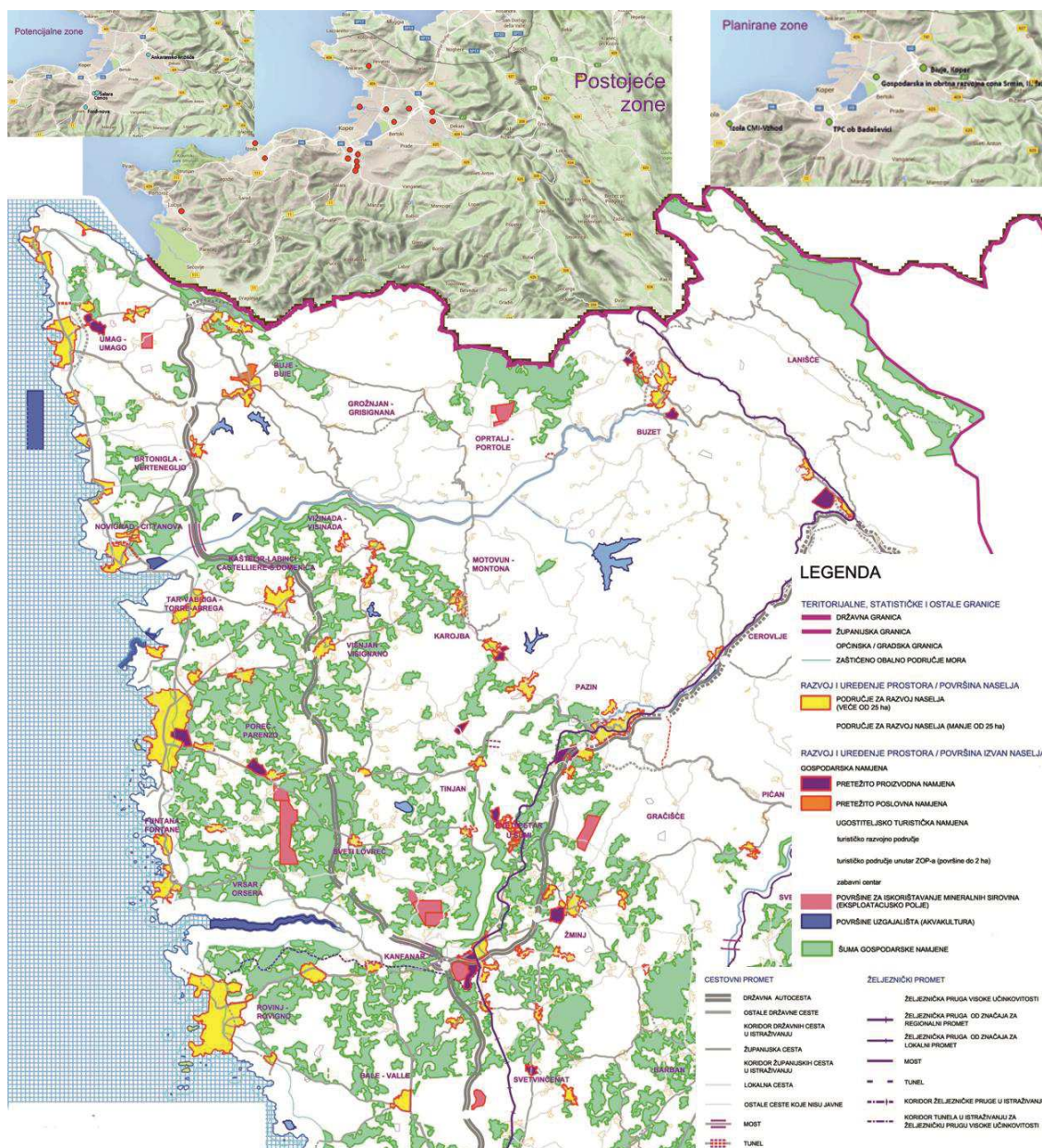
- Konceptom prostornog razvoja Istre određuje se održavanje postojećih lokacija gospodarskih zona uz nužno poboljšavanje kvalitete poslovanja, planirajući ta poboljšanja na način koji bi išao prema smanjenju udjela trgovačkih sadržaja u tim zonama te spriječio veliko miješanje djelatnosti do te mjere da dolazi do međusobnog isključivanja odnosno zagušenja zone.
- Korištene postojeće površine gospodarskih zona u obalnom područja potrebno je planirati za prenamjenu iz proizvodne u neproizvodnu.
- Također je nužno odrediti se prema drugačijem planerskom pristupu, koji se ne temelji samo na planiranju zona, nego i na određivanju uvjeta za „rad kod kuće“ i/ili planiranje „mini zona“ unutar naselja što je izvedivo u okviru suvremenih „čistih“ tehnologija.

5.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA GOSPODARSTVA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

- **Osnovni parametri proračuna za planiranje površina za proizvodnu (industrijsku) namjenu** trebaju ubuduće biti: (1) veličina procijenjenog radnog kontingenta po gradovima i općinama, (2) procijenjeni postotak zaposlenosti u industriji i servisima u odnosu na ostale djelatnosti, (3) procijenjena optimalna i minimalna bruto gustoća industrijskih lokacija: računa se s 30% udjelom zaposlenosti u industriji i uslugama, s optimalnom (70 radnika/ha) i minimalnom (30 radnika/ha) bruto gustoćom industrijske lokacije.
- **Mogućnost uspješne realizacije** poslovno-proizvodnih zona, a time i provedbe prostornih planova, **uvjetovana je rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa** – od postupka ustupanja nekretnina jedinicama lokalne samouprave, utvrđivanja realne tržišne vrijednosti zemljišta do objedinjavanja velikog broja parcela u privatnom vlasništvu.
- **Zbog** višegodišnjeg **zastoja u realizaciji** proizvodno-poslovnih zona u pojedinim općinama/gradovima **predlaže se** prostorna **redukcija ili ukidanje** pojedinih zona kako bi se planirano svelo u realne okvire sukladne potrebama. Nužno je kroz izradu novih prostornih planova JLS broj i veličinu tih zona reducirati na realniju dimenziju.
- **Lokacije i granice novih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina** treba pažljivo planirati u odnosu na udaljenosti od postojećih građevina, granica građevinskih područja naselja, turističkih zona, gospodarskih zona, rekreacijskih zona i zona posebne namjene te utvrđenih koridora infrastrukture, uzimajući u obzir vrstu mineralne sirovine i način njezina pridobivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti odnosu prema krajobrazu i vizurama.
- **Održavanje postojećih lokacija gospodarskih zona te u njima poboljšati kvalitetu poslovnog okruženja**, velike gospodarske subjekte usmjeravati u lokacije u zaleđu.

5.2.5. SMJERNICE RAZVOJA GOSPODARSTVA U ŠIREM REGIONALNEM KONTEKSTU ISTRE

- Oblikovati drugačiji planerski pristup, koji se ne temelji samo na planiranju zona, nego također i na mekšim oblicima prostornog uređenja „rad kod kuće“ i/ili „mini zone“ – što je izvedivo u okviru suvremenih „čistih tehnologija“.

Karta 26: Smjernice za razvoj gospodarstva u širem regionalnem kontekstu Istre

5.3. SMJERNICE ZA KONCEPT ISTRE – GOSPODARSTVO NA GRANIČNOM PODRUČJU

Ključni cilj prostorno-razvojnog koncepta (karta br. 4) je "jačanje konkurentnosti regije kao cjeline". U prostornom smislu koncept se temelji na daljnjem jačanju obalnog pojasa kao središnjeg generatora gospodarskog razvoja (turistička industrija; promet i logistika, usluge, itd.), na intenzivnijem razvoju zaleđa u obliku poduzetničke samoopskrbe (i servisnih djelatnosti turizma) i umještanju proizvodnih djelatnosti na lokacije s odgovarajućim prostornim, prometnim i kadrovskim potencijalima. Teritorij zaleđa dviju država potrebno je obuhvatiti kao "prostor alternative" urbanizaciji u obalnom pojasu; jačati veze između zaleđa i obale kao središnje gospodarske i društvenokulturne generičke osi.

Na području gospodarskih zona (postojeće i nove lokacije) potrebno je nadgrađivati njihov razvojni potencijal (niz prostorno-planskih i ekonomskih mjera; povoljne ekološke takse, naknade, financijske stimulacije itd.) s ciljem poboljšavanja poslovnog okoliša u zonama. U određenim slučajevima je zbog utjecaja na okoliš i održive doktrine racionalnog prostornog planiranja potrebno sanirati (reducirati) postojeće (po broju i opsegu predimenzionirane) zone u okviru stvarnih potreba (HR), i istovremeno osigurati prostorne uvjete za različite razvojne poticaje na nivou naselja (oblikovati drugačiji planski pristup koji se ne bi temeljio samo na zonama nego i na mekšim mjerama prostorne regulacije „rada od kuće“ i/ili „mini zona“), odnosno "konkurentni poslovni okoliš" koji bi sprečavao daljnje "iseljavanje" i pražnjenje sela) (SLO i HR).

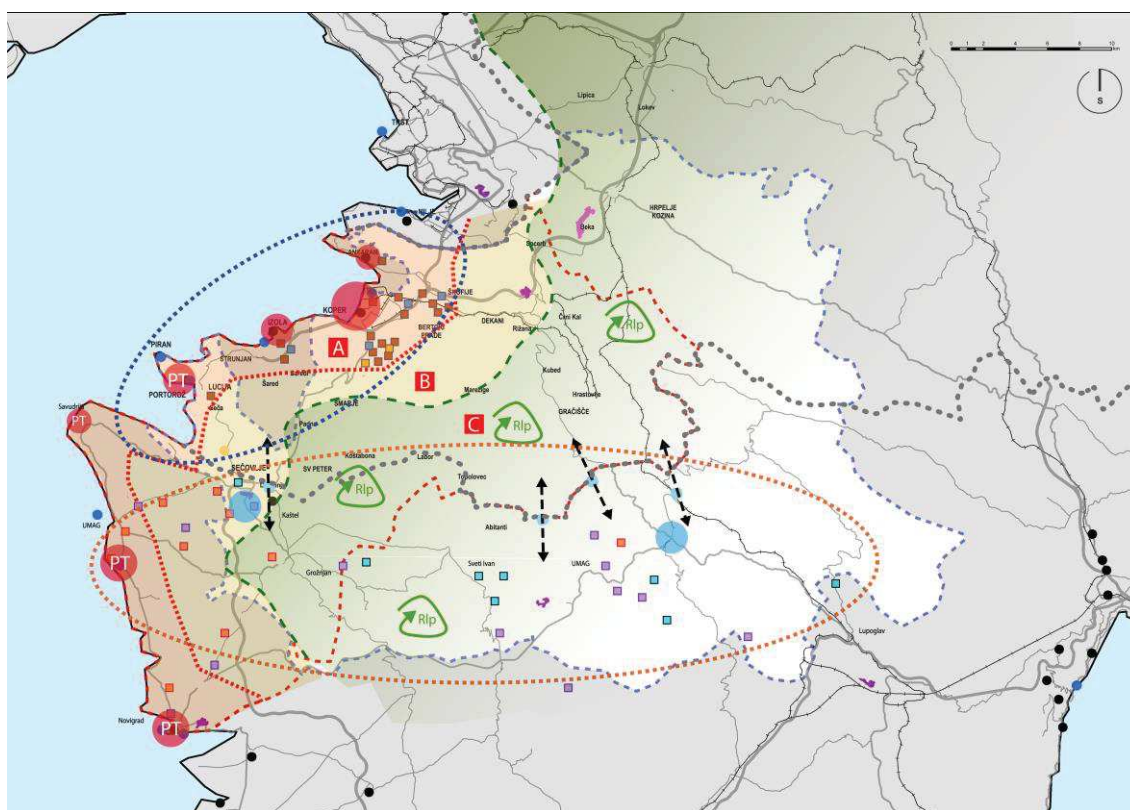
Dalje je potrebno jačati međudržavnu i širu međunarodnu suradnju (protok robe i usluga, privlačenje neposrednih stranih investicija - NTI, itd.), redefinirati postojeće prometne veze s susjednom Hrvatskom koje se trenutno temelje prvenstveno na osi LJ-KP-Sečovlje-Pula: s ciljem disperzije prometnog toka i na ostale granične prijelaze (Brezovica kod Gradine, Sočerga, Rakitovec itd.). Usmjeren promet imati će pozitivne učinke na sitno poduzetništvo (ugostiteljstvo, trgovinu, agroturizam, itd.)

Smjernice za razvoj gospodarstva:

- **Osiguravati poslovne uvjete za različite razvojne pobude na nivou naselja** (oblikovati drugačiji planski pristup koji se ne temelji samo na zonama, nego i na mekšim mjerama prostorne regulacije „rad od kuće“ i/ili „mini zone“); stvoriti "konkurentan poslovni okoliš" koji će sprečavati daljnje "iseljavanje" i pražnjenje sela (liberalni uvjeti za rad od kuće). (SLO i HR)
- **Redefinicija postojećih veza sa susjednom Hrvatskom** koja se sada temelji prvenstveno na osi LJ-KP-Sečovlje-Pula: u smjeru disperzije prometnog toka i na ostale granične prelaze (Brezovica kod Gradine, Sočerga, Rakitovec itd.). (SLO i HR)
- **Jačati veze između zaleđa i obale** kao središnju gospodarsku i društveno-kulturnu generičku os. (SLO i HR)
- Jačati postojeće međudržavne veze (protok robe i usluga). (SLO i HR)
- Pri **planiranju zona paralelno razvijati i suportne djelatnosti** (inkubatori, poduzetnički centri itd.). (SLO i HR)
- Kriteriji za planiranje zona moraju se u budućnosti temeljiti na: opsegu radne snage (mjerilo grada ili općine), odgovarajućem postotku zaposlenosti u industriji, servisnim djelatnostima i drugim granama, procjeni optimalne i minimalne

gustoće zaposlenih u zoni, i to 30% udjelom zaposlenih u industriji i uslugama (optimalno je 70 radnika/ha, minimalno je 30 radnika /ha). (HR)

- Zbog višegodišnjeg zastoja u realizaciji brojnih zona u pojedinim općinama/gradovima, predlaže se prostorna redukcija ili ukidanje pojedinih zona da bi se planiranje vratilo u realne okvire koji odgovaraju realnim potrebama. Pri planiranju provjeriti mogućnost uspješne realizacije poslovno-proizvodnih zona (pitanja vlasništva zemljišta, realna tržišna vrijednost zemljišta itd.). (HR)
- Lokacije i opseg eksploatacijskih polja mineralnih sirovina je potrebno planirati s odgovarajućim lokacijskim mjerilima (udaljenost od naselja, turističkih zona, rekreacijskih zona itd.). (HR)

Karta 27: Smjernice za koncept Istre – gospodarstvo na graničnom području

LEGENDA - GOSPODARSTVO

- intenzivno urbanizirano obalno područje
(središnje razvojno područje)
- obalna suburbija
(veliki razvojni potencijal)
- teritorij zaleđa
(deficit razvojnih površina i objekata, zbog demografskih indikatora potrebno je očuvati i poticati svaku razvojnu inicijativu)
- područje - postojeće in nove gospodarske zone
(nadgradnja postojećeg stanja, jačanje poslovnog okoliša, razvoj programske tipologija, sprečavanje "trgovinizacione" zona)
- područje - postojeće gospodarske zone
(provođenje mjera racionalizacije, jačanje poslovnog okoliša, potencijal za popratne djelatnosti turizma i velike poslovne aktere)

GOSPODARSKE ZONE

- postojeće zone (SLO)
- planirane lokacije (SLO)
- potencijalne lokacije (SLO)
- proizvodna zona (HR) poslovna
- zona (HR)
- eksploatacijsko polje (HR)
- obalna mjesta - generatori gospodarskog razvoja
- obalna mjesta - generatori gospodarskog razvoja
(pretežno turizam)
- mjesta - generatori gospodarskog razvoja
- razvojna mjera lokalnog značaja
(fleksibilne prostorne mjere uređenja/izvedbe za rad od kuće)
- Up - mjera disperzije prometa
(preusmjeravanje ostalih prometnih tokova na ostale granične prelaze; sinergija na lokalno poduzetništvo)
- područje državne granice

6. PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJENOST

6.1. PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJENOST - SLOVENSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Unatoč sličnosti prirodnih vrijednosti, područje slovenske obale tradicionalno je već podijeljeno na dva dijela, na pokrajnu bliže moru, takozvanu plavu Istru, s obalnim gradovima (Kopar, Izola, Piran), koji su generatori gospodarskog i prostornog razvoja u regiji i u zaleđu ponešto zaboravljenu zelenu pokrajnu s iznimnim prirodnim znamenitostima i kulturnom baštinom. Uz to prirodne vrijednosti i ostvareni odnosi zajednički stvaraju povoljne uvjete za naseljavanje i druge djelatnosti na prostoru (poljoprivreda, gospodarstvo i turizam). Većina režima zaštite doduše smanjuje razvojne mogućnosti područja, dok drugi istovremeno predstavljaju i usporednu prednost, prvenstveno s vidika razvoja turizma i povećanja kvalitete života.

U studiji obrađeno granično područje pokriva teritorij triju graničnih općina slovenske Istre (Piran, Kopar i Hrpelje-Kozina). Osim državne granice, područja karakteriziraju i brojna zaštićena područja kao što su zaštita prirodnih područja, izvorišta vode, zaštita kulturne baštine koja su u zaleđu slovenske Istre posebno obimna. Pojedina područja su štice (Park Sečoveljske solane, Prirodni rezervat Škocjanski zatok, Bonifika, Kanjon Glinščice, Kraški rob, itd.), a obimnija područja su zaštićena (mreža Natura 2000 - područje Slovenska Istra, Kras). Pri tome je vidljiv nedostatak smjernica i neizrađen koncept cjelokupnog upravljanja zaštićenim područjima, a to može imati određene negativne posljedice na sama zaštićena područja s vidika njihove održive zaštite, te svrsishodne uporabe. Prvenstveno su na području vidljivi neiskorišteni potencijali koji bi u suprotnom slučaju mogli znatno doprinijeti razvoju područja. Dok zaštitni režimi sami po sebi doduše smanjuju razvojne mogućnosti područja, oni su na primjeru zaleđa izrazita paralelna prednost, prvenstveno s vidika razvoja turizma i povećanja kvalitete života.

Za ostvarivanje skladnog prostornog razvoja slovenske Istre, a vodeći računa o prirodnim vrijednostima, potrebno je uspostaviti dobar informacijski sustav i suradnju na lokalnoj/regionalnoj/državnoj, formalnoj i neformalnoj razini. Potrebno je osigurati kvalitetne prostorne akte, te planiranje i izvođenje odgovarajućih organizacijskih, financijskih i pravnih mjera koje će biti usklađene sa zajedničkim ciljevima prostornog razvoja (slovenske) Istre. Potrebno je iskoristiti priliku za izmjenu iskustava, dobre prakse između država, te za kreiranje sinergija na različitim područnim uređenjima prostora čitave Istre. To je važno prvenstveno za upravljanje zaštićenim područjima, cjelokupnu obnovu naselja, odnosno stambenog fonda, oživljavanje kulturnih krajobrazova i očuvanje te nadgradnju prepoznatljivosti Istre.

6.1.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/PROBLEMI I OGRANIČENJA

Prirodne vrijednosti

U slovenskoj Istri prirodne vrijednosti stvaraju općenito vrlo povoljne uvjete za razvoj. S iznimkom izvora voda koji su u slovenskoj Istri jako rijetki te rijetkih površinskih vodenih tokova, osnovne prirodne vrijednosti, kao što su podneblje, reljef i tlo, razmjerno su povoljne za prostorni razvoj. Mediteransko podneblje je povoljno, razvedeni reljef pruža

dovoljno mogućnosti za umještanje naselja, a tlo je povoljno za uzgoj hrane. Uz to možemo primijetiti i različit stupanj iskorištenosti prirodnih resursa što proizlazi prvenstveno iz brojnih razvojnih pritisaka brzog razvoja priobalnog pojasa i razvojne pothranjenosti zaleđa.

Veliku razliku između obale i zaleđa prvenstveno predstavlja more, koje je vrlo važna prirodna vrijednost, a istovremeno predstavlja i veliku razliku između obale i dijela zaleđa slovenske Istre. Najvažnija je razvojna kategorija, jer je svojim višeslojnim značenjem odnosno ulogama (prvenstveno kao izvor hrane i prometni put) u povijesti stvarno utjecalo na razvoj naseljavanja na užem obalnom području.

Najveće probleme pri očuvanju prirode i stanišnih tipova predstavljaju izgradnja obalnog pojasa, zagađenja komunalnim otpadnim vodama te zagađeni vodeni tokovi iz zaleđa, također i zagađenje mora ispuštanjima brodova, neregulirana urbanizacija zaleđa, te intenzifikacija poljoprivrede, zarastanje livada i zagađenje podzemnih voda. Među čimbenicima ugrožavanja prirodnih vrijednosti i raznovrsnosti staništa prevladava nepoštivanje važećeg zakonodavstva (crna gradnja, komunalne otpadne vode koje se nepročišćavaju, slobodno penjanje i druge), povećan pritisak na prostor zbog izgradnje i intenziviranja djelatnosti, napuštanje poljoprivrede zbog nemogućnosti upravljanja zaštićenim i štićenim područjima.

PROBLEMI:

- brojna i obimna područja zaštićenih područja bez odgovarajuće uređenog upravljanja,
- zarastanje kulturnih krajobraza,
- problemi s opskrbom vode za piće i korištenjem izvorišta vode; zagađivanje izvora voda i mora te neodgovarajuća zaštita i neodgovarajuća i nedovoljna kanalizacijska mreža,
- neuređena infrastruktura te loše iskorišteni turistički potencijali zaštićenih područja i loša povezanost s turističkim akterima,
- neprepoznatljivost zaleđa na tržištu, nedostatak jedinstvene slike,
- napuštanje poljoprivrede i s tim povezano zarastanje kulturnog krajobraza zaleđa,
- neuređenost odlagališta, prisutnost brojnih crnih odlagališta, problematika odlaganja i postupanja s otpacima,
- nedostatak infrastrukture i objekata u prirodi (npr. šumskih poučnih staza), na kojima bi se posjetitelji preko doživljaja prirode i upoznavanja specifičnosti ekosistema mogli bolje upoznati s okolišem slovenske Istre.

Razvojne mogućnosti graničnog područja su:

- centralni geografski položaj u prostoru koji omogućava dolazak turista iz okolnih središta (Kopar, Ljubljana, Trst, Rijeka),
- još uvijek ne potpuno iskorišteni iznimni krajobrazi (kao što su Sečoveljske solane, Padna, Koštabona, Krkavče, Rožar kod Tinijana, Marija Snežna – Podgorski kras i Črni Kal – Hrastovlje),
- primjerenost područja za rekreaciju i sport (trčanje, jahanje, planinarenje, penjanje, ...),
- uspostava infrastrukture koja nedostaje na selu (kanalizacije, mali uređaji za pročišćavanje/vodovodi, bio pročišćavajući uređaji, itd).

Režimi zaštite

Na području cjelokupne slovenske Istre prisutna su brojna zaštitna ograničenja od zaštite područja prirode, izvorišta vode pa do zaštite kulturne baštine. Pri tom u zaleđu kao i u

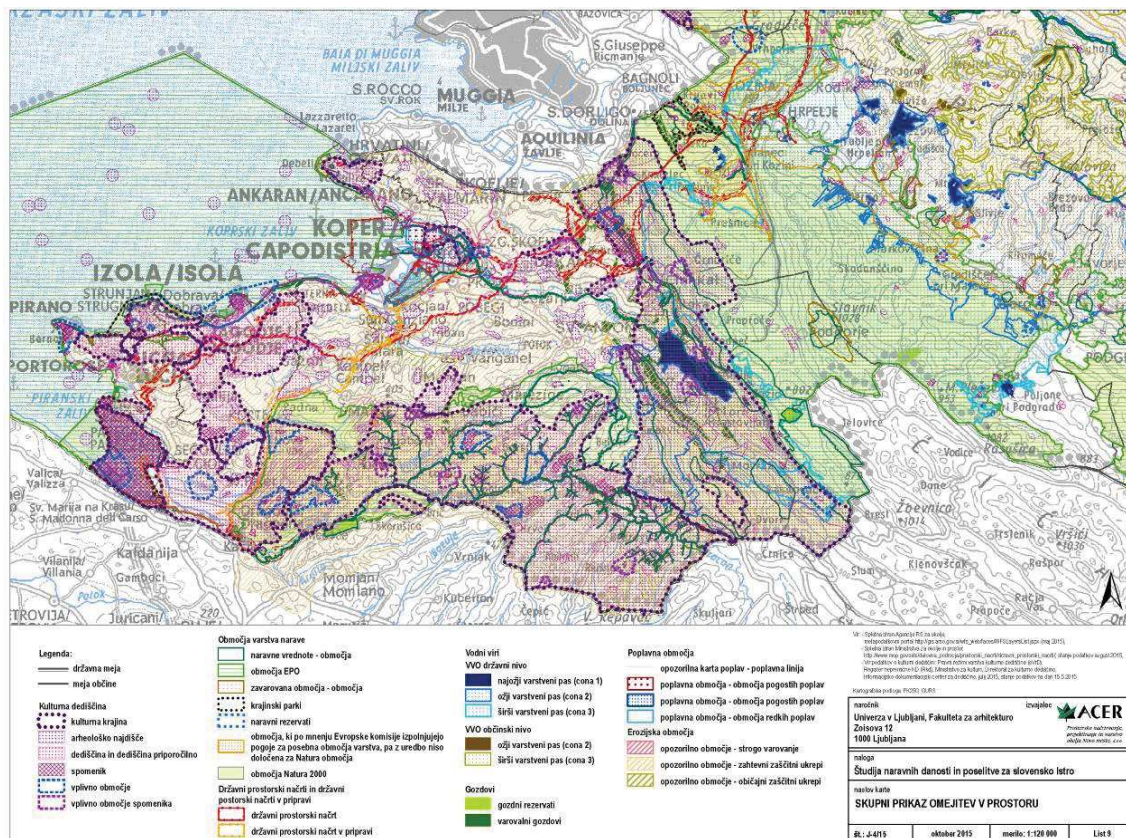
priobalnom pojasu najveći problem predstavlja neizrađen koncept cjelokupnog upravljanja zaštićenim područjima, a taj nedostatak može imati negativne posljedice i s vidika održive zaštite kao i s vidika njihove svrsishodne uporabe. Za zaleđe, odnosno prostornu jedinicu granično područje posebno su karakteristični brojni režimi zaštite koji su posljedica vrlo kvalitetnih prirodnih vrijednosti i imaju važnu ulogu u stvaranju potencijala i razvojnih mogućnosti. Na graničnom području moramo posebno istaknuti brojna i obimna područja zaštite prirode, različite režime zaštite kulturne baštine i režime zaštite izvorišta voda.

Većina režima zaštite umanjuje razvojne mogućnosti područja, iako je potrebno naglasiti, da je na obuhvaćenom graničnom području režime zaštite potrebno obrađivati prvenstveno kao usporednu prednost – prvenstveno s vidika razvoja turizma i povećanja kvalitete života. Radi se o područjima kulturne baštine naselja, parkova prirode, kulturnih baština krajobrazu i mora, dakle o područjima koja su nosioci prepoznatljivosti slovenske Istre.

PROBLEMI:

- Nedostatna infrastruktura parkova.
- Nerazumijevanje i nebriga za kulturnu baštinu kao razvojni potencijal, nedovoljno uključenje nepokretne kulturne baštine u prostorne akte.
- Nema nacrtu upravljanja za područja Natura 2000 i ostala lokalno zaštićena područja prirode.
- Sve je manje (državnog) novca namijenjenog za zaštićena područja prirode.
- Zaleđe bez strategije razvoja zelenog turizma.

Područja na kojima vrijede različiti režimi zaštite ili državni prostorni planovi u slovenskoj Istri obuhvaćaju čak 47.121,10 ha, a to je 81,34 % cjelokupnog područja slovenske Istre (općine Kopar, Izola, Piran, Ankaran i Hrpelje Kozina). Zbog brojnih i obimnih područja u prostoru se ponekad dopunjavaju, a ponekad čak i poništavaju.

Karta 28: Ukupni pregled režima zaštite te omejitvenja u prostoru.

Razvojne možnosti:

- Među glavne razvojne možnosti graničnog područja ubrajamo različita područja kulturne baštine naselja, parkova prirode i baštine kulturnih krajobraza, dakle govorimo o područjima koja su istovremeno i nosioci prepoznatljivosti cjelokupne slovenske Istre. Uz to se prvenstveno u zaleđu nalaze još i velika područja očuvane prirode i kulturne baštine koja mogu biti važna pogonska snaga za razvoj ovog, možemo reći, udaljenijeg područja.
- Različiti režimi zaštite koji su posljedica vrlo kvalitetnih prirodnih vrijednosti. Brojna i obimna područja zaštite prirode,
- Učinkovitije očuvanje nepokretne kulturne baštine,
- Uspostavljanje financijskih poticaja za očuvanje kulturnog krajobraza,
- Mogućnost upravljanja prirodnim vrijednostima u okviru upravljanja s riječnim područjima.
- Povezanost zaštićenih i štićenih područja s turizmom, eko turizmom, socijalnim poduzetništvom.
- Izrazit potencijal za razvoj bogate i kvalitetne turističke ponude.

Očuvanje prirode

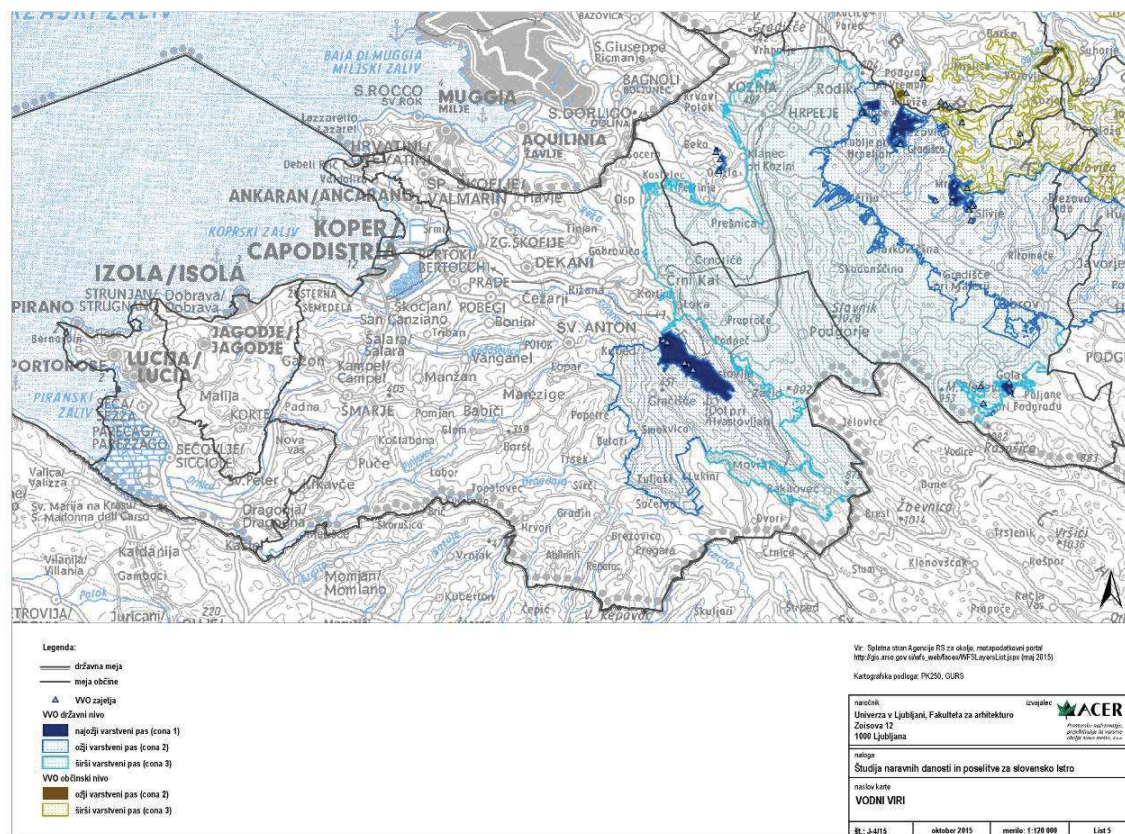
Područja zaštite prirode su brojnija u zaleđu, na južnom i istočnom dijelu regije (područje Slavnika, Podgrajskog podolja – veliki broj krških jama – i Koparska brda).

Kulturna baština

Područja zaštite kulturne baštine raspoređena su po čitavoj regiji i obuhvaćaju pojedine točke/objekte ali i opsežnija područja (kulturni krajobrazi). Manje kulturnih krajobraza kao i obimnijih područja zaštite kulturne baštine nalazi se u središnjem i sjevernom dijelu općine Kopar, a u općini Hrpelje-Kozina ih uopće nema. Mnoge se zaštite kulturne baštine međusobno preklapaju, zato se preklapaju (zbrajaju) i režimi zaštite koji vrijede za njih.

Zaštita izvorišta voda

Slovenska Istra je uvrštena među područja deficitarna vodom i zato su izvori vode u zaleđu važan čimbenik kod usmjeravanja naseljavanja i drugih djelatnosti na prostoru. Zakorjelost i ljetna suša glavni su uzroci problema s vodom za piće u obuhvaćenom graničnom području. Zbog pomanjkanja vode je položaj krških izvora i studenaca u Podgrajskom podolju i Čičariji te na Podgorskom krasu jako utjecao na razmještaj naselja, korištenje tla i uređivanje površina za pašu.

Karta 29: Ograničeni izvori vode i njihova zaštita u slovenskoj Istri

- U cjelokupnoj regiji postoji samo jedan prirodni izvor vode koji se može koristiti za opskrbljivanje stanovništva vodom, a to je rijeka Rižana. Dugo je godina to bio jedini izvor vode za piće u slovenskoj Istri. Sama rijeka zbog porasta broja stanovništva više nije bila sposobna osiguravati dovoljne količine vode i za učinkovito napajanje čitavog vodoopskrbnog sustava. Danas se za opskrbu vodom Rižanski vodovod koristi trima različitim izvorima voda: Rižane, Gradol i Klaričev (Rižanski vodovod, 2011).

- Za povezivanje triju vodovodnih sustava Klariči-Rodik (rižanskog, kraškog i ilirsko-bistriškog), koji bi riješili problem opskrbe vodom za piće slovenske Istre, u tekućem su programskom razdoblju bila dobijena kohezijska sredstva, ali se nisu iskoristila zbog zakašnjenja u pridobivanju dozvola za zahvat u prostor.
- Glavni zagađivač izvora voda je urbanizacija obalnog pojasa i neriješeni problemi odvoda i pročišćavanja otpadnih voda, raspršena gradnja, dio industrije, promet, te poljoprivreda, a stalnu opasnost predstavlja i eventualno zagađenje na različite načine, prvenstveno se misli na ekološke nesreće. Sustavi odvoda i pročišćavanja otpadnih voda su rijetki, a mjere za zaštitu izvora voda se na ovom području ne provode.

Zaštita šuma

Na istočnom dijelu slovenske Istre je udio šuma veći nego udio poljoprivrednih površina, a sve više je i poljoprivrednih površina koje zarastaju. Karakteristična je velika opasnost od požara. Na obuhvaćenom području su tri šumska rezervata (Plešivski gozd, Kojnik i Krkavška komunela) te više područja zaštićenih šuma koje se prvenstveno nalaze na području Podgorskog Krasa.

Naseljavanje

Veliku razliku između obale i zaleđa predstavlja more koje je u prošlosti uvelike utjecalo na razvoj naseljavanja na ovom području. S razvojem turizma razvojni su se pritisci na područje obale, koji se izražavaju baš u potrebama za novim i novim naseljavanjem, multiplicirali i prvenstveno u zadnjim desetljećima potpuno promijenili izgled obalnog područja. Pogled u zaleđe obale pokazuje sasvim drugačiju sliku, prvenstveno zbog paralelno slabijih razvojnih mogućnosti za poljoprivrednu obradu. U zadnjim je desetljećima prevladavalo iseljavanje koje je razvidno u brojnim napuštenim naseljima i zaraslom kulturnom krajobrazu; oba trenda su prilično promijenila izgled većeg dijela slovenske Istre, a prvenstveno obuhvaćenog graničnog područja. Uz odseljavanje iz naselja i nepostojanje interesa za novo naseljavanje i infrastrukturna opremljenost ovoga područja je lošija, lošija je dostupnost, a time su i uvjeti života s vidika potreba suvremenog čovjeka bitno lošiji.

Na naseljavanje s jedne strane jako utječe demografski i gospodarski razvoj, a s druge strane odlučujuću ulogu imaju i prirodno geografski i društveni uvjeti. Svi čimbenici imaju jak utjecaj na fizičku situaciju i izgled struktura naseljavanja što zajedno s elementima prirodnog okoliša (krajobrazi) daju čitavom prostoru određenu prepoznatljivost (identitet). U slovenskoj Istri su uvjeti naseljavanja različiti što možemo primijetiti i iz vidova naseljavanja i trendova.

Građevinske strukture pojavljuju se na prostoru u različitim oblicima i to od raspršene gradnje (Šavrini, Obala), manjih zaselaka i sela (Podgorje, Čičarija), do većih urbanih središta (općinska i druga lokalna središta) te gradova s dugom povijesnom i kulturnom tradicijom (obalni gradovi) koji u prostoru nastupaju kao generatori prostornog i gospodarskog razvoja.

PROBLEMI:

Općenito u graničnom području, prvenstveno zbog razvojne pothranjenosti zaleđa obale, dolazi do određenih negativnih posljedica i problema na području naseljavanja.

- Nedostatak odgovarajućih središta,

- loše uređen prometni pristup većim urbanim središtima i loša povezanost područja sa širim prostorom, loša povezanost grada i sela,
- strukturni problemi i pretežno zaostajanje u razvoju,
- dok je interes za gradnju objekata i obnavljanje starih naselja na obalnom dijelu jako velik, na ostalim dijelovima područja je minimalan – nezainteresiranost za naseljavanje u zaleđu,
- loša demografska struktura lokalnog stanovništva,
- pojavljuju se iseljena područja nekih prostora u zaleđu, propadanje stambenog fonda i arhitekture,
- problem pojave raspršenog naseljavanja koje uzrokuje pad vrijednosti kulturnog krajobraza i probleme okoliša zbog loše komunalne opremljenosti,
- propadanje kulturne baštine / arhitekturna degradacija,
- vikendaška naselja u zaleđu i područja neartikulirane raspršene gradnje,
- zaleđe preuzima ulogu naselja za spavanje i time gubi identitet i privlačnost.

Razvojne mogućnosti:

- bogata urbanistička i arhitekturna baština,
- zeleni okoliš i udaljenost od svakodnevne buke,
- ukoliko bi se osigurala odgovarajuća infrastruktura, područje bi potencijalno bilo vrlo primjereno za proživljavanje treće životne dobi, a tome doprinosi i privlačna priroda, ugodno podneblje itd.
- potencijal bogate i raznolike kulturne baštine.

6.1.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELJENJA

U nadolazećem prostornom razvoju na obalnom području u najvećoj će mjeri biti potrebno osigurati i poštivati načela zaštite okoliša, gospodarenja šumama i upravljanja vodama u skladu s prirodom, održivog korištenja poljoprivrednih zemljišta i izvorišta voda i slično. Uz planiranje razvoja obavezno je voditi računa o vrijednostima baštine zaštićenih područja prirode, naseljima sa statusom kulturne baštine naselja i baštine kulturnih krajobraza.

OPĆENITI CILJEVI ZA GRANIČNO PODRUČJE:

- Očuvanje naseljenosti sela i raznolikosti kulturnoga krajobraza i prirodnih područja,
- Osiguravanje očuvanja prirode i zaštite kulturne baštine,
- Uspostava sustava nadzora i zaštite okoliša, prvenstveno u kontekstu zaštite i postupanja s izvorima vode, zaštite izvora vode i uređenja odgovarajuće komunalne infrastrukture,
- Prekinuti neprestano zaostajanje zaleđa u razvoju,
- Uspostava sustava povezanih turističkih područja s ciljem revitalizacije zaleđa,
- Očuvanje prirode, kulturnih krajobraza te zaštita kulturne baštine: velika prirodna očuvanost i brojni objekti i područja kulturne baštine u slovenskoj su Istri posljedica prirodnih uvjeta i tradicionalnih oblika obrade zemlje. Za njihovo očuvanje nužna je povezanost s postojanjem i razvojem drugih djelatnosti u prostoru, a prvenstveno s šumarstvom (raznolikost staništa, prirodno očuvana područja, staništa i staze preseljenja velikih životinja), s poljoprivredom (kulturni krajobraz), s naseljavanjem (baština naselja, pojedini arhitekturni objekti,

simbolički značaj prostora), upravljanjem vodama (prirodna morfologija), zaštitom prirode (štićena područja kao turistički potencijal), te mjerama na području uređenja prostora (priprema sadržajnih usmjerenja i pravnih temelja za osiguravanje odgovarajućeg prostornog razvoja koji će omogućiti razvoj djelatnosti uz istovremenu zaštitu vrijednosti).

- U graničnom području potrebno je pomoću uvođenja nekih nužnih sustavnih rješenja (npr. poticaja, regresa, poreznih olakšica kao i osvještavanja i obrazovanja stanovništva) osigurati daljnje očuvanje kvalitete prirodnog okoliša i stvorenih vrijednosti. Ključna strateška usmjerenja za razvoj graničnog područja su prema tome:
 - Osiguravanje većih mogućnosti za kvalitetan životni, turistički i rekreativni okoliš,
 - poboljšana infrastrukturna opremljenost naselja i drugih područja,
 - poboljšane prometne i druge veze s većim središtima,
 - podignuta razina i povećan izbor turističke ponude,
 - te uvođenje i bolja promocija robne marke za proizvode i poljoprivredne proizvode (obrt, poljoprivreda) koje bi mogle predstavljati veći priliv kapitala.
- Zaštićena područja potrebno je postupno uzimati u obzir kao razvojne kategorije. Cilj odnosno smisao zaštite je umjestiti polazišta za zaštitu u prostorne, razvojne i sektorske programe za osiguravanje očuvanja kulturne baštine i odgovarajući razvoj kulturnoga krajobraza.
- Potrebno je zamisliti i uvesti program očuvanja prirode i biodiverzitete te kulturne baštine koji bi trebao težiti k postizanju boljeg stanja ciljanih zaštićenih vrsta i stanišnih tipova te razvoju djelatnosti na zaštićenim područjima koji temelje na aktivnom očuvanju prirode i očuvanju kulturne baštine.
- Zaštita izvorišta voda i osiguravanje vodoopskrbe je jedan od temeljnih uvjeta za ostvarivanje razvojnih mogućnosti za čitavu slovensku Istru. Uvjet za osiguravanje zdrave vode za piće za sve stanovnike je očuvanje svih izvora nezagađenih i dovoljno izdašnih, prvenstveno onih koji se nalaze u zaleđu. Važnija zadaća je odgovarajuća zaštita izvorišta voda. Potrebna je cjelokupna zaštita voda uz rijeke i na zbirnim područjima, te rješavanje tehničkih, financijskih i organizacijskih problema u opskrbi i zaštiti vode za piće. Uz to je potrebno u daljnjem prostornom razvoju osiguravati da se ograničenja koja budu proizlazila iz zahtjeva za zaštitom izvorišta voda, odgovarajuće nadomjestite u smislu različitih razvojnih poticaja i mogućnosti, te odšteta odnosno drugih oblika kompenzacija.
- Održavanje i poticanje poljoprivredne proizvodnje. Da bi se bolje uporabljale povoljne prirodne vrijednosti i iskorištavali potencijali na području poljoprivredne proizvodnje, u budućnosti je potrebno prvenstveno osigurati mogućnosti za navodnjavanje poljoprivrednih površina. Razvojni potencijali na području poljoprivrede povezani su i s nužnom obnovom naselja i poticanjem ponovnog naseljavanja u okviru postojećih naselja, a također i s potencijalima iz naslova očuvanja prirode i zaštite kulturne baštine, te sa stvaranjem posebne ponude i prepoznatljivih robnih marki.
- Potrebno je osigurati očuvanje naseljenosti sela i raznolikosti kulturnog krajobraza i prirodnih područja kao prirodnog izvora primarnih djelatnosti i očuvanja naseljenosti sela. Potrebna je integracija seoskih područja kao dio uravnoteženog prostornog razvoja cjelokupne slovenske Istre. Potrebno je očuvati autohtona područja raspršene gradnje s prepoznatljivom strukturom naseljenosti i

tipologijom gradnje, te sprečavati daljnju stihijsku suburbanizaciju seoskih područja i širenje novogradnji bez nadzora, a prvenstveno vikendaških objekata.

6.1.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

Na područjima je u budućem prostornom razvoju obale slovenske Istre potrebno:

Prirodne vrijednosti i zaštićena područja

- uvesti zajednički, ciljano usmjeren sustav režima zaštite koji će zaštititi visoku vrijednost prirodnih i kulturnih vrijednosti područja,
- osiguravati očuvanje kulturnog krajobraza kao važnog elementa prepoznatljivosti slovenske Istre (usklađenost naseljavanja s prirodnom izgradnjom prostora, more i obala s klifovima, solane, obrađene terase te vinogradarski i voćarski krajobraz u zaleđu obale, krški mikoreljef i termofilno rastinje),
- na području prirodnih vrijednosti uspostaviti cjelovit prostorni model koji će se temeljiti na širem regionalnom mjerilu i kao takav moći će osiguravati konkurentno i trajno usmjereno upravljanje, te iskorištavanje prirodnih resursa i povećavati održiva usmjerenja prostornog razvoja graničnog prostora.
- Potrebno je provesti detaljnu analizu zaštićenih područja te eventualno ponovo ocijeniti neka zaštićena područja Nature, ona pokriva ogroman dio područja prostorne jedinice obala.
- Ojačati prirodne potencijale za poljoprivrednu proizvodnju - povećati opseg primjerenih površina s uređenim umjetnim navodnjavanjem, pri čemu je uvjet uspostava sustava rezervoara vode za potrebe poljoprivrede (Kubed, manje na Drnici, pri Grintovec/Padna, Škrline/Dragonja, Rokava, također Padež (koji bi istovremeno služio za opskrbu vodom za piće u regiji), te također manjih rezervoara).
- Za osiguravanje odgovarajuće opskrbe vodom za piće, poticati obnovu i modernizaciju vodoopskrbnih sustava te njihovo povezivanje u racionalnije, učinkovitije i stručno nadgledane sustave.
- U većoj mjeri iskoristiti prirodne i stvorene potencijale za razvoj turizma i djelatnosti u slobodno vrijeme koje je potrebno razvijati kao jedne od najvažnijih djelatnosti u regiji.

Naseljavanje

- Osigurati jednakovrijedne uvjete za razvoj središta i kvalitetu života i na manje razvijenim područjima,
- Osigurati očuvanje i razvoj vidova naseljavanja koji zajedno s kulturnim krajobrazom određuju identitet i prepoznatljivost ovoga dijela Slovenije i Istre,
- Razvojne potrebe naselja prioritetno se zadovoljavaju popunjavanjem slobodnih površina unutar naselja zgušnjavanjem i obnavljanjem. Na taj se način naseljavanje prvenstveno usmjerava u već postojeća naselja, a nova se naselja (npr. vikendice) planiraju uzimajući u obzir tradicionalnu tipologiju naseljavanja i arhitekture, te prirodne vrijednosti,
- Pri umještanju novog naseljavanja voditi računa o prostornoj ograničenosti i ekološkoj osjetljivosti (priroda, kulturna baština, voda i drugo) te se ograničiti na

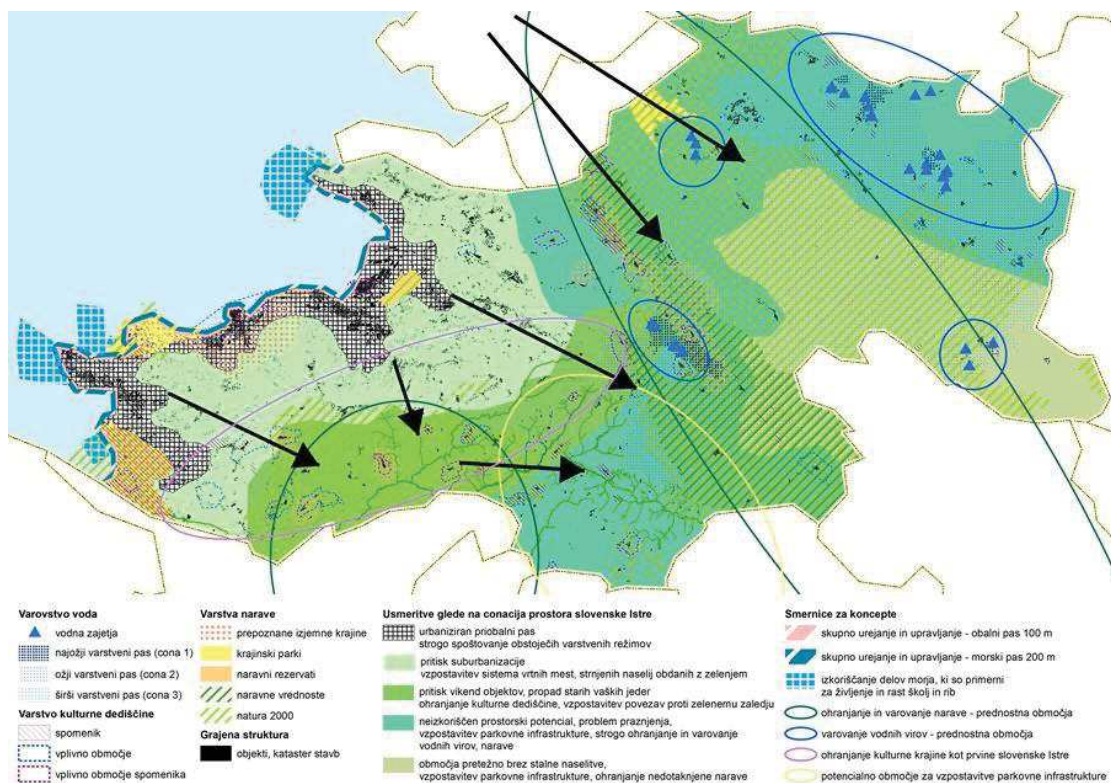
ona korištenja prostora koja su funkcionalno povezana sa samom obalom odnosno morem,

- Potrebno je očuvati vidove naselja i arhitekture s primorskim i krškim karakteristikama pri čemu je potrebno osigurati odgovarajuće mjere za uspješnu revitalizaciju i cjelokupnu obnovu naselja, obnovu i održavanje povijesnih jezgri i prema potrebi i obnovu pojedinih objekata.
- Pokrenuti mjere za poticanje obnove i ponovnog naseljavanja napuštenih objekata i naselja (dobri uzori na hrvatskom dijelu Istre),
- Potrebno je spriječiti daljnje pojave raspršene gradnje i sanirati objekte neprimjerenih tipologija, a područja raspršene gradnje sanirati odnosno obnoviti,
- na područjima zaraslog kulturnog krajobraza u zaleđu, potrebno je poticati obradu zemljišta povezanu s turizmom uz istovremeno poticanje revitalizacije naselja.

6.1.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U SLOVENSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

- Uvest će se zajednički, cjeloviti sustav zaštite prostora s jasno određenim pravilima i smjernicama upravljanja pojedinim režimima zaštite,
- provest će se revalorizacija postojećih režima zaštite i utvrditi činjenično stanje u prostoru,
- dodatno će se provesti kategorizacija režima zaštite u vezi s dozvoljenim zahvatima u prostor i u vezi s mogućnostima korištenja zaštićenih područja u turističke i rekreacijske namjene,
- odredit će (odrede) se područja s prednošću koja će biti na temelju izrazitih prirodnih vrijednosti novi pogonski motori razvoja turizma i općenito prostora na obali,
- razvoj turističke ponude trebao bi se temeljiti na definiranim iznimnim krajobrazima (Koštabona, Padna, Krkavče, Rožer pri Tinjanu, Črni Kal – Hrastovlje, Podgorski Kras...itd.)
- uspostava smještajnih kapaciteta i veza s Trstom preko doline Glinščice, poveznica sa sustavom biciklističkih i pješačkih staza koji je već uspostavljen s talijanske strane granice.
- potrebno je proučiti mogućnost preoblikovanja novog parka prirode na području gornjeg toka rijeka Bracana, Dragonja i Malinska uključujući i Kraški rob. To bi osiguralo adekvatnu zaštitu krajobraza s posebnim prirodnim vrijednostima i zalihama vode koje su važne za razvoj slovenske Istre,
- uspostaviti će se i izgraditi odgovarajuće javne infrastrukture (turistička, kulturna baština, parkova),
- osigurati će se kvalitetno zadovoljavanje potreba za vodom za piće. Traže se novi mogući izvori, štiti se sve postojeće kao i potencijalno važne izvore vode te potiče štedljivu i svrsishodnu uporabu vode za piće,
- uspostaviti će se učinkovit i povezan sustav postupanja s otpadom, sanirati divlja odlagališta otpada,
- oblikovati će se zajednička strategija ponude zelenog zaleđa u turističkoj ponudi,
- uspostavljanje turističke infrastrukture pješačkih, biciklističkih i konjaničkih staza koje povezuju priobalno područje i zaleđe,

- na selu će obnovom postojećeg stambenog fonda nastati eko-objekti i eko-sela koja će svojim funkcijama biti podređena turističkim djelatnostima,
- stare gradske i seoske jezgre će se revitalizirati novim programima,
- oblikovat će se zajednička strategija razvoja prirodnih i kulturnih potencijala.

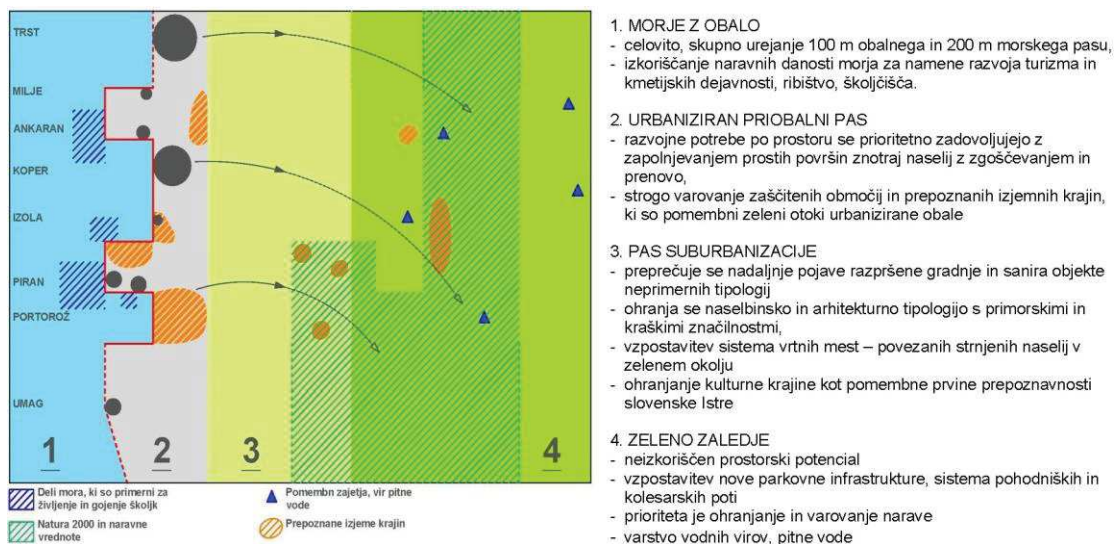

Karta 30: Smjernice za koncepte razvoja

6.1.5. SMJERNICE RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

- **Prostorna jedinica granično područje trebala bi se aktivno povezati s Hrvatskom naročito na području prometa, zaštite okoliša, turizma i samog razvoja Istre.**
- Trebao bi biti uspostavljen sustav sudjelovanja i razmjena dobrih praksi na području uređenja i upravljanja parkovima prirode i drugim zaštićenim područjima.
- Uspostava prekogranične suradnje i zajednička zaštita prirodnih i kulturnih vrijednosti, vrijednosti važnih za zajednički prostor Istre.
- Sudjelovanje na području zaštite izvora vode i osiguravanja vodoopskrbe vode za piće i vode za potrebe poljoprivrede.
- Formiranje zajedničkog kriznog centra za slučajeve ekoloških, prirodnih i drugih nesreća koje bi mogle znatno utjecati na raspoložive izvore vode i druge prirodne vrijednosti.

- Potrebno je spojiti neka zaštićena područja s obje strane granice. Prijedlog novog parka prirode na području gornjeg toka rijeka Bracana, Dragonja i Malinska s uključenim Kraškim robom dopunit će se prekograničnim područjem doline rijeke Mirne.

Shema 3: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti u širem regionalnom kontekstu

6.2. PODRUČJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJE – HRVATSKO GRANIČNO PODRUČJE

UVOD

Prepoznata **područja posebnih prirodnih vrijednosti trebala bi**, iako su zaštićena, **postati centralne, žarišne točke novih ruralnih strategija** kojima bi se omogućio suživot čovjeka i prirode. Tim bi se strategijama naglasila potreba održivog razvoja, tj. spajanja očuvanja prirode i obnove tradicionalnog seoskog gospodarstva, autohtonih životnih zajednica i uključivanja ekoturizma, kako bi se stanovništvu zaštićenih područja osigurali bolji životni uvjeti, gospodarski rast i vidljiva korist. Nakon što se područje proglasi zaštićenim, u njemu ključno postaje dobro planiranje i upravljanje. Podjelom zaštićenih područja na

zone stupnjevane zaštite, omogućuje se visok stupanj zaštite određenih dijelova zaštićenih područja, a istodobno dopušta racionalno i neškodljivo korištenje drugih. **Valorizacija prirodne baštine** kao resursa gospodarskog razvoja **potrebna je radi stvaranja novih adekvatnih sadržaja za proširenja turističke ponude** i produljenje sezone. Uravnoteženi i stabilni rast gospodarstva i razvoj turizma treba ostvariti u skladu s prostornim planovima i prihvatnim kapacitetom s ciljem očuvanja biološke raznolikost te prirodne i kulturne baštine.

6.2.1. STANJE/RAZVOJNE MOGUĆNOSTI/OGRAIČENJA I PROBLEMI

- Na području Istarske županije registrirano je trideset i pet (35) **zaštićenih područja prirode**, ukupne površine 201,74 km², ili 7,17% površine županije (6,01% kopnena zaštita, 1,09% morska zaštita). ID Prostornog plana Istarske županije (IDPPIŽ) planira se povećanje zaštićenih područja na 25,75%.
- **Ekološkom mrežom** smatraju se područja NATURA 2000, tj. područja očuvanja značajna za ptice (2 područja) te područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (64 područja). IDPPIŽ-om su određena područja, ciljevi i osnovne mjere očuvanja značajna za ptice (POP) u Istarskoj županiji
- **IDPPIŽ-om izdvajaju tri osnovne krajobrazne cjeline**, unutar kojih su određene krajobrazne podcjeline i njihovi dijelovi. Osnovna krajobrazna podjela područja Istarske županije na „Bijelu Istru”, „Sivu Istru” i „Crvenu Istru” ilustrativno ukazuje na njezine krajobrazne karakteristike, ali i reljefne, geološke, hidrološke, pedološke i vegetacijske karakteristike te morfologiju naselja. Za potrebe izrade prostornih planova lokalne razine, preporučuje se detaljna valorizacija krajobraza izradom stručne podloge, kojom bi se dale smjernice očuvanja krajobraznih vrijednosti usklađene s razvojnim potrebama toga područja.

6.2.2. CILJEVI/STRATEŠKA OPREDJELENJA

Očuvanje identiteta prostora

- U zaštićenim područjima planirati namjene prostora bez ugrožavanja

temeljnih obilježja v prostornim zoniranjem, omogućuje se visok stupanj zaštite određenih dijelova zaštićenih područja, a istodobno dopušta racionalno i neškodljivo korištenje drugih

Zaštita prirode

- Očuvati i/ili obnoviti bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem
- utvrditi i pratiti stanje prirode
- osigurati sustav zaštite prirode radi njezina trajnog očuvanja
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica
- pridonijeti očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanju atmosfere i proizvodnji kisika te očuvanju klime v spriječiti ili ublažiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti

Zaštita strogo zaštićenih, ugroženih ili rijetkih divljih vrsta

- Ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja strogo zaštićenih, ugroženih ili rijetkih divljih vrsta na području Istarske županije detaljno se propisuju u IDPPIŽ-u

Zaštita nacionalne ekološke mreže (NEM)-NATURA 2000

- Ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja ptica u područjima očuvanja značajnim za ptice na području ekološke mreže Istarske županije detaljno se propisuju u IDPPIŽ-u
- Sukladno Pravilniku o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14), osnovne mjere očuvanja ptica u područjima ekološke mreže provode se u okviru planova gospodarenja prirodnim dobrima, dokumentima prostornog uređenja, planovima upravljanja područjima ekološke mreže te planovima upravljanja strogo zaštićenim vrstama.
- očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip te strogo zaštićene divlje vrste što podrazumijeva neunošenje stranih (alohtonih) vrsta i genetski modificiranih organizama i osiguranje prikladne brige za njihovo očuvanje, očuvanje njihovog staništa i njihovo praćenje (monitoring)
- spriječiti nestajanje kamenjarskih pašnjaka i planinskih rudina (putem ispaše i košnje, poticati ekstenzivan način stočarstva)

Zaštita voda, vodonosnika i izvorišta pitkih voda

- v održivo upravljati vodnim resursima, sprječavanjem njihovog intenzivnog iskorištavanja;
- odlučno, beskompromisno i učinkovito očuvati one vodene ekosustave gdje je antropogeni utjecaj još uvijek nizak;
- sanirati postupnom realizacijom cjelovitih programa mjera ugrožene vodene sustave ili pojedine njihove dijelove, kod kojih je utjecaj ljudske djelatnostiznačajan;
- zaštititi strateške rezerve podzemnih voda radi dugoročnog osiguranja vode za javnu opskrbu;
- očuvati i poboljšati stanje podzemnih voda, glavnih sadašnjih i potencijalnih resursa vode za piće, u skladu s odlukom o zonama sanitarne zaštite;
- ograničiti crpljenje podzemnih voda u priobalju u cilju ne narušavanja

- prirodno uspostavljene hidrološke ravnoteže između slatke i morske vode;
- očuvati i postići dobro ekološko i kemijsko stanje svih površinskih voda;
- unaprijediti sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, posebno gdje se otpadna voda upušta direktno u recipijent;
- razvoj gospodarskih djelatnosti planirati na osnovu prihvatnog kapaciteta okoliša kako ne bi došlo do narušavanja stanja vodenih ekosustava;
- uklapati mjere zaštite voda u druge sektore (industrija, energetika, promet, turizam, poljoprivreda, šumarstvo...) radi smanjenja onečišćenja okoliša i održivog korištenja prirodnih dobara s očuvanjem prirodnih vrijednosti;
- poticati proizvodne programe koji ne zahtijevaju znatne količine vode za proizvodnju, ne upotrebljavati štetne i opasne tvari u proizvodnim postupcima, kao i one kod kojih je predviđeno povratno kruženje (recikliranje) vode i uporaba otpadnih tvari kao drugoredne sirovine;
- uspostaviti informacijski sustav praćenja i izvješćivanja o kakvoći vodenih sustava kako bi se moglo pravovremeno i adekvatno djelovati na unaprjeđenje kvalitete i kvantitete resursa te poticati aplikativna znanstvena istraživanja;
- primjenjivati ponovno korištenje pročišćene otpadne vode;
- poticati izgradnju spremnika za prikupljanje i korištenje oborinskih voda;
- uređivanjem slivova očuvati i unaprijediti retencijske kapacitete zemljišta, vodotoka i poplavnih površina;
- sačuvati od izgradnje poplavne površine na slivovima.

Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza

- Osigurati primjenu i provođenju međunarodnih i EU dokumenata za zaštitu krajobraza uz osiguravanje integralnog i multidisciplinarnog pristupa u sustavu prostornog planiranja te međusektorske suradnje.
- prepoznati i ocijeniti karaktere krajobraza unutar nacionalnog teritorija uvažavajući dosad izrađene karakterizacije susjednih zemalja podjelom na krajobrazne regije,
- izraditi smjernice za planiranje i upravljanje svakom krajobraznom regijom,
- izraditi smjernice za izradu detaljnije karakterizacije na regionalnoj/županijskoj i lokalnoj razini te predložiti područja za detaljnija istraživanja kao što su krajobrazi visoke osjetljivosti (obalni i krajobrazi mora) ili područja koja su izložena pritiscima razvoja.
- Posebnu pažnju treba posvetiti urbanim krajobrazima koji se brzo mijenjaju zbog intenzivne izgradnje te poprimaju sličan izgled, jednako u unutrašnjosti kao na jadranskoj obali, a isto tako i degradiranim prostorima poput kamenoloma, otvorenih kopova mineralnih sirovina, klizišta, opožarenih predjela, stihijski formiranih naselja nezakonite gradnje koja su predviđena za sanaciju.

Zaštita kulturno-povijesnih cjelina

- Osiguranje realizacije pravno - normativnog, upravnog, znanstveno - istraživačkog, tehničko - regulativnog, promidžbeno - financijskog i investicijskog okvira u aktivnom pristupu obnovi graditeljske kulturne baštine.
- Prostornim planovima osigurati provedbu propisanih postupaka i sadržaja u istraživanju, dokumentaciji, valorizaciji i projektiranju zahvata unutar urbanih i ruralnih cjelina i na objektima građevinama i kompleksima

graditeljske baštine, tako da se osigura kontinuitet procesa.

- Mjerama iz fiskalne i stambeno-komunalne sfere te korištenjem instituta koncesije, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, omogućiti povoljnije uvjete korištenja postojećih objekata u povijesnim cjelinama, ostavljajući dio propisane spomeničke rente za obnovu povijesnih cjelina.
- U suradnji s nadležnim konzervatorski odjelom i drugim znanstvenim institucijama te tijelima lokalne samouprave izraditi sustavne i dugotrajne programe obnove graditeljske baštine, što će omogućiti pravilno i transparentno korištenje sredstava iz spomeničke rente.
- Agresivnim marketinškim pristupom u domeni opće edukacije i turizma, poticati interes za posjetu, korištenje, ili investicijske zahvate u povijesnim cjelinama te veće ulaganje u obnovu baštine od strane gospodarskih subjekata.
- Zaustaviti procese rušenja objekata građevina tradicionalne arhitekture unutar i izvan zaštićenih područja.
- Temeljem stručne valorizacije omogućavati adaptacije, rekonstrukcije i revitalizacije postojećih objekata građevina graditeljske baštine, u skladu sa posebnim uvjetima.
- U suradnji s konzervatorskim odjelom, restauratorskim zavodom i drugim znanstvenim ustanovama, izraditi programe sustavne dokumentacije kulturno-povijesnih cjelina, graditeljskih kompleksa I pojedinačnih građevina te arheoloških i hidroarheoloških lokaliteta radi stvaranja baze podataka o županijskom graditeljskom fundusu.

6.2.3. MOGUĆA PLANSKA RJEŠENJA/PREDKONCEPT

Zaštita prirode

- Unutar zaštićenih dijelova prirode te dijelova prirode koji su određeni za zaštitu prostornim planovima, ne dozvoliti izgradnju novih građevina izvan postojećih građevinskih područja naselja i drugim zonama izgradnje objekata (industrijske, turističke, prometne, energetske i dr.).
- Unutar zaštićenih dijelova prirode uspostaviti sveobuhvatan prostorni model koji će se temeljiti na širem regionalnom okruženju, te će kao takav biti u mogućnosti pružiti konkurentno i održivo upravljanje i iskorištavanje prirodnih resursa i odrediti održivu politiku prostornog razvoja obalnih područja i zaleđa.

Zaštita krajobraznih cjelina

- Očuvanje krajobraza od vizualnih i prostornih promjena kojima bi se izgubila posebnost i identitet prostora
- Očuvanje morfoloških i vizualnih osobnosti akropolskih naselja, srednjevjekovnih utvrda te ruralnog I prirodnog krajobraza u neposrednoj blizini
- Očuvanje i sanacija krajobraza ugroženog bespravnom izgradnjom izvan građevinskih područja, na posebno na nagnutim obroncima uz obalu
- Očuvanje i sanacija vodenih površina (lokvi, bara, potoka, korita i sl.)
- Očuvanje i sanacija značajnih šumskih površina, posebice onih na strmim

liticama i u zonama turističke izgradnje u priobalju

- Sanacija napuštenih kamenoloma i boksitnih jama
- Na području zapuštenog kulturnog krajolika u zaleđu obale potrebno je poticati poljoprivrednu proizvodnju u vezi s turizmom, te poticati revitalizaciju naselja,
- Osigurati očuvanje kulturnih krajobraza kao važnih elemenata prepoznatljivosti Istre (sklad gradnje I prirodnog okruženja, mora i obale s klifovima, solanama, terasestim oblicima uređenih vinograda I voćnjaka u zaleđu, kraškim mikroreljefnim oblicima i termofilnom vegetacijom).
- Uspostaviti odgovarajuće regulatorne i organizacijske mjere za sanaciju degradiranih područja, prvenstveno u područjima koja su važna za prepoznatljivost Istre.

Zaštita voda, vodonosnika i izvorišta pitkih voda

- Razgraničenje područja zaštite izvorišta vode za piće provodi se granicama zona sanitarne zaštite. Određene su četiri zone sanitarne zaštite : prva – zona strogog režima zaštite, druga – zona strogog ograničenja, treća – zona ograničenja i kontrole, četvrta - zona ograničene zaštite.
- Zaštitno područje voda utvrđuje se ovim Planom za sljedeće vode:
 - akumulacije - 6 m od najviše dozvoljene razine voda u akumulaciji.
 - rijeke Dragonja (cijelim tokom uz državnu granicu), Mirna (od Antenala do Buzeta), Raša (od Bršice do Podpićna), Boljunčica (od brane Letaj do tunela Čepić) i Pazinčica (od Boruta do Pazinske jame) - 6 m od vodne linije pri godišnjem srednjaku vodostaja, odnosno do vrha zaštitnog nasipa

Zaštita kulturno-povijesnih cjelina

Smjernice za zaštićene kulturno povijesne cjeline – gradska naselja (35 urbanih cjelina).

- Prostorno planskim dokumentima niže lokalne razine potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja, a izgradnju u neizgrađenim dijelovima jezgre realizirati interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.
- Održanje stambenog fonda unutar povijesnih jezgri od ključne je važnosti za daljnje funkcioniranje povijesne jezgre te je stoga potrebno, zbog očekivanog djelovanja tržišta nekretnina u smislu prenamjene stambenog u poslovne prostore, u interpoliranim novim objektima građevinama predviđati više od 50% površine za stambenu namjenu, dok je izgradnju poslovnih prostora opće namjene (trgovina, servisi, obrt, ugostiteljstvo, usluge) potrebno osiguravati u prizemnim nižim etažama postojećih i novih objekata građevina.
- Režim prometa unutar povijesne jezgre potrebno je prilagoditi mjerilu povijesne jezgre te karakteru I obimu poslovnih djelatnosti u jezgri, osiguravajući pritom posebne režime prometa u mirovanju za stanovnike povijesne jezgre. U organizaciji prometa težiti izmještanju prometa izvan povijesnih jezgri. Promet unutar povijesne jezgre treba rješavati dopunskim gradskim prijevozom malim vozilima, a promet u mirovanju izmijesiti na rubove ili izvan povijesne jezgre.

Smjernice za zaštićene kulturno povijesne cjeline – seoska naselja (12 ruralnih cjelina).

- Prostorno planskim dokumentima niže lokalne razine potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati I revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja, a

izgradnju u neizgrađenim dijelovima jezgre realizirati interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.

- Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela povijesnih poluurbanih i ruralnih jezgri s neposrednim agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama unutar povijesnih jezgri, uključujući sve elemente oblikovanja kulturnog krajolika.

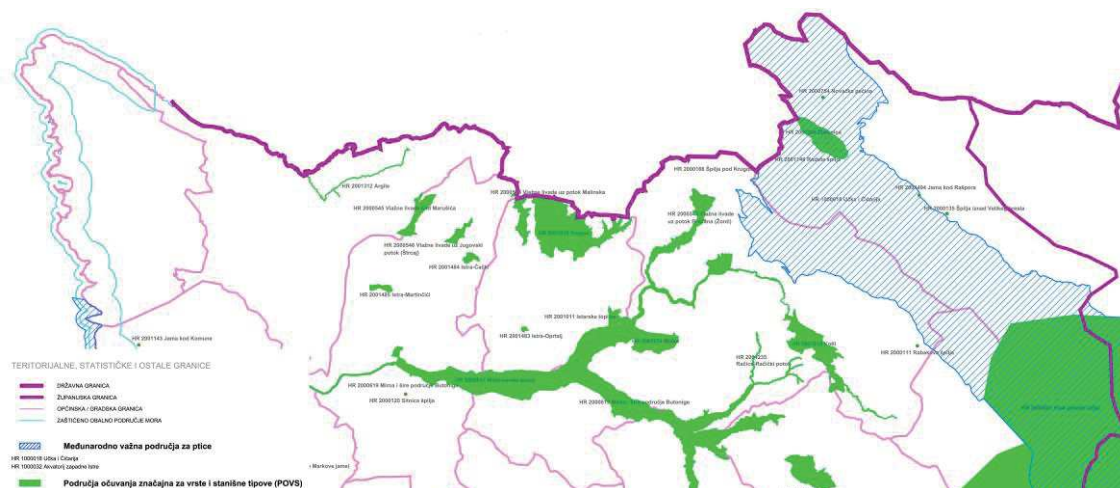
6.2.4. SMJERNICE ZA KONCEPT RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U HRVATSKOM GRANIČNOM PODRUČJU

Očuvanje identiteta prostora

- područja, a istodobno dopušta racionalno i neškodljivo korištenje drugih

Zaštita prirode

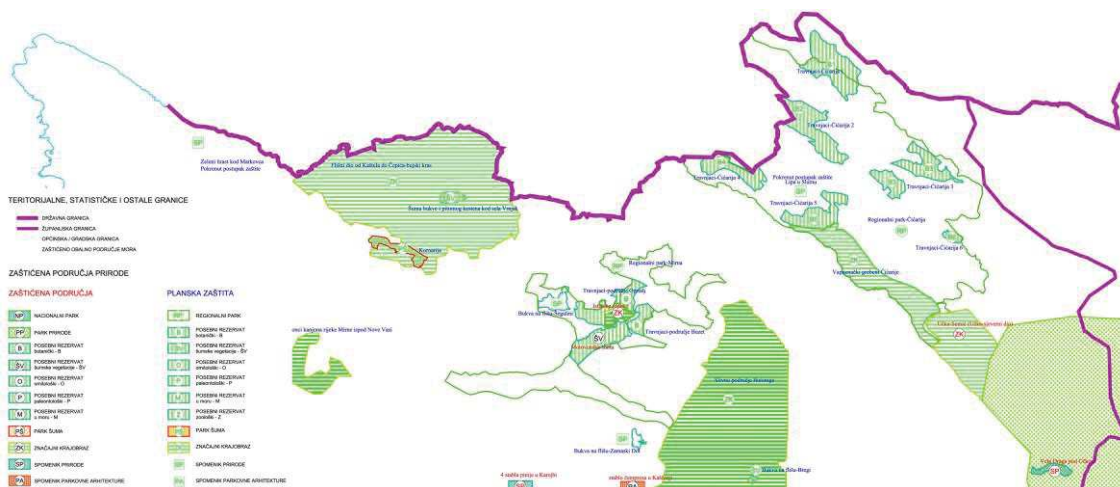
- Očuvati i/ili obnoviti bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem

Karta 31: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – zaštita prirode

Zaštita nacionalne ekološke mreže (NEM)-NATURA 2000

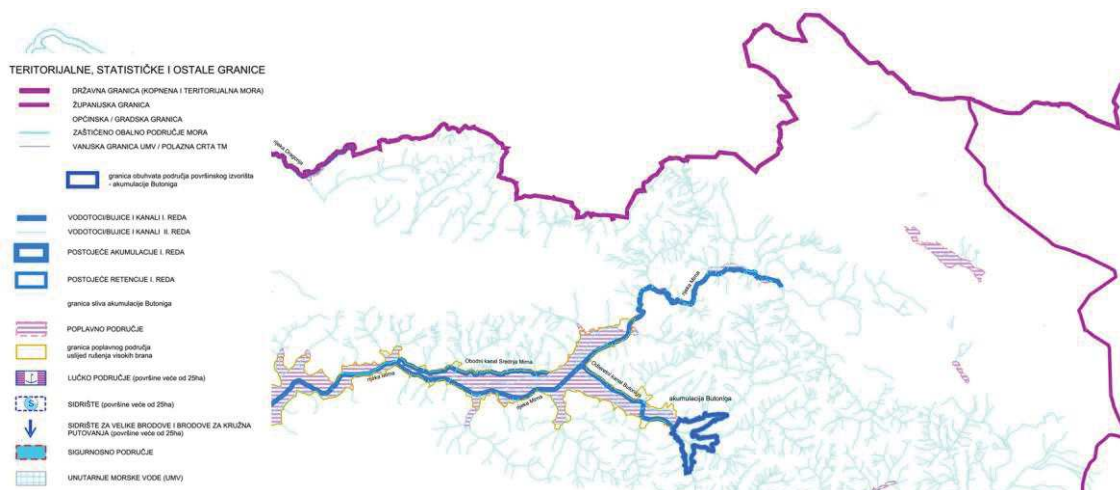
- spriječiti nestajanje kamenjarskih pašnjaka i planinskih rudina (putem ispaše i košnje, poticati ekstenzivan način stočarstva)

Karta 32: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – NATURA 2000

Zaštita voda, vodonosnika i izvorišta pitkih voda

- zaštititi strateške rezerve podzemnih voda radi dugoročnog osiguranja vode za javnu opskrbu;
- sačuvati od izgradnje poplavne površine na slivovima.

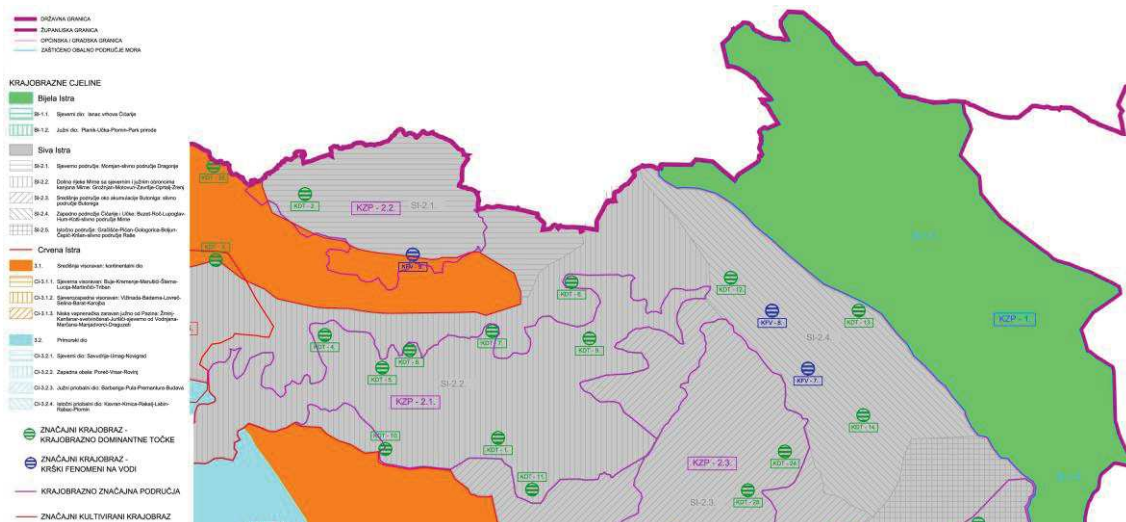

Karta 33: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – zaštita voda, vodonosnika i izvorišta pitkih voda

Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza

- izraditi smjernice za planiranje i upravljanje svakom krajobraznom regijom,
- očuvanje krajobraza od vizualnih i prostornih promjena kojima bi se izgubila posebnost i identitet prostora
- očuvanje morfoloških i vizualnih osobnosti akropolskih naselja, srednjovjekovnih utvrda te ruralnog i prirodnog krajobraza u neposrednoj blizini
- očuvanje i sanacija vodenih površina (lokvi, bara, potoka, korita i sl.)

- sanacija napuštenih kamenoloma i boksitnih jama

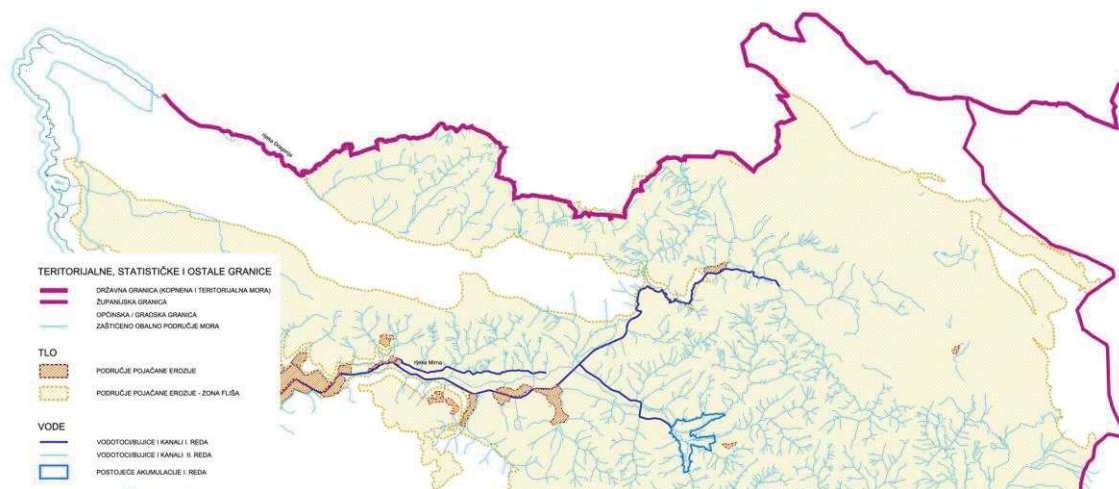
Karta 34: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza

Zaštita kulturno-povijesnih cjelina

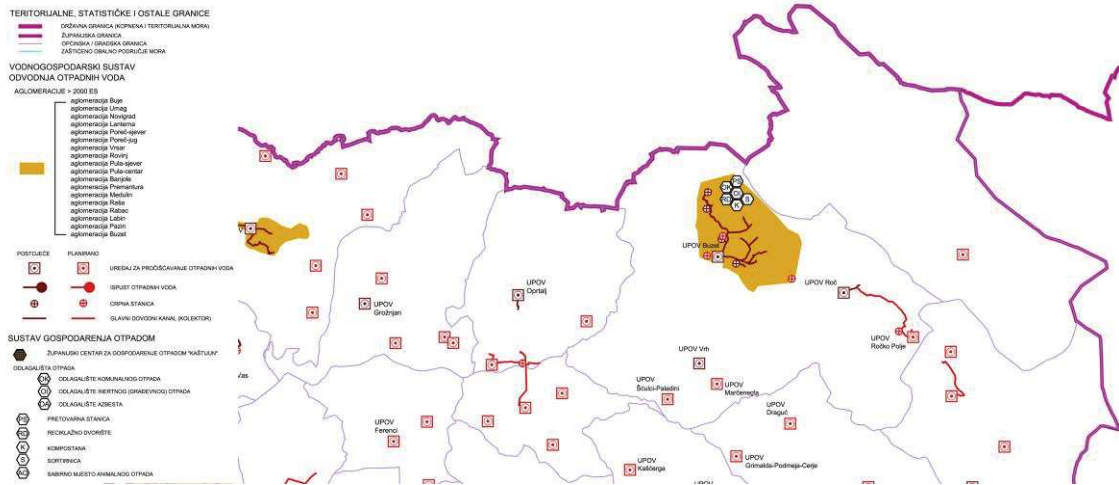
- Prostornim planovima osigurati provedbu propisanih postupaka i sadržaja u istraživanju, dokumentaciji, valorizaciji i projektiranju zahvata unutar urbanih i ruralnih cjelina i na objektima građevinama i kompleksima graditeljske baštine, tako da se osigura kontinuitet procesa.
- Mjerama iz fiskalne i stambeno-komunalne sfere te korištenjem instituta koncesije, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, omogućiti povoljnije uvjete korištenja postojećih objekata u povijesnim cjelinama, ostavljajući dio propisane spomeničke rente za obnovu povijesnih cjelina.
- U suradnji s nadležnim konzervatorski odjelom i drugim znanstvenim institucijama te tijelima lokalne samouprave izraditi sustavne i dugotrajne programe obnove graditeljske baštine, što će omogućiti pravilno i transparentno korištenje sredstava iz spomeničke rente.
- Temeljem stručne valorizacije omogućavati adaptacije, rekonstrukcije i revitalizacije postojećih objekata građevina graditeljske baštine, u skladu sa posebnim uvjetima.
- U suradnji s konzervatorskim odjelom, restauratorskim zavodom i drugim znanstvenim ustanovama, izraditi programe sustavne dokumentacije kulturno-povijesnih cjelina, graditeljskih kompleksa i pojedinačnih građevina te arheoloških i hidroarheoloških lokaliteta radi stvaranja baze podataka o graditeljskom fundusu.
- Prostorno planskim dokumentima niže lokalne razine potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre seoskih naselja, a izgradnju u neizgrađenim dijelovima jezgre realizirati interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.
- Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela povijesnih poluurbanih i ruralnih jezgri s neposrednim agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama unutar povijesnih jezgri, uključujući sve elemente oblikovanja kulturnog krajolika.

Karta 35: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – zaštita kulturno-povijesnih cjelina

Karta 36: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području - erozija

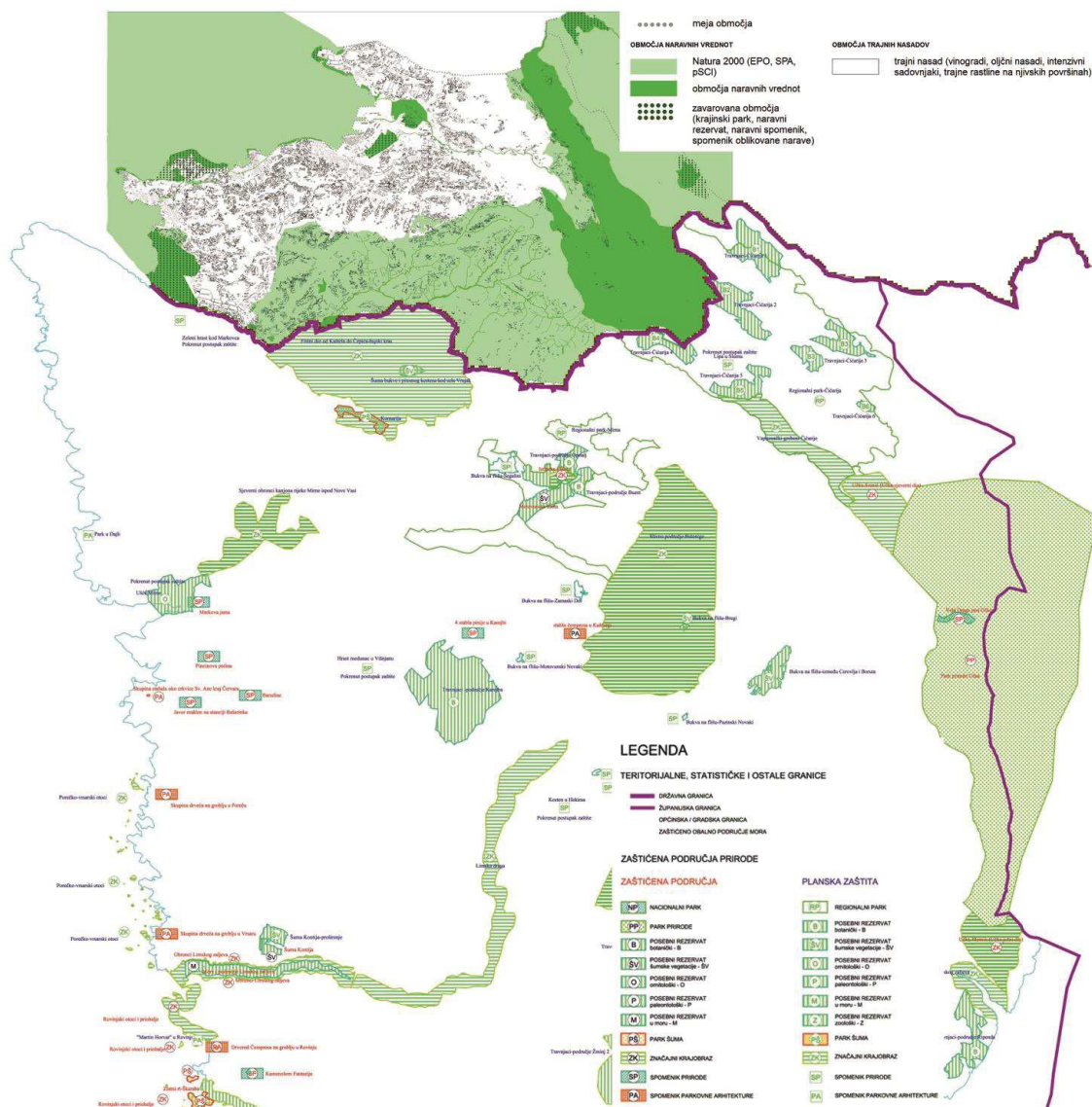

Karta 37: Smjernice za koncept razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u hrvatskom graničnom području – otpadne vode

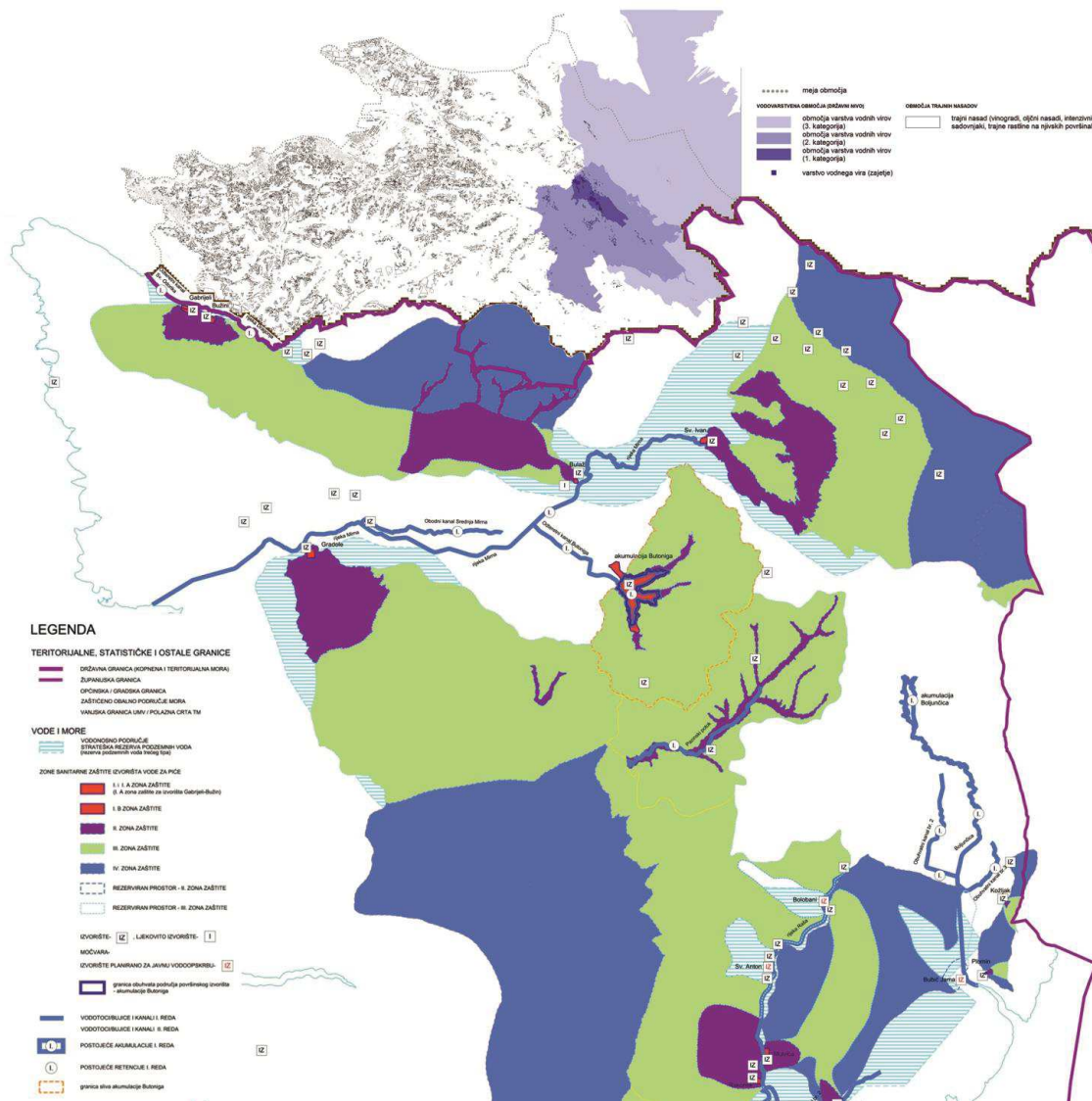
6.2.5. SMJERNICE RAZVOJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U ŠIREM REGIONALNOM KONTEKSTU ISTRE

Zaštita prirode

- Unutar zaštićenih dijelova prirode uspostaviti sveobuhvatan prostorni model koji će se temeljiti na širem regionalnom okruženju, te će kao takav biti u mogućnosti pružiti konkurentno i održivo upravljanje i iskorištavanje prirodnih resursa i odrediti održivu politiku prostornog razvoja obalnih područja i zaleđa.

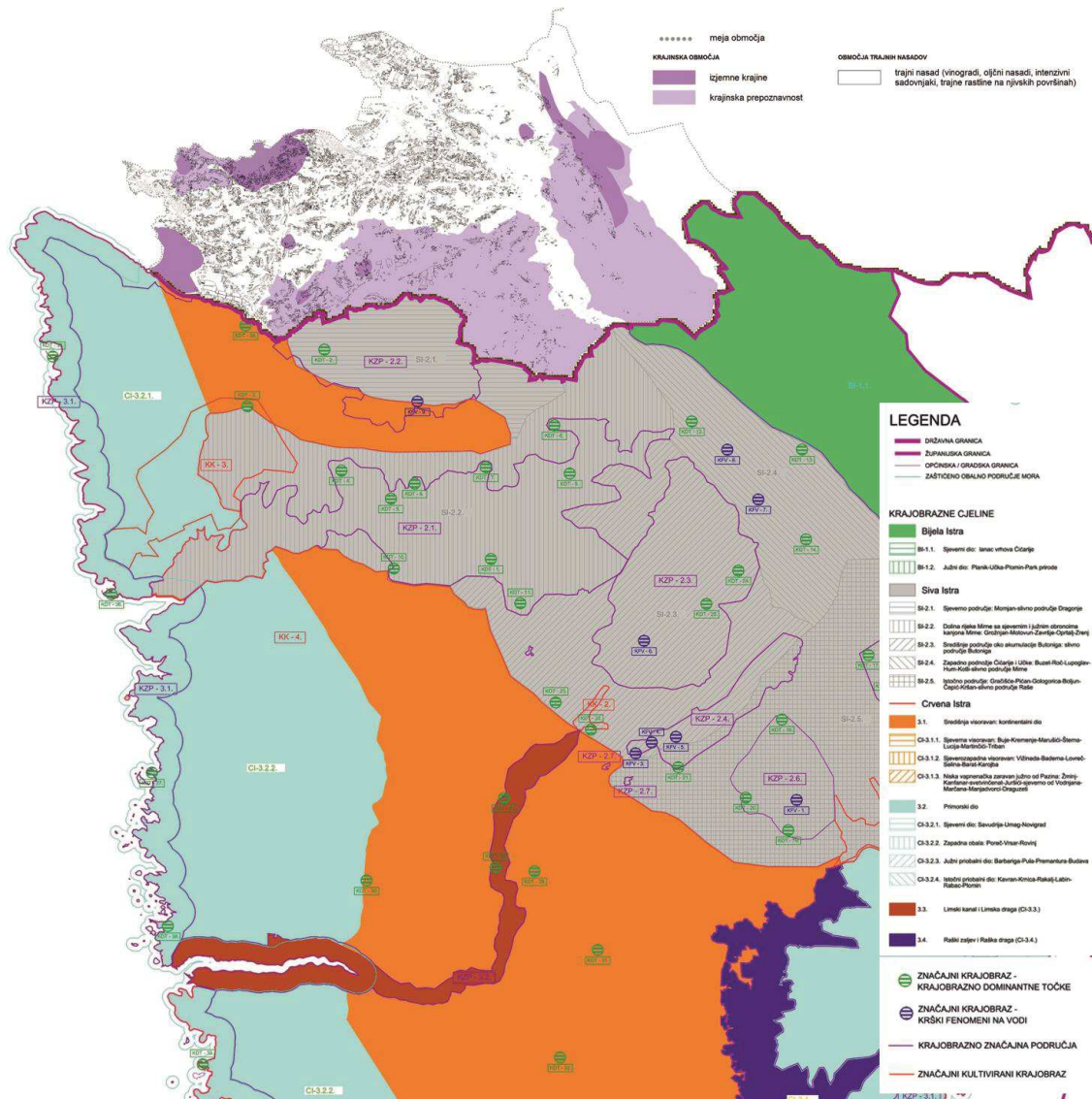
Karta 38: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u širem regionalnom kontekstu Istre – zaštita prirode

Karta 39: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u širem regionalnom kontekstu Istre – zaštita prirode

Zaštita krajobraznih cjelina

- Očuvanje krajobraza od vizualnih i prostornih promjena kojima bi se izgubila posebnost i identitet prostora
- Očuvanje morfoloških i vizualnih osobnosti akropolskih naselja, srednjevjekovnih utvrda te ruralnog i prirodnog krajobraza u neposrednoj blizini
- Očuvanje i sanacija vodenih površina (lokvi, bara, potoka, korita i sl.)
- Očuvanje i sanacija značajnih šumskih površina, posebice onih na strmim liticama i u zonama turističke izgradnje u priobalju
- Uspostaviti odgovarajuće regulatorne i organizacijske mjere za sanaciju degradiranih područja, prvenstveno u područjima koja su važna za prepoznatljivost Istre.

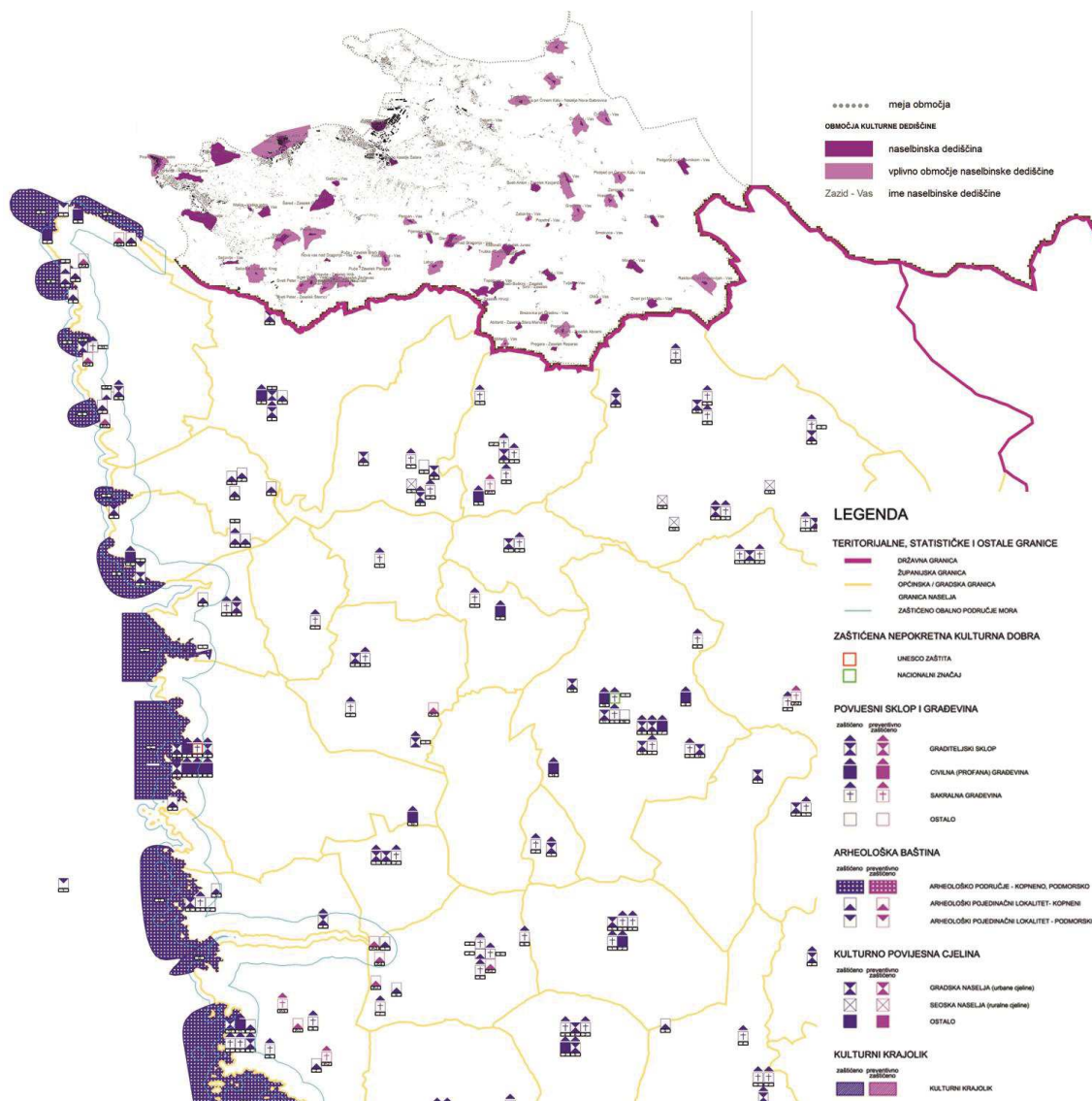

Karta 40: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u širem regionalnom kontekstu Istre – zaštita krajobraznih cjelina

Zaštita kulturno-povijesnih cjelina

- **Smjernice za zaštićene kulturno povijesne cjeline**

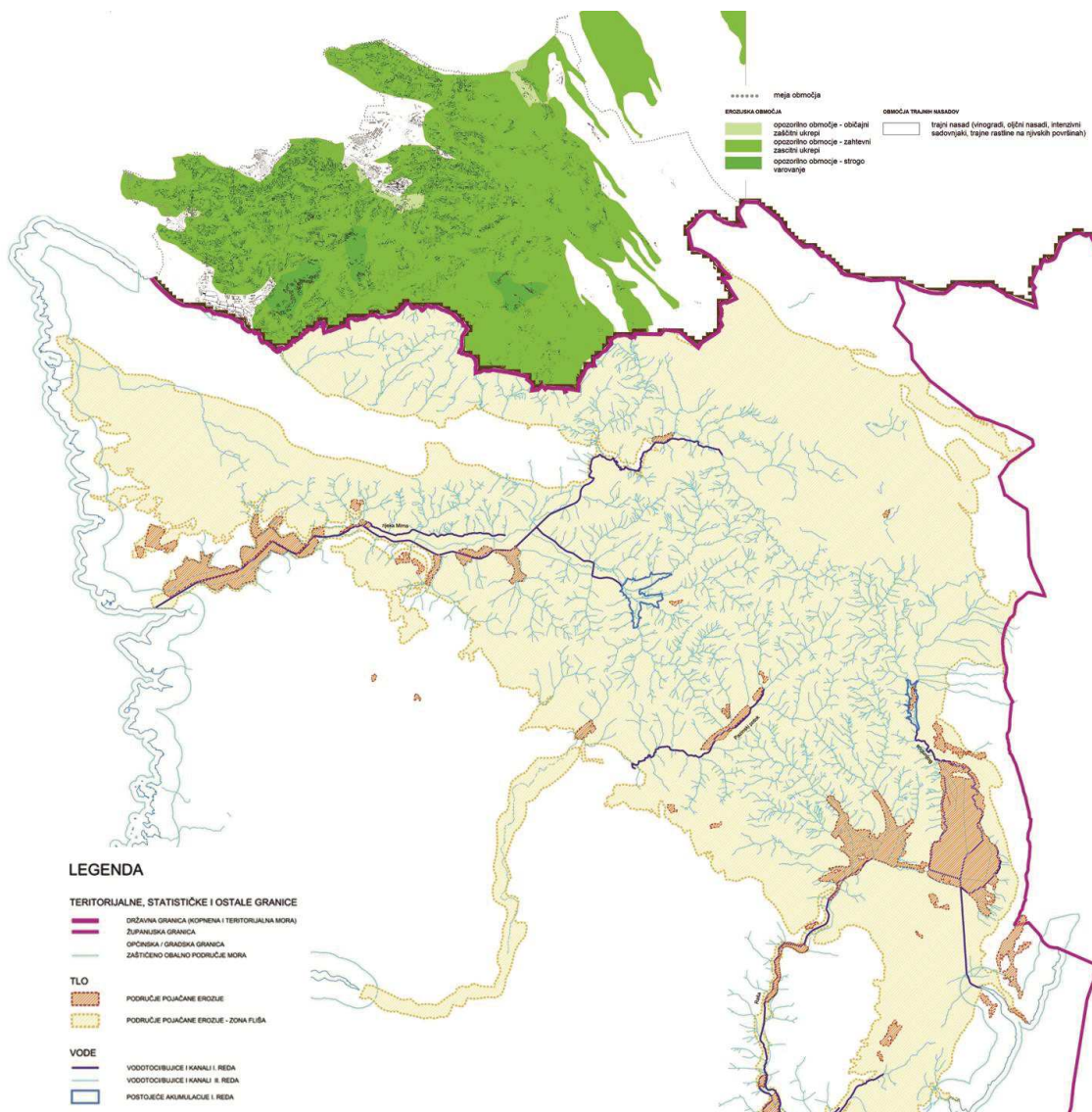
Zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja, a izgradnju u neizgrađenim dijelovima jezgre realizirati interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.

Karta 41: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u širem regionalnom kontekstu Istre – zaštita kulturno-povijesnih cjelina

- **Smjernice za ostala naselja**

U obalnom području prilikom nove izgradnje uzeti u obzir prostorna ograničenja i osjetljivost okoliša (prirode, kulturne baštine, vode, itd) te se ograničiti na one namjene koje su funkcionalno vezane uz obalu i more.

Karta 42: Smjernice razvoja prirodnih vrijednosti i naseljavanja u širem regionalnom kontekstu Istre – zaštita kulturno-povijesnih cjelina

6.3. SINTEZA SMJERNIC ZA KONCEPT ISTRE - PRIRODNE VRIJEDNOSTI I NASELJAVANJA U GRANIČNOM PODRUČJU

U studiji prostora graničnog područja bile su prepoznata i okvirno određena neka područja sa specifičnim razvojnim potrebama i problemima. Određivanje točnih područja prelazi ciljeve i zadatke predviđene u okviru projekta PUT-UP ISTRE. Bez obzira na postavljanje granice, za neka područja vrijede sljedeća prostorna usmjerenja i polazišta koja mogu biti osnova za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obuhvaćeno zajedničko granično područje.

Cjelokupno obuhvaćeno područje podijeljeno je na 4 područja: 1. More s obalom, 2. Urbaniziran obalni pojas, 3. Pojas suburbanizacije i 4. Zeleno zaleđe s razdvojenim smjernicama i polazištima za razvoj. U zaleđu graničnog područja naglašena su područja 3. Pojas urbanizacije i 4. Zeleno zaleđe.

3. POJAS SUBURBANIZACIJE

- sprečava se daljnja pojava raspršene gradnje i saniraju se objekti neprimjerenih tipologija,
- čuva se tipologija naselja i arhitekture s primorskim i krškim karakteristikama,
- uspostavlja se sustav vrtnih gradova – povezanih zbijenih naselja u zelenom okruženju,
- očuvanje kulturnog krajobraza kao važnog elementa prepoznatljivosti slovenske Istre,
- osigurava se održavanje postojeće infrastrukture koja omogućava povezivanje sa zaleđem, s još neiskorištenim prostornim potencijalom očuvanja prirode i nedotaknute kulturne baštine.

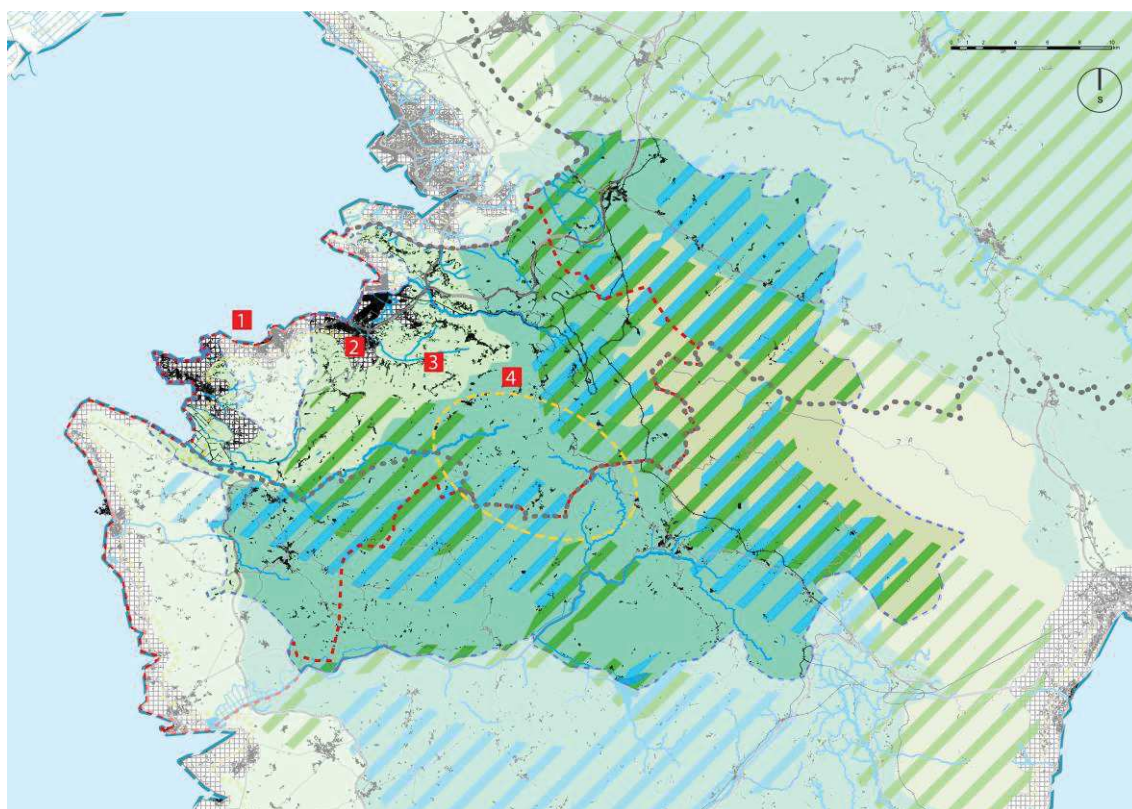
4. ZELENO ZALEĐE

- potrebno je iskoristiti još neiskorišten prostorni potencijal koji se skriva u zaleđu, na to ukazuju obimna područja prirodnih vrijednosti, zaštićena područja i bogata kulturna baština,
- uspostavljanje nove infrastrukture parkova,
- prioritet je očuvanje i zaštita prirode,
- zaštita izvorišta vode za piće koja su nužna za razvoj obale i zaleđa,
- uspostava sustava biciklističkih i pješačkih staza koje bi s jedne strane povezivale obalu i zaleđe, a s druge strane predstavljale osnovnu infrastrukturu za razvoj turistički dostupnog i uređenog zaleđa.

Općenito za obuhvaćeno granično područje vrijede još sljedeća usmjerenja:

- Područje prostorna jedinica granično područje trebalo bi se aktivno povezati s Hrvatskom naročito na području prometa, zaštite okoliša i turizma.
- Trebao bi se uspostaviti sustav sudjelovanja i izmjenjivanja dobre prakse na području uređenja i upravljanja parkovima prirode i drugim zaštićenim područjima.

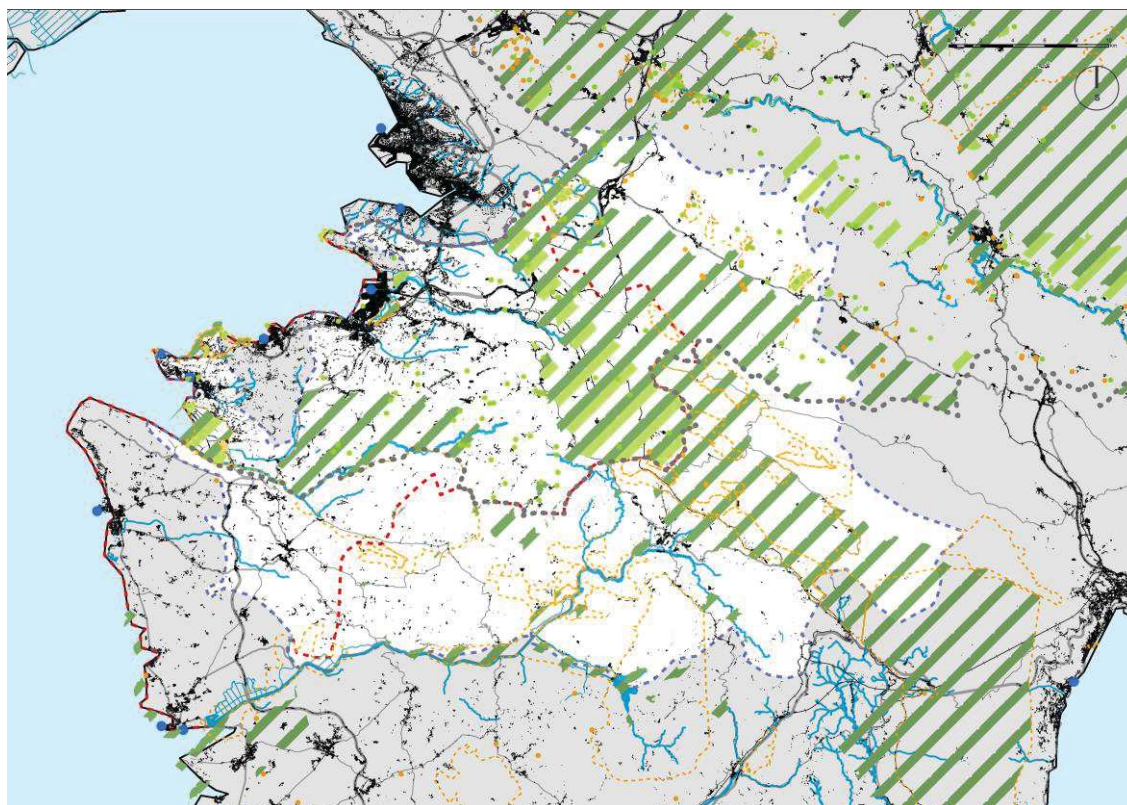
- Uspostava prekogranične suradnje i zajednička zaštita prirodnih i kulturnih vrijednosti, vrijednosti važnih za zajednički prostor Istre.
- Sudjelovanje na području zaštite izvorišta voda i osiguravanje opskrbe kako vodom za piće tako i vodom za potrebe poljoprivrede.
- Uspostava zajedničkog kriznog centra za slučajeve ekoloških, prirodnih i drugih nesreća koje bi mogle znatno utjecati na raspoložive izvore vode i druge prirodne vrijednosti.
- Potrebno je spojiti neka zaštićena područja s obje strane granice, pobrinuti se za odgovarajuću infrastrukturu parka, zaštitu i promociju. Pri tom se predlaže osnivanje novog prekograničnog parka prirode na području gornjeg toka rijeka Bracana, Dragonja i Malinska s uključenim Kraškim robom te područjima doline rijeke Mirne koja obuhvaćaju jedno od prirodno i kulturno očuvanijih područja Istre.

Karta 43: Sinteza smjernica za koncept Istre - prirodne vrijednosti i naseljavanja u graničnom području

LEGENDA - PRIRODA

- SMJERNICE ZA KONCEPTE**
- zajedničko uređenje - obalni pojas 100m
 - zajedničko uređenje - obalni pojas 200m
 - granica obalnog pojasa
- OKVIRNA PODRUČJA UREĐENJA PROSTORA**
- urbaniziran obalni pojas
 - područja pod pritiskom suburbanizacije
 - neiskorištena područja s velikim prostornim potencijalom područja
 - pretežno bez stalnog naseljavanja
 - područje državne granice

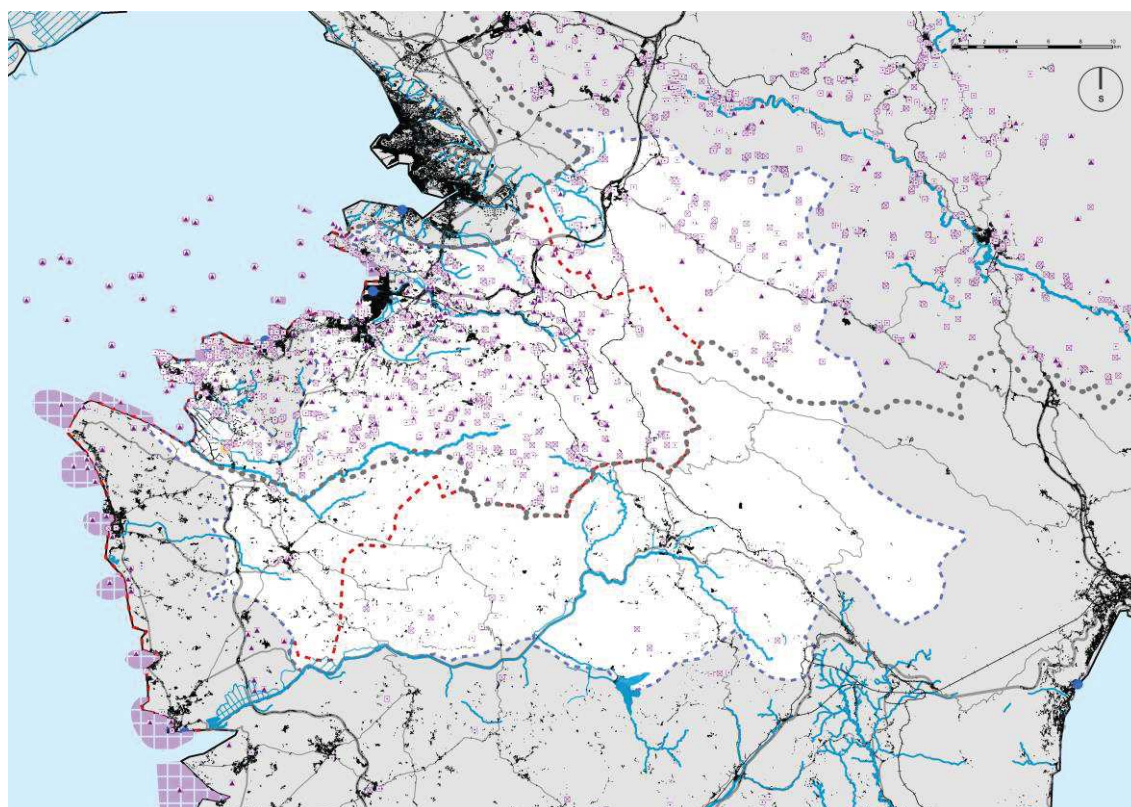

Karta 44: Sinteza smjernica za koncept Istre - prirodne vrijednosti i naseljavanja u graničnom području – prirodne vrijednosti

LEGENDA - PRIRODA

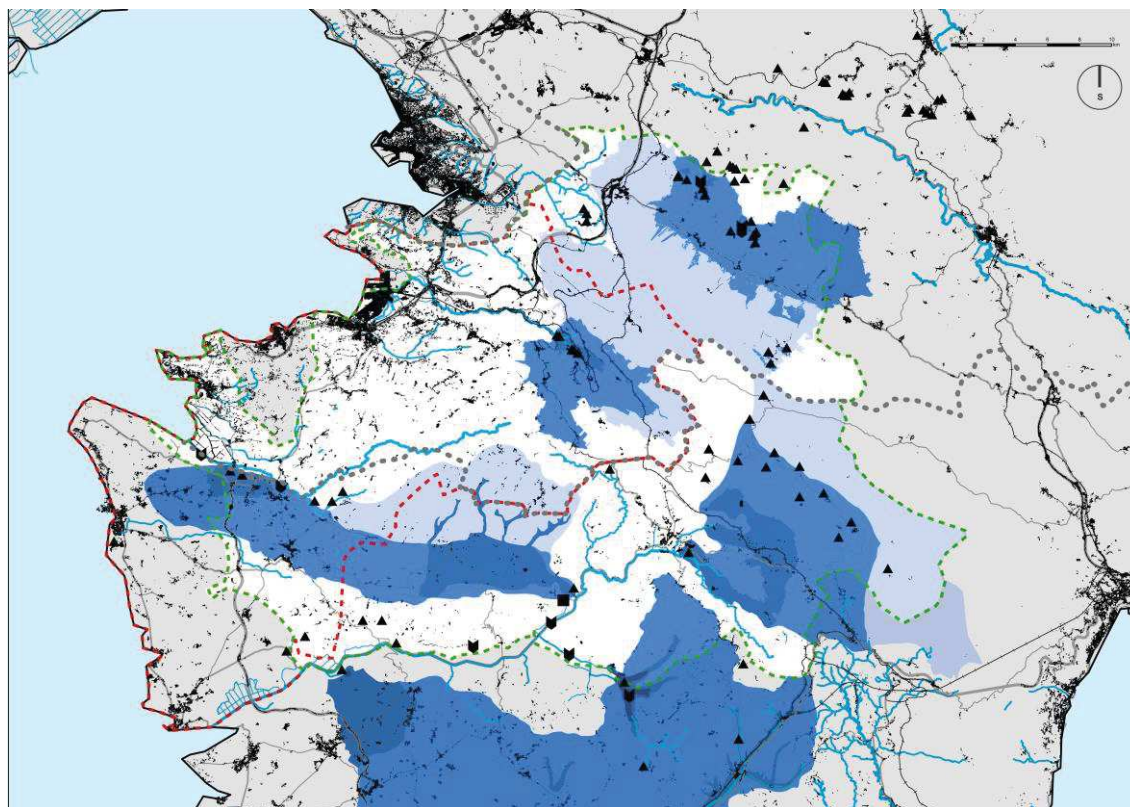
- IZVORI VODE I ZAŠTIĆENA PODRUČJA
- točke
 - poligoni
- PRIRODNE VRIJEDNOSTI
- točke *prirodne vrijednosti*
 - poligoni
- NATURA 2000
- SPA, PSCI, SAC
- područje državne granice

Karta 45: Sinteza smjernica za koncept Istre - prirodne vrijednosti i naseljavanja u graničnom području – kulturna baština

LEGENDA - PRIRODA

- OBUHVAĆENO PODRUČJE**
- granica prostorne jedinice Granično područje granica
 - prostorne jedinice Obala
- KULturna BAŠTINA**
- arheološko nalazište
 - baština
 - spomenik
 - arheološka nalazišta na području mora
 - područje državne granice

Karta 46: Sinteza smjernica za koncept Istre - prirodne vrijednosti i naseljavanja u graničnom području – izvori vode i zaštićena područja

LEGENDA - PRIRODA

IZVORI VODE I ZAŠTIĆENA PODRUČJA

- rezervoar površinske vode izvor
- ljevakovite vode
- uključeni izvor, bunar, šupljina za crpljenje izvor
- vode
- najuži zaštićeni pojas (zona1) uži
- zaštićeni pojas (zona2) širi
- zaštićeni pojas (zona3)
- područje državne granice

7. SINTEZA SMJERNIC ZA RAZVOJ ISTRE

Istra je geografska cjelina-poluotok koji leži između Alpa i Jadranskog mora. Vremenom su izniman položaj i oblik oblikovali specifične prostorne vidove među kojima istupa karakteristična linearna usmjerenost krajobraznih sustava koja morfološki i ekološki povezuje Alpe na sjeveru i Jadransko more na jugu. Pod tim utjecajima vremenom se razvio vid naseljavanja koji je optimalno prilagođen vrijednostima krajobraza i skupa s njim stvara cjelovit sustav. Prostor je podijeljen na tri usporedna linearna pojasa koja se međusobno razlikuju prema tipu krajobraza, tipu naselja i gustoći naseljenosti. Tipični prostorni vid jednakomjerno je rasprostranjen po čitavoj Istri bez obzira na današnju teritorijalnu podjelu prostora između Italije, Slovenije i Hrvatske i zato ćemo ga u nastavku obuhvatiti kao jedinstvenu pojavu. Za učinkovit i prema održivosti usmjeren razvoj ovog iznimnog prostora nužno je izraditi cjelovitu razvojnu strategiju na međunarodnoj razini sve tri upletene države.

Urbana naselja (Trst, Kopar, Izola, Piran, Portorož, Novi grad, Umag, Poreč, Rovinj, Pula) dio su najgušće naseljenog pojasa uz sjevernoistočnu obalu Jadranskog mora gdje su paralelno s obalom provedene sve glavne morske i kopnene komunikacije (plovni putovi, obalna cesta, brza cesta zaleđa i djelomično željeznica). Radi se o izrazito koridorskom obliku urbane strukture s visokim potencijalom za zgušnjavanje i daljnji razvoj kompleksnih urbanih funkcija.

Iza obalnog urbanog koridora nastavlja se pojas kultiviranog poljoprivrednog krajobraza s mrežom manjih, unutar sebe stisnutih naselja koja su cestama dobro povezana s urbanim koridorom. Radi se o tipičnom modelu vrtloga grada koji je specifičan za Istru. Nositelj je identiteta prostora i uvjet za očuvanje ekološke ravnoteže u smislu očuvanja veza između morskog i alpskog ekosustava. Razvojni potencijal ovog pojasa je nadomještanje količinskog porasta kvalitetnom obnovom i utvrđivanjem postojećeg sustava naselja koja su jedince dovoljne same po sebi s vlastitim izvorima opskrbe za život stanovništva (hrana, voda, radna mjesta).

Treći pojas sastavljen je na sjeveru od šumovitih visokih planinskih grebena koji se na jugu pružaju prema Kvarnerskom zaljevu u obliku visoke travnate visoravni. Prema vanka je povezan prometnim koridorom (cestom i željeznicom) koji prolazi usporedno sa smjerom pružanja planinskih grebena. Funkcija ovog prometnog koridora je povezati luke u Kvarnerskom zaljevu (Rijeka) s urbanim središtima u sjevernom zaleđu Istre (Ljubljana). U ovom koridoru naseljenost je rijetka. Urbane funkcije naselja prvenstveno su transportne i proizvodne. U južnom dijelu prevladavaju obimna područja napuštene industrije i rudarstva. U sjevernom dijelu radi se o tipičnom prirodnom koridoru s iznimnom prirodnom vrijednošću šumovitih površina. Za ovaj pojas odgovarajuća je kombinacija razvojnih strategija zaštite prirodnih vrijednosti i strateške obnove degradiranih površina s elementima umjetnoga krajobraza.

URBANO-TURISTIČKI KORIDOR

U urbanom koridoru uzduž morske obale nižu se urbana središta koja su već danas međusobno dobro povezana daljinskim cestama obale i zaleđa. Potrebno je ojačati transportne sposobnosti postojećeg prometnog koridora u smjeru multimodalnosti i pristupa javnom prijevozu. U prijedlogu je predviđena izgradnja gradske željeznice između Trsta i Pule, organizacija javnog prijevoza po moru u vrijeme ljetne sezone i produljenje postojeće europske biciklističke staze Porečanka (Parenzana) od Poreča do Pule. Novogradnje se dosljedno povlače od obalne crte u zaleđe koridora u blizinu punktova uzduž multimodalnog transportnog koridora, prvenstveno na mjesta na kojima

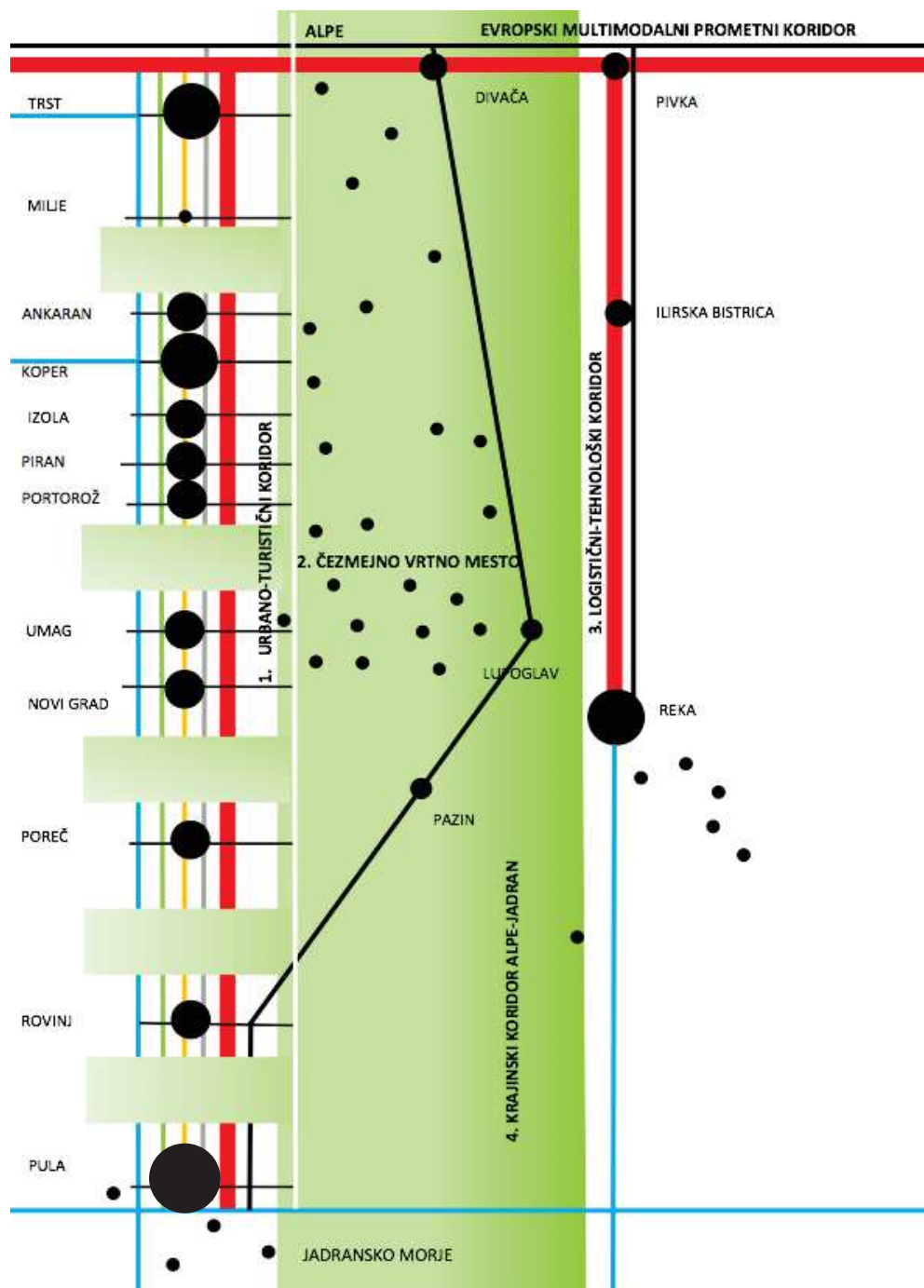
je omogućen prijelaz između različitih prijevoznih sredstava. Prelazne točke umještene su u sadašnju mrežu urbanih središta i povezane su s postojećom infrastrukturom (luke Trst, Kopar, zračne luke Trst, Pula) Postojeća naselja tik uz obalnu crtu obnavljaju se prema načelima djelatne obnove kulturne baštine. Uzimajući u obzir gornja usmjerenja u urbanom je koridoru potrebno odgovarajuće razviti sve vrste korištenja i programa za potporu razvoja turizma i logistike koja su zbog prirodnih vrijednosti (morska obala) i postojeće infrastrukture (luke) paralelna prednost ovoga područja.

PREKOGRANIČNI VRTNI GRAD

Iza urbanog multimodalnog koridora proteže se pojas kultiviranog krajobraza s mrežom zgusnutih naselja koja su međusobno odvojena pretežno obrađenim površinama te s manjim površinama šuma. Naselja su sama po sebi dovoljna s vidika osiguravanja hrane, radnih mjesta i vode jer je u ovom pojasu više bogatih nalazišta vode za piće. Prometna mreža lokalnih cesta dobro je razvijena. Za ovaj pojas predviđamo očuvanje postojećeg vida naseljavanja i načina života. Sva degradirana područja bi se obnovila za potrebe turističke ili poljoprivredne infrastrukture. Obnovio bi se postojeći željeznički kolosijek do Pule koji poboljšava uvjete pristupa području i za potrebe turizma s čim se smanjuje korištenje automobila. Aktivirale bi se postojeće zračne luke zbog razvoja sportskog letenja, zbog poboljšanja pristupa stanovništvu tercijarnim zdravstvenim uslugama te zbog poboljšanja organizacije zaštite od prirodnih i ostalih nesreća (požari). Osnovna korištenja prostora bi se očuvala i obnovila prvenstveno u funkciji poljoprivrede, sporta i rekreacije. Naselja su dio visoko kvalitetne sredozemne kulturne baštine i zato ih je potrebno štiti i obnavljati u skladu s njihovim povijesnim karakteristikama. Novogradnje izvan granica postojećih naselja nisu dozvoljene. Umještaju se isključivo u okvir obnove postojećeg stambenog fonda i u okvir sanacije degradiranih područja (kamenolomi, odlagališta otpada...) koja bi se obnovila s infrastrukturom za zeleno gospodarstvo ili sa sportsko-rekreativnom infrastrukturom (igrališta za golf itd.) u okvirnu obnova

LOGISTIČKO-TEHNOLOŠKI KORIDOR

Na sjeveroistoku je teritorij Istre ograničen koridorom visokih planinskih grebena koji su bogati šumama za proizvodnju. Koridor se proteže od pomorske luke Rijeka na jugu i glavnog europskog multimodalnog prometnog koridora Barcelona-Kijev na sjeveru. Uzduž prometnih poveznica raspoređena su naselja s pretežno proizvodnom i logističkom funkcijom (Rijeka, Ilirska Bistrica, Pivka, Divača). U ovom prostoru smisleno je zaštititi šumovite i druge vrijedne prirodne krajobraze te pomoću obnove poduprijeti razvoj postojećih djelatnosti u okviru dane prometne infrastrukture i naselja (drvena industrija, šumarstvo, tehnološki parkovi s kružnim gospodarstvom i istraživačkim ustanovama itd.). Južni, ravničarski dio koridora na kojem su obimna napuštena područja rudarstva i industrije (Labin, Raša) planski bi se obnovili u umjetni krajobraz – održivo središte obnovljive energije za Istru. Meliorirana područja bi se iskoristila za nasade uljne repice i sličnih alternativnih energenata.

Shema 4: Održivi razvojni model Istre bez granica

LEGENDA GRAFIČKOG MODELA

	PLOVNI PUTEVI
	OBALNA CRTA
	OBALNA CESTA – UMIREN PROMET
	LAGANA ŽELJEZNICA
	DALJINSKA BRZA CESTOVNA PROMETNICA
	DALJINSKA BICIKLISTIČKA STAZA – PRODULJENA PARENZANA
	ŽELJEZNICA
	URBANA SREDIŠTA U LINEARNOM KORIDORSKOM MODELU
	NASELJA VRTNOG GRADA U MREŽNOM MODELU
	KRAJOBRAZNI KORIDOR ALPE – JADRAN

LITERATURA I IZVORI

- 1 CAMP - Program upravljanja z obalnim območjem, <http://www.rrc-kp.si/sl/referencni-projekti/107-camp-program-upravljanja-z-obalnim-obmocjem.html> (Citirano 10. 9. 2015).
- 2 Demografska studija - doc.dr.sc. Ivan Zupanc, prof. geogr., Zagreb 2015.
- 3 Dolgoročni plan občine Koper (Uradne objave, št. 25/86, 10/88, 9/92, 4/93, 7/94, 25/94, 14/95, 11/98)
- 4 Dolgoročni družbeni plan Občine Izola za obdobje 1986–2000 (Ur. objave št. 5/89 in 11/89)
- 5 Dolgoročni plan občine Piran za obdobje 1986-2000 (Ur. objave št.25/86),
- 6 Družbeni plan občine Koper (Uradne objave, št. 36/86, 11/92, 4/93, 7/94, 25/94, 14/95, 11/98)
- 7 Družbeni plan Občine Izola za obdobje 1986–1990 (Ur. objave št. 19/90 in 22/90)
- 8 Družbeni plan občine Piran za obdobje 1986-1990, (Ur. objave št. 15/87),
- 10 Izveščje o stanju u prostoru Istarske županije 2007.-2012. - Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Istarske županije; Pula 2013.
- 11 Izveščje o stanju u prostoru Republike Hrvatske - Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zavod za prostorno planiranje; Zagreb 2013.
- 12 Koordinacijski regionalni prostorni plan Gornji Jadran - Urbanistički institut SR Hrvatske – Zagreb; Urbanistični inštitut SR Slovenije - Ljubljana; 1972.
- 13 Občinski prostorski načrt občine Izola – osnutek. 2013. 49 str.: http://www.izola.info/doc/Odlok_OPN_osnutek.pdf (Citirano 10. 1. 2016).
- 14 Občinski prostorski načrt občina Piran (OPN) - strateški del, osnutek, LUZ, Ljubljana, 2010.
- 15 Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Mestne občine Koper (Uradne objave, št. 16/99, 33/01) in (Uradni list, št. 96/04, 97/04, 79/09)
- 16 Odlok o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/2004)
- 17 Osnovne studije izrađene za potrebe Izmjena i dopuna PPIŽ (2007. – 2009.) – razni autori (Stanovništvo, Pula 2007.; Studija potreba i opravdanosti eksploatacije mineralnih sirovina na prostoru Istarske županije, Pula 2007.;

- Kulturna baština, Pula 2008.; Analiza okvirnih mogućnosti razvoja golfa na području Istarske županije, Pula 2009.)
- 18 Prijedlog izmjena i dopuna prostornog plana Istarske županije - Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Istarske županije; Pula 2015.
 - 19 Program prostornog uređenja Republike Hrvatske - Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje; Zagreb 1999.
 - 20 Prometna študija za slovensko Istro, PNZ Svetovanje projektiranje d.o.o., Ljubljana 2015
 - 21 Prostorni plan Istarske županije - Zavod za prostorno uređenje Istarske županije; Pula 2002. – 2012. (Usklađenje s Uredbom o ZOP-u mora 2004.; Prve Izmjene i dopune 2005.; Druge Izmjene i dopune 2008.; Treće Izmjene i dopune 2010.; Četvrte Izmjene i dopune 2012.)
 - 22 Prostorni planovi općina Istre - (revizija Regionalnog prostornog plana Istre iz 1969.) Urbanistički institut SR Hrvatske; Zagreb 1976.
 - 23 Prostorni plan Zajednice općina Rijeka - Zavod za prostorno planiranje i zaštitu čovjekove okoline; Rijeka 1984.
 - 24 Prostorni plan SR Hrvatske - Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb u suradnji s organizacijama: Urbanistički zavod Dalmacije – Split; Urbanistički zavod grada Zagreba – Zagreb; Zavod za prostorno planiranje i urbanizam ZO Osijek – Osijek; Zavod za prostorno planiranje i zaštitu čovjekove okoline ZO Rijeka – Rijeka; 1988.
 - 25 Regionalna zasnova prostorskog razvoja južne Primorske: Analiza stanja in razvojnih možnosti ter vizija prostorskog razvoja regije: zaključno poročilo 2. faze. Acer, 2006.
 - 26 Regionalni razvojni program Južne Primorske 2007-2013, 2006.
 - 27 Regionalni razvojni program za Južno Primorsko regijo 2014-2020, 2015.
 - 28 Regionalni prostorni plan Istre - Urbanistički institut SR Hrvatske; Zagreb 1969.
 - 29 SHAPE - Oblikovanje celostnega pristopa k zaščiti morskog okolja in obal Jadrana, <http://www.rrc-kp.si/sl/kdo-smo/referencni-projekti/shape.html> (Citirano 10. 9. 2015).
 - 30 Sociodemografska studija – sociološka analiza; dr.sc. Vladimir Lay Karlovac 2015.
 - 31 Spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana občine Piran za obdobje 1986-2000 USKLADITEV 88, Uskladitev z obveznimi republičkimi izhodišči (I. sprememba plana SRS) (Ur. objave št. 10/89),

- 32 Spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Piran (Ur. objave 26/98, 31/99, 37/99, 46/2000, 49/2000, 24/2002, 36/2002 in 37/2003, 36/04),
- 33 Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske - Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje; Zagreb 1997.
- 34 Strategija prostornog razvitka Republike Hrvatske - Nacrt prijedloga - Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Hrvatski zavod za prostorni razvoj; Zagreb 2015.
- 35 Študija turizma in poselitve za slovensko Istro, RC Planiranje Celje, d.o.o., Celje 2015
- 36 Študija kmetijstva in poselitve za slovensko Istro, Urbanisti, d.o.o., Celje 2015
- 37 Študija naravnih danosti in poselitve za slovensko Istro, Acer, d.o.o., Novo mesto 2015
- 38 Študija gospodarskih dejavnosti in razvojnih trendov za slovensko Istro, IER Ljubljana, Ljubljana 2015
- 39 Uredba o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04).

